

Kirkonkylän osayleiskaava

Elinvoimalautakunta 11.12.2018 § 129 (luonnos)

Elinvoimalautakunta 29.1.2019 § 17 (luonnos)

Elinvoimalautakunta 5.3.2019 § 23 (luonnos)

Kunnanhallitus 18.3.2019 § 47 (luonnos)

KIRKONKYLÄ MUUTTUU JA KEHITTYY EDELLEEN...

Kirkonkylä on nykyisin noin 8000 asukkaan taajama Hämeenlinnanväylän tuntumassa. Kirkonkylä on kunnan vanha päätaajama ja nykyinen hallinnollinen keskus. Nimensä mukaisesti taajama on rakentunut kirkon ja kirkonmäen ympärille. Kirkonkylän rakennuskannassa näkyy selväpiirteisesti eri aikakausien rakentaminen. Vaikka Kirkonkylän rakennettu ympäristö toimii ikkunana menneeseen, väestönkasvu tuo siihen kuitenkin ajallista jatkuvuutta. Kirkonkylän ensimmäiset nopeamman kasvun vuodet ja kunnan tehtävien lisääntyminen 1920-30 -luvulla näkyvät useissa julkisissa rakennuksissa, mikä luo Kirkonkylälle selvää paikan henkeä muiden vanhojen rakennusten kanssa.

Vuonna 2040 Kirkonkylän taajama on kasvanut keskustan tiivistymisen myötä. Erityisesti Kirkonkylää luonnehtivat elinkaariasuminen, asuntojen monipuolisuus, palvelujen saavutettavuus ja esteetön ympäristö. Nämä mahdollistavat taajamassa asumisen vauvasta vaariin.

Osayleiskaavatyötä ovat tehneet:

Anita Pihala, Juho Liski, Arja Junttila, Katri Backman ja Pieta Kupiainen

1 JOHDANTO

1.1 Suunnittelun tausta ja tarkoitus

Kirkonkylä on Nurmijärven toiseksi suurin taajama. Se sijaitsee kunnan keskiosassa. Kirkonkylän kehittämistä varten on tarpeen laatia alueelle osayleiskaava, jossa ratkaistaan alueen kehittämisen suuntaviivat. Osayleiskaava ohjaa alueen asemakaavojen laatimista.

1.2 Suunnittelualue

Suunnittelualue sijaitsee Nurmijärven kunnan keskiosassa. Alueen pinta-ala on 45,6 km². (liitteet 1 ja 2).

1.3 Suunnittelun tarkkuus

Osayleiskaava laaditaan mittakaavassa 1:10 000 ja keskustan osalta 1:5000. Osayleiskaava laaditaan yleispiirteisenä ja ennen asemakaavojen laatimista suurille aluekokonaisuuksille on tarpeen laatia kaavarunko, jossa alueen tulevan maankäytön päälinjat voidaan ratkaista osayleiskaavaa tarkemmin. Kaavarunko tarkentaa yleiskaavaa ja siinä osoitetaan alueen sisäinen katuverkko ja eri toiminnoille varatut alueet sekä hulevesien hallinnan pääpiirteet siten, että alueen pääkäyttötarkoitus on yleiskaavan mukainen. Rakentamiseen osoitettavien alueiden rajat tarkentuvat kaavarungon laatimisen yhteydessä.

1.4 Suunnitteluvaiheet

Vireilletulo

- Vireilletulosta on ilmoitettu 26.05.2016

Viranomaisneuvottelut

- Maankäyttö- ja rakennuslain edellyttämä aloitusvaiheen viranomaisneuvottelu pidettiin 22.8.2016 (liite 3).

Yleisötilaisuudet, osallistuminen

- Suunnitteluun osallistumisen tavoista ja muodoista keskusteltiin ensimmäisessä yleisötilaisuudessa 08.06.2016.

Hallinnollinen käsittely

- Elinvoimalautakunta on käsitellyt luonnosta kokouksessaan 29.1.2019 ja 5.3.2019.
- Kunnanhallitus hyväksyi osayleiskaavaluonnoksen asetettavaksi nähtäville valmisteluvaiheen kuulemista varten 18.3.2019 § 47.

1.5 Suunnitteluorganisaatio

Suunnittelu on tehty kunnan omana työnä.

1.6 Osallistumis- ja arviointisuunnitelma

Osallistumis- ja arviointisuunnitelma on liitteenä. Sitä on päivitetty suunnittelun kuluessa useita kertoja. Viimeisin päivitys on tehty 22.2.2019 (liite 4).

1.7 Tiedottaminen

Työn vireilletulosta on ilmoitettu kunnan virallisessa ilmoituslehdessä Nurmijärven Uutisissa 26.05.2016. Samoin on tiedotettu yleisötilaisuuksista kunnan virallisessa ilmoituslehdessä.

Yleisötilaisuudesta on lähetetty kirje suunnittelualueen ulkopuolella asuville maanomistajille ja suunnittelualueen asukkaille, yrityksille ja maanomistajille on jaettu julkinen tiedote postilaatikkoon.

2. LÄHTÖKOHDAT JA PERUSTIEDOT

2.1 Suunnittelutilanne

2.1.1 Valtakunnalliset alueidenkäytön tavoitteet

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet perustuvat maankäyttö- ja rakennuslakiin. Valtioneuvosto on antanut päätöksen 14.12.2017 valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista, jotka tulivat voimaan 1.4.2018.

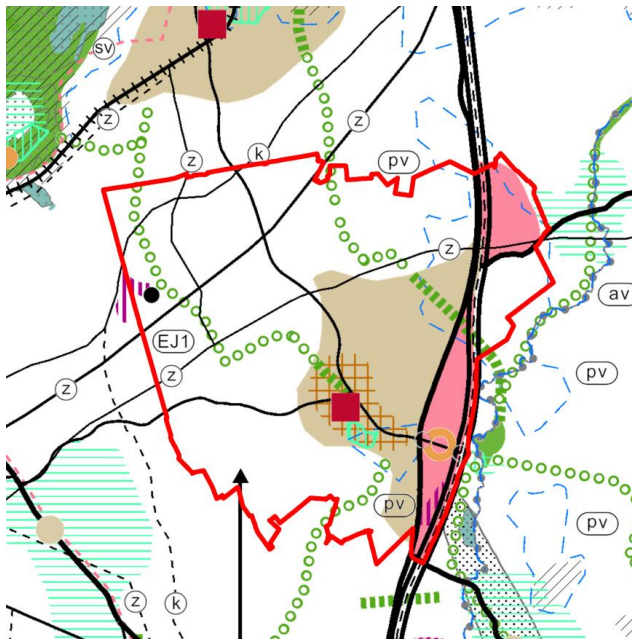
2.1.2 Maakuntakaava

Ympäristöministeriö vahvisti Uudenmaan maakuntakaavan 8.11.2006 ja se on kuulutettu voimaan tulleeksi 8.12.2006. Korkein hallinto-oikeus hylkäsi vahvistamispäätöksestä tehdyt valitukset 15.8.2007.

1. vaihemaakuntakaava on hyväksytty 17.12.2008 ja se on vahvistettu 22.6.2010 ja kuulutettu voimaantulleeksi 20.10.2010. Vaihekaava täydentää 2006 vahvistettua Uudenmaan maakuntakaavaa. Vaihekaavassa on käsitelty jätehuollon pitkän aikavälin aluetarpeet, kiivaineshuolto, moottoriurheilu- ja ampumarata-alueet, liikenteen varikot ja terminaalit sekä laajat yhtenäiset metsäalueet.

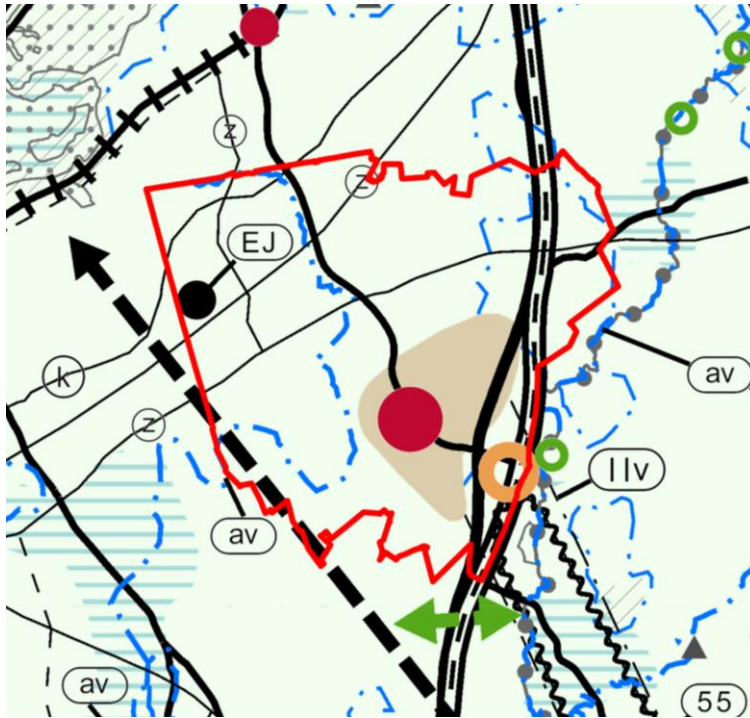
Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaava on vahvistettu 30.10.2014. 2. vaihemaakuntakaavan tärkeimpiä ratkaisuja ovat toimiva ja kestävä yhdyskuntarakenne, rakennetta tukeva liikennejärjestelmä, kaupan palveluverkko ja maakunnallinen kyläverkko.

Uudenmaan maakuntavaltuusto hyväksyi 4. vaihemaakuntakaavan 24.5.2017. Maakuntahallitus päätti 21.8.2017, että kaava tulee voimaan ennen kuin se saa lainvoiman. Neloskaava on aiempia maakuntakaavoja strategisempi. Se täydentää ja tarkistaa voimassa olevia maakuntakaavoja seuraavien teemojen osalta: elinkeinot ja innovaatiotoiminta, logistiikka, tuulivoima, viherrakenne ja kulttuuriympäristöt. Helsingin hallinto-oikeus on hylännyt tammikuussa 2019 kaikki Uudenmaan neljättä vaihemaakuntakaavaa koskevat valitukset sekä vaatimukset kaavan täytäntöönpanokiellosta.

Kuva 1. Voimassa olevien maakuntakaavojen yhdistelmä

Uusimaa-kaava 2050 Helsingin seudun vaihemaakuntakaava on ollut luonnoksena lausunnoilla syksyllä 2018. Kaava kokoaa yhteen kaikki maankäytön keskeiset teemat, jotka tulee ratkaista maakuntakaavalla. Uusimaa-kaavan 2050 tulee korvaamaan nyt voimassa olevat maakuntakaavat. Uusimaa-laava 2050 Helsingin seudun vaihemaakuntakaavassa on

Kuva 2. Uusimaa-kaava 2050 luonnos

2.1.3 Maankäytön kehityskuva 2040

Nurmijärven maankäytön kehityskuva 2040 on hyväksytty valtuustossa 25.5.2011 § 48. Kehityskuvan Kirkonkylää koskevat tavoitteet on esitetty myöhemmin kohdassa tavoitteet (kohta 4).

2.1.4 Yleiskaava

Alueella on voimassa koko kunnan oikeusvaikutukseton yleiskaava, joka on hyväksytty 22.2.1989 ja se on vanhentunut. Kirkonkylän oikeusvaikutukseton osayleiskaava hyväksyttiin kunnanvaltuustossa 31.8.1988 ja uudelleen 3.6.1992. Kirkonkylän osayleiskaava on ohjannut alueen asemakaavojen laatimista, mutta se on vanhentunut ja on tarpeen tarkastella Kirkonkylän alueen kehitystä laatimalla uusi osayleiskaava oikeusvaikutteisena.

2.1.5 Asemakaava ja kaavavaranto

Suunnittelualueen kokonaispinta-ala on 45,6 km², josta noin 9,7 km²:llä on voimassa asemakaava. Liitteissä 1 ja 2 on esitetty asemakaava-alueen rajausta.

Kirkonkylän asemakaava-alueilla oli MAL-aiesopimuksen kevään 2018 seurannan mukaisesti asemakaavavarantoa voimassa olevissa asemakaavoissa seuraavasti:

- kerrostalotontit noin 14 000 k-m²
- omakotitontit noin 19 000 k-m² eli noin 50 kpl.

Suunnittelualueella on rakentumassa Krannilan asuinalue. Asumiseen varattu Heinojan alueen asemakaava on ollut ehdotuksena nähtävillä alkuvuodesta 2019. Ilvesvuori pohjois-

sen työpaikka-alueen asemakaava on tulossa uudelleen ehdotuksena nähtäville keväällä 2019.

2.1.6 Rakennusjärjestys

Nurmijärven kunnan rakennusjärjestys on hyväksytty 19.6.2013 § 88 ja se on tullut voimaan 1.7.2013. Rakennusjärjestyksessä asemakaavoitetun alueen ulkopuoliset alueet on määriteltävä maankäyttö- ja rakennuslain 16 § 3 momentin mukaisesti suunnittelutarvealueiksi. Määräys on voimassa 30.6.2023 asti.

2.1.7 Rakennus- ja toimenpidekiellot

Alueella ei ole yleiskaavan laatimista varten voimassaolevia maankäyttö- ja rakennuslain 38 §:n mukaisia rakennuskieltoalueita.

Asemakaavan laatimista varten rakennuskiellot ovat voimassa seuraavilla alueilla:

- Ilvesvuori pohjoinen
- Vanhan lääketehtaan alue
- Ahjolan etelä- ja itäpuolinen alue
- Perttulantien ja Rajamäentien luoteiskulma
- Paloaseman eteläpuolinen alue.

2.1.8 Päätökset, suunnitelmat

- Nurmijärven kuntastrategia 2018 – 2025 (valtuusto 28.2.2018 § 14)
- Nurmijärven maankäytön kehityskuva 2040 (valtuusto 25.5.2011 § 48)
- Nurmijärven palveluverkon kehittämistä koskevat periaatteet (valtuusto 25.5.2016 § 46).
- Maankäytön, asumisen ja liikenteen MAL-sopimus 2016 – 2019 (Helsingin seudun 14 kuntaa ja valtio. MAL 2019 suunnitelmaluonnos on ollut lausunnoilla loppuvuodesta 2018. Suunnitelma on tavoitteena hyväksyä keväällä 2019. Seuravaa sopimusta 2020 – 2023 koskevat neuvottelut on aloitettu 2019.
- Nurmijärven Kirkonkylän ja Rajamäen liikenneverkko selvityksen päivitys, Strafica Oy 2014
- Valkojoen pohjavesialueiden suojelusuunnitelma, päivitys, Pöyry Finland Oy 2010
- Nurmijärven kunnan ympäristönsuojelumääräykset (valtuusto 20.6.2012 § 63, voimaantulo 1.9.2012)

2.1.9 Pohjakartta

Kaavan pohjakarttana on käytetty maanmittauslaitoksen peruskarttaa 2016.

3 NYKYTILANNE

3.1 Selvitykset

Taulukko 1. Osayleiskaava-alueelta tehdyt selvitykset

Selvityksen nimi	Tekijä	Vuosi
Kirkonkylän osayleiskaavan luontoselvitys 2013	Ympäristösuunnittelu Enviro Oy	2013 (2018)
Kirkonkylän luontoselvityksen tarkennus (keskusta) 2014	Ympäristösuunnittelu Enviro Oy	2014
Nurmijärven Palojoen ja Kirkonkylän vanhojen metsien selvitys 2017	Ympäristösuunnittelu Enviro Oy	2017
Nurmijärven Kirkonkylän ekologiset yhteydet 2017	Ympäristösuunnittelu Enviro Oy	2017
Kirkonkylän osayleiskaava-alueen lepakkokartoitus 2013	BatHouse	2013 (2018)
Nurmijärven Kirkonkylän keskusta-alueen lepakkoselvitys 2014	BatHouse	2014 (2018)
Historiallisen ajan muinaisjäännösten inventointi	Museovirasto/ Rostedt	2008
Nurmijärven arkeologinen inventointi (esihistorialliset muinaisjäännökset)	Museovirasto/ Seppä	2006
Rakennusperintöselvitys, luonnos 2010	Arkkitehtitoimisto LPV Oy	2010
Nurmijärven keskusta-alueet, rakennusperintöselvitysluonnos	Arkkitehtitoimisto LPV Oy	2017
Nurmijärven kunnan kaupan palveluverkkoselvitys	Tuomas Santasalo Ky	2012
Nurmijärven palveluverkkoselvitys, Palveluverkkoselvityksen päivitys Kirkonkylän osalta	WSP	2016
Kirkonkylän-Rajamäen liikenneverkkoselvitys 2014	Strafica	2014
Kirkonkylän osayleiskaavan maisemaselvitys	Nurmijärven kunta/ yleiskaavoitus	2018
Kirkonkylän osayleiskaavan hulevesiselvitys	Nurmijärven kunta/ yleiskaavoitus	2018
Nurmijärven Kirkonkylän osayleiskaava-alueen pienvedet	Ympäristösuunnittelu Enviro Oy	2016

3.2 Maanomistus

Kaava-alueella maanomistusta on yksityisillä maanomistajilla, kunnalla sekä seurakunnalla. Valtaosa kaava-alueen maanomistuksesta on yksityisessä omistuksessa. Kunnan maanomistus sijoittuu pääosin asemakaavoitetuille alueille ja niiden läheisyyteen. Seurakunnan maanomistus sijoittuu pääosin Kirkonkylän keskustan alueelle, johon seurakunnan toiminnot ovat perinteisesti sijoittuneet.

3.3 Väestö ja työpaikat

Suunnittelualueella asuu noin 8000 asukasta (tilanne 1/2019). Asuntoja alueella on noin 4100, joista erillispientaloissa noin 1500, rivitaloissa noin 750 ja kerrostaloissa noin 1800. (tilanne 31.12.2017). Suunnittelualueella on arviolta noin 4100 työpaikkaa, kun koko kunnan työpaikkamäärä oli vuoden 2016 lopulla noin 12 000.

3.4 Rakennettu ympäristö

3.4.1 Kokonaisrakenne ja maankäyttö

Nurmijärvi on kokonaisuudessaan entistä merenpohjaa ja nykyisestä maisemasta voi lukea jääkauden vaikutuksen. Maisemalle on ominaista jokilaaksojen, niiden välisten viljelyalueiden ja mäennyppylöiden vaihtelu. Kirkonkylän topografiaa luonnehtivat metsäiset kallio-moreeniselänteet, sekä niiden väliset suhteellisen pienialaiset savikkolaaksot, jotka ovat pääosin viljelykäytössä. Kirkonkylän taajamakeskuksen eteläpuolella kuivattu Nurmijärvi muodostaa alueen eteläosaan omaleimaiseksi tunnistettavan avoimen peltomaiseman.

Kirkonkylä on kunnan toiseksi suurin taajama, jossa asui vuonna 2018 noin 8000 asukasta. Kirkonkylän asutus on alun perin sijoittunut kirkon ympäristöön, entisen Nurmijärven vesi-alueen pohjoisrannalle. Ensimmäiset vakinaiset asukkaat muuttivat nykyisen Nurmijärven kunnan alueelle 1300-luvulla, kun vasta rakennetun Hämeenlinnan ja Suomenlahden rannikkoa kulkevan Turku-Viipuri -tien välille syntyi Hämeentie. Nurmijärven ensimmäinen kirkko rakennettiin 1400-1500-lukujen vaihteessa. Nurmijärven kappeliseurakunta perustettiin 1558, mutta Nurmijärvi irrottautui Helsingin pitäjämästä itsenäiseksi hallinnolliseksi pitäjäksi vasta vuonna 1775. Kirkonkylästä muodostui keskeisestä sijainnista johtuen pitäjän hallinnollinen keskus.

Kirkon ja Nurmijärven pohjoisrannan väliin jäävälle rinnealueelle alkoi syntyä hiljalleen yhtenäistä asutusta. Asutusta ovat rajanneet peltoalueet ja metsäselänteet, jotka ovat luoneet selkeäpiirteisiä maisema-aluekokonaisuuksia. Kirkonkylän asutus on ajan saatossa laajentunut keskusta-alueesta katsoen koillisen sekä idän suuntaan mukaillen merkittävimpiä vanhoja liikenneyhteyksiä, Raalantietä ja Helsingintietä.

Aleksis Kiven tien varteen, kirkon ja järven väliselle alueelle, perustettiin vuonna 1899 jo sittemmin lakkautettu Suomen ensimmäisen lääketehdas, Nurmijärven apteekin lääkelaboratorio. Kaupallinen ja muu yksityinen palvelutarjonta on sijoittunut pääasiassa keskustan alueelle Punamullantien varteen, lukuun ottamatta Kauppanummentien palvelualueita. Keskustan alueelle ovat sijoittuneet myös kunnanvirastotalo ja kirjastopalvelut. Teollisuus- ja työpaikkatoiminta on pääosin siirtynyt ajan saatossa keskustan alueelta Hämeenlinnanväylän varrella sijaitseville Karhunkorven ja Ilvesvuoren työpaikka-alueille. Päiväkodit ja koulut ovat pääosin sijoittuneet asuinalueiden yhteyteen.

Kirkonkylän maankäyttöön ja maisemakuvaan merkittävästi vaikuttanut tapahtuma on ollut Nurmijärven kuivattaminen, joka on suoritettu kahdessa vaiheessa 1920- ja 1940-luvuilla. Vanhoissa kartoissa, kuten vuoden 1930 Pitäjänkartassa järvi näkyy yhä kosteikkona/järvenä (liite 5). Kuivatuksen avulla saatiin sekä uutta peltoa että laidunaluetta lähes 200 hehtaaria. Kirkonkylän kasvu oli varsin verkkaista aina 1960-luvulle saakka. Asukasluku oli vuoden 1960 alussa 1 357 ja maatalojen talouskeskusten lisäksi asutus muodostui lähinnä 1½-kerroksisista puurakenteisista pientaloista.

1960-luvulta lähtien alkoi Pohjois-Suomesta etelään ja maaseudulta taajamiin suuntautuva muuttoliike voimistua. Kasvua ohjaamassa oli jo tuolloin 1957 vahvistettu rakennussuunnitelma, jossa oli varattu alueita myös kerrostalorakentamiseen. Taajamakuva muuttui kaupunkimaisemmaksi, kun vuosien 1972 ja 1973 aikana alettiin rakentaa kerrostaloja keskustan ja Toreeninmäen alueille. Sittemmin Kirkonkylää on kehitetty tiivistämällä keskustan kaupunkirakennetta ja laatimalla asemakaavoja olemassa olevan rakenteen yhteyteen.

Kulttuurihistoriallisesti arvokkaat tiet ja reitit

Osayleiskaavan alueella kulkee yksi 1600- ja 1700-luvun tie, joka mutkittelee välillä Tuusula – Vihti (liite 6).

Keskiaikaa seuranneella uudella ajalla vesireitit olivat edelleen tärkeitä kulkureittejä, sillä teiden ylläpito vaati paljon työtä. Tieverkosto oli monin paikoin vähäistä ja monet reitit kehittyivät maantiekseksi vasta 1700-luvun lopulla. Tuusulasta Nurmijärven ja Nummenpään kautta Vihtiin kulkeva tie rakennettiin maantiekseksi 1770- ja 1780 lukujen vaihteessa. Linjaus ja ympäristö ovat hyvin säilyneet ja sen varrella on useita edustavia 1800- ja 1900-lukujen maatiloja.

Osayleiskaava-alueella yksi merkittävä osa tielinjausta on Ojakkalantie, joka kulkee Hämeenlinnan väylän risteyksestä hyvin luonteensa säilyttäneenä Nurmijärven kirkonkylälle saakka. Linjaus muuttuu Kirkonkylällä nykyiseksi Aleksis Kiven tieksi, joka ohittaa vanhan kirkon ja jatkaa länteen Punamullantienä ylittäen Kyläjoen vanhaa siltaa pitkin.

3.4.2 Rakennusperintö

Suunnittelualueella on yksi valtakunnallisesti merkittävä RKY 2009 rakennuskulttuurikohte - Nurmijärven Kirkonmäki. Nurmijärven kirkonmäki, kirkko, seurakuntakeskus, pappila, hautausmaa, siunauskappeli ja asuinrakennukset muodostavat yhtenäisen 1800- ja 1900-luvun rakentamista edustavan kokonaisuuden. Nurmijärven kirkonmäki ja sen rakennukset liittyvät vahvasti kirjailija Aleksis Kiven elämään ja tuotantoon.

Kirkonkylä suunnittelualueella on kaksi rakennussuojelulain nojalla suojeltua rakennusta – Mäntylän (Koulumestarin) talo ja Männistön muorin mökki.

Missä on maat mainioimmat, Uudenmaan kulttuuriympäristöt –selvityksen kohteita alueella on yksi, 195 Nurmijärven kirkonmäki ja Pukkilan kylä:

”Nurmijärven kirkonmäellä on 1700-luvun lopussa rakennettu kirkko, seurakuntakeskus, pappila, hautausmaa, siunauskappeli ja asuinrakennuksia, jotka yhdessä muodostavat 1800- ja 1900-luvun rakentamista hyvin kuvaavan kokonaisuuden. Kirkonmäki rakennuksineen liittyy Aleksis Kiven elämään ja tuotantoon.”

Nurmijärven rakennusperintöselvitys, Nurmijärven Kirkonkylän keskusta-alueen rakennusperintöselvitys

Nurmijärven rakennusperintöselvitysuunnos on laadittu koko kunnan alueelle yleiskaavan edellyttämällä tarkkuudella. Kirkonkylän keskusta-alueen rakennusperintöselvitys on laadittu asemakaavatarkkuudella. Molemmat selvitykset on tehty sekä kohteiden että alueiden tasolla. Koko kunnan selvityksessä on mukana 1960-luku ja keskusta-alueen selvityksessä on lisäksi mukana 1970-luku.

Alueet

Alueella tarkoitetaan selvityksessä laajempaa alueellista kokonaisuutta. Alue on rakennetun kulttuuriympäristön rakennustaiteellisten, historiallisten ja maisemaan liittyvien ominaispiirteiden määrittämä kokonaisuus, johon sisältyvät arvot tulee turvata. Alue voi olla merkityksellinen kokonaisuus, vaikka yksittäiset kohteet rakennuksineen eivät yksinään yhtä merkittäviä olisikaan. Alueeseen kuuluvat kohteet eivät siten automaattisesti ole kohteina suojeltavia.

Alueiden arvotus

Alueet on arvotettu luokkiin 1-2. Aluemerkitä määrittää alueen, joka kaavatasosta riippuen joko voidaan merkitä kaavaan rakennetun kulttuuriympäristönsä osalta arvokkaana alueena tai jolla kaavan tarkkuustasosta johtuen myös tarkempi selvitys on aiheellinen. Mah-

dollinen suojelu ei siten koske jokaista rajauksen sisäpuolella olevaa rakennusta, vaan kohdistuu alueen rakennustaiteellisten, historiallisten ja maisemaan liittyvien ominaispiirteiden vaalimiseen. Näitä ominaispiirteitä on kuvattu aluekuvauksissa.

Luokka 1 - Nurmijärven arvokkaimmat alueet. Mikäli alue kuuluu "Rakennettu kulttuuriympäristö. Valtakunnallisesti merkittävät kulttuurihistorialliset ympäristöt" (RKY 1993) tai "Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt" (RKY 2009) selvityksien kohteisiin, asiasta on erikseen mainittu. Samoin on mainittu, jos kohde/alue on Uudenmaan voimassa olevien maakuntakaavan mukaisia kulttuurihistoriallisesti arvokkaita kohteita tai maakuntakaavan liitekartalla esitetty kohde.

Luokka 2 - Alueet sisältävät samoja arvoja kuin luokkaan 1 kuuluvat, kuitenkin historiallisen, ympäristöllisen tai esteettisen arvonsa suhteen vähäisemmässä määrässä.

Taulukko 2. Nurmijärven rakennusperintöselvityksen alueet

Kohde Kirkonkylän keskustan selvityksessä	Kohdenumero koko kunnan selvityksessä	Kohdenumero osayleiskaavassa	Arvoluokka	Nimi
B ja C	11	sk-10/1	1	Puontilanmäki
	12	sk-9/1	1	Mäkelä ja livari sekä Kyläjoen laakso
	13		2	Kirkonkylän vanha keskustaluokka
A	14	sk-8	1	Kirkonmäki ja pappila
	15	sk-9/2	1	Pukkilan kyläryhmä
	16	sk-9/3	1	Ojakkala
	20		1	Raalan kartanoalue

Taulukko 3. Kirkonkylän keskusta-alueen alueet

Kohde Kirkonkylän keskustan selvityksessä	Kohdenumero koko kunnan selvityksessä	Kohdenumero osayleiskaavassa	Arvoluokka	Nimi
A	14	sk-8	1	Nurmijärven kirkonmäki
B	11	sk-10/1	2	Puontilanmäki
C	11	sk-10/2	2	Puontilanmäen pientalot

D		sk-10/3	2	Mahlamäen kerrostalot
E			1	Tuusula-Vihti maantie

Kohteet

Kohteet ovat yksittäinen rakennus tai useamman rakennuksen muodostama kokonaisuus, kuten asuinrakennus pihapiireineen tai maatalouden talouskeskus. Kohdekohtainen tarkastelu tarkoittaa, että pihapiiri voi olla merkityksellinen kokonaisuus, vaikka yksittäiset rakennukset eivät yksinään olisikaan merkittäviä. Toisaalta myös yksi rakennus voi olla alueen rakennusperinnön kannalta erityisen merkittävä, vaikka pihapiirissä muuten ei olisi-kaan erityisen merkittävää rakennuskantaa.

Rakennusperintökohteet on esitetty taulukoissa 4 ja 5 sekä niiden sijainti liitteessä 7.

Kohteiden arvotus

Kohteet on arvoluokitettu luokkiin 1 ja 2

Luokka 1

Nurmijärven arvokkaimmat kohteet, joiden joukosta saattavat myöhemmin löytyä valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaat. Mikäli kohde jo nykyisellään on valtakunnallisesti arvokas (RKY 1993 tai RKY 2009) tai mikäli se on suojeltu Rakennussuojelulain nojalla, on tämä erikseen mainittu kohteen kohdalla.

Luokka 2

Kohteet sisältävät samoja arvoja kuin luokkaan 1 kuuluvat, kuitenkin historiallisen, ympäristöllisen tai esteettisen arvonsa suhteen vähäisemmässä määrässä.

U (lisämerkintä)

Uhanalainen kertoo kohteiden suojelutarpeen olemassaolosta, mutta samalla siitä, että kunto, kaavallinen tilanne tai muut säilymisen edellytyksiin vaikuttavat tekijät, kuten sijoittuminen tiealueelle, saattavat muodostua kohteen arvoon nähden kohtuuttomiksi rasitteiksi tai vaarantaa kohteen säilymisen.

Selvityksen laatimisen jälkeen kohteet 129 Merisen talo, 149 Reinikkalan vanha kuivaamo ja 159 Tammela on purettu.

Taulukko 4. Nurmijärven rakennusperintöselvityksen kohteet

Kohdenumero Kirkonkylän kes- kustan selvityk- sessä	Kohdenumero koko kunnan sel- vityksessä	Merkintä osayleiskaavassa	Luokka	Nimi	Katuosoite
	106		2U	Talo Aleksis Kiven tiellä	Aleksis Kiven tie 1
	107		2	Merisen talo	Kirstaantie 3
	121		2	Kulmala	Pratikankuja 5
	129		2	Toimela	Kuokkalantie 3
	134		2U	Rauhala	Aleksis Kiven tie 18 b
	135		2U	Toivola	Aleksis Kiven tie 18 c
	136		2U	Toivola	Aleksis Kiven tie 18 a
	141		2	Pesola	Puontilankaari 9
	145		2	Yrjölä	Punamullantie 19 b
	149		2U	Reinikkala (vanha kuivaamo)	Kyläjoentien etelä- pää
	150	sr-3/12	2	Kivirinne	Taipaleentie 514
	151	sr-3/11	2	Kiviniemi	Niemimäentie 10
	152	sr-3/10	2	Pirttilä	Taipaleentie 518
	153	sr-3/8	1	Yli-Mäkelä	livarintie 1
	154	sr-3/7	1	Kanta-livari	livarintie 9
	155	sr-3/9	2	livarin riihi	Punamullantien ja Perttulantien kulma
	156	sr-3/6	2	Päivölä	livarintie 36
	157	sr-6/5	2	Krannila (Granni- la)	Vehnäpellontie 2
	159		2	Tammela	Sorvankaari 5
	160	sr-6/73	1	Pukkila eli Ylösta- lo	Kirkkotie 997
	161	sr-6/72	2	Ketunoja (Alesta- lo)	Kirkkotie 990
	162	sr-6/74	2	Ali-Pekkola	Kirkkotie 987

	170	sr-3/3	2	Karhunkorven koulu	Raalantie 309
	171	sr-3/4	1	Nybacka	Raalantie 353
	172	sr-3/5	2	Söderkulla	Rajalantie 11
	173	sr-3/2	1	Ali-Santapohja	Keikkumäentie 209
	174	sr-3/1	1	Yli-Santapohja	Keikkumäentie 226
	266	75	1	Männistön muorin mökki	Mt 130 ja vt k välissä Palojoentien pohjoispuolella

Taulukko 5. Kirkonkylä keskustan rakennusperintökohteet

Kohdenumero Kirkonkylän keskustan selvityksessä	Kohdenumero koko kunnan selvityksessä	Merkintä osayleiskaavassa	Luokka	Nimi	Katuosoite
500	99	sr-6/58	1	Nurmijärven kirkko	Aleksis Kiven tie
501	99	sr-6/59	1	Kellotapuli	Aleksis Kiven tie
502	99	sr-6/60	1	Viljamakasiini	Kirstaantie 5-7
503	100	sr-6/76	1	Seurakuntatalo	Keskustie 15
504	101	sr-6/71	1	Nurmijärven siunauskappeli	Aleksis Kiven tie 2
505	102	sr-6/69	1	Kirkkoherran pappila	Pappilantie 3
506	102	sr-6/70	2	Pappilan vaunuvaja	Pappilantie 3
507	103	sr-6/61	2	Siuntion virkatalo "Jalava"	Malakiaksentie 1
508	103	sr-6/62	2	Jalavan tiilinavetta	Malakiaksentie 1
509		sr-6/63	2	Lattu	Malakiaksentie 3
510	104	sr-6/66	1	Kanttorilan päärakennus	Malakiaksentie 5
511		sr-6/65	1	Kanttorilan ja Granbackan aitta	Malakiaksentie 5
512		sr-6/64	2	Kanttorilan talousrakennus	Malakiaksentie 5
513	105	sr-7/68	1	Mäntylä	Aleksis Kiven tie 3
514	108	sr-6/57	1	Kirkkorinne	Kirstaantie 1
515	109	sr-6/53	2	Rakela, "Valkoinen huvila"	Aleksis Kiven tie 4
516	111	sr-6/52	1	Elannon myymälä	Aleksis Kiven tie 7

517	112	sr-6/51	2	Nurmijärven Säästö- pankin ent. toimitalo	Aleksis Kiven tie 9
518	114	sr-6/50	2	Välimaa, Stenvallin entinen kauppa	Aleksis Kiven tie 10
519	115	sr-6/49	2	Ahoma	Aleksis Kiven tie 12
520		sr-6/48	2	Aleksis Kiven tie 14	Aleksis Kiven tie 14
521	116	sr-6/47	1	Ristilä, entinen poliisi- talo	Pratikankuja 12
522	117	sr-6/45	2	Penttilä	Pratikankuja 10
523	117	sr-6/46	2	Penttilän piharakennus	Pratikankuja 10
524	118	sr-6/44	2	Jaakkola - "Uusi Karp- pala"	Pratikankuja 13
525	119	sr-6/41	1	Pratikankuja 8, ent. koulukoti	Pratikankuja 8
526	120	sr-6/40	1	Pörssitalo, vanha palo- asema	Pratikankuja 6
527		sr-6/39	2	Osuuskassan talo	Pratikankuja 4
528	130	sr-6/42	2	Nurmijärven Yhteis- koulu	Pratikankuja 8
529	131	sr-6/43	2	Kino Juha	Keskustie 9
530	122	sr-6/33	1	Sähkölaitoksen kontto- ri ja johtajan asunto	Krannilanpolku 4
531	124	sr-6/32	2	Sähkölaitoksen toimiti- la	Punamullantie 12 c
532		sr-6/34	1	Vanha terveystalo	Punamullantie 12 a
533	125	sr-6/36	2	Korsisaaren liikeraken- nus	Kuokkalantie 2
534	126	sr-6/37	1	Linja-autoasema	Keskustie 3
535	127	sr-6/38	2	Kunnantalo	Keskustie 2 b
536		sr-6/56	2	Mahlamäentie 9	Mahlamäentie 9
537		sr-6/55	2	Keskustie 10	Keskustie 10
538		sr-6/54	2	Keskustie 8	Keskustie 8
539		sr-6/67	2	Kirstaantie 11	Kirstaantie 11
540	128	sr-6/35	2	Salkola	Keskustie 1
541	132	sr-6/31	2	Laihola eli "Kaipainen"	Aleksis Kiven tie 19a
542	133	sr-6/30	1	Kirkonkylän kansakou- lu	Aleksis Kiven tie 18 e
543	138	sr-6/15	1	Ahjola	Nahkurintie 6
544	139	sr-6/14	2	Kaunisto	Puontilankaari 2

545	139	sr-6/13	2	Kaunisto, ent. sauna	Puontilankaari 2
546	140	sr-6/16	2	Haavisto	Punamullantie 17
547	143	sr-6/22	2	Riihipiha	Punamullantie 19a
548	142	sr-6/23	2	Einolan entinen aitta	Punamullantie 19a
549	144	sr-6/21	2	Riihikoppeli	Punamullantie 21
550	146	sr-6/20	2	Vaahterämäki	Punamullantie 23
551		sr-6/19	2	Vaahterämäen navetta	Punamullantie 23
552	137	sr-6/17	1	Puontila	Puontilantie 3
553	137	sr-6/18	2	Puontilan maakellari	Puontilantie 3
554	147	sr-6/27	2	Yli-Mattilan talousrakennus	Punamullantie 24
555	148	sr-6/24	1	Reinikkala	Punamullantie 26
556	148	sr-6/25	1	Reinikkalan aitta	Punamullantie 26
557	148	sr-6/26	2	Reinikkalan navetta	Punamullantie 26
558		sr-6/10	2	Liisankallio	Puontilankaari 7
559		sr-6/9	2	Puontilankaari 5	Puontilankaari 5
560		sr-6/8	2	Puontilankaari 1	Puontilankaari 1
561		sr-6/7	2	Nahkurintie 12	Nahkurintie 12
562		sr-6/6	1	Nahkurintie 14	Nahkurintie 14
563		sr-6/12	2	Nahkurintie 5	Nahkurintie 5
564		sr-6/11	2	Rinnekuja 4	Rinnekuja 4 b
565		sr-6/29	2	Järvitie 1 talo 1	Järvitie 1
566		sr-6/28	2	Järvitie 1 talo 2	Järvitie 1
567	158	sr-6/2	1	Toreeninmäki, Kunnalliskoti	Rajamäentie 9 b
568	159	sr-6/3	2	Toreeninmäki, Sairasosasto	Rajamäentie 9 b
569	159	sr-6/4	1	Kunnanlääkärin asuinrakennus	Toreenintie 4
570		sr-6/1	2	Asuinrakennuksen takainen rakennelma	Seppäläntie 10

3.4.3 Muinaisjäännökset

Kirkonkylän osayleiskaava-alueen esihistorialliset muinaisjäännökset on inventoitu Museoviraston toimesta vuonna 2006 (Nurmijärven arkeologinen inventointi, Johanna Seppä / Museovirasto). Historialliset muinaisjäännökset on inventoitu vuonna 2008 (Historiallisen ajan inventointi, Tapani Rostedt / Museovirasto).

Esihistoriallisen ajan muinaisjäännökset

Kivikauden jälkeisillä pronssi- ja rautakausilta ei Nurmijärveltä ole tehty merkittäviä pysyvään asutukseen liittyviä löytöjä. Alue oli pitkään asumaton ja muun Uudenmaan tapaan virolaisten ja hämäläisten eränkävynnin kohteena. Kunnassa virtaavat joet toimivat kulkuväylinä.

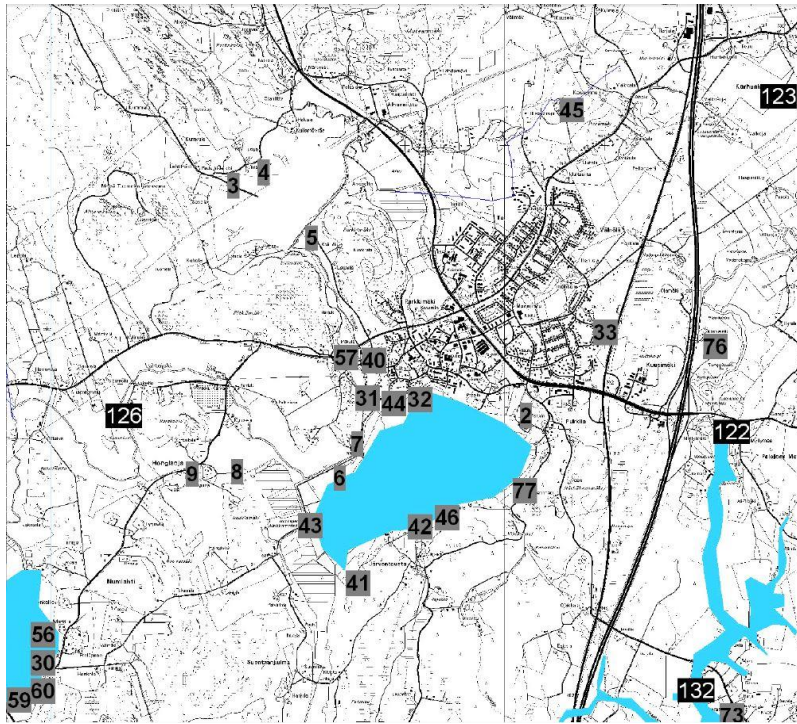
Suurin osa Nurmijärven kiinteistä muinaisjäännöksistä on asuinpaikkoja, niin Kirkonkylälläkin. Tyypillinen sijaintipaikka on muinaisen rannan tietämillä. Varhaisimmat merkit asutuksesta ovat kivikaudelta. Asuinpaikat vaikuttavat hyvin pienialaisilta ja ehkä myös lyhytaikaisilta (liite 8).

Esihistoriallisen ajan selvityksen (Seppä 2006) kohde numero 9 (Hongisoja) on arvioitu tuhoutuneeksi, ja se on poistettu Museoviraston rekisteristä.

Taulukko 6. Esihistoriallisen ajan muinaisjäännökset

Numero selvityksessä	INSPIRE	Kohde	Muinaisjäännöstyyppi	Ajoitus	Merkintä osayleiskaavassa
2*	543010001	Ala-Pekkola	asuinpaikat	kivikautinen	sm-1/15
3*	543010002	Halmela 1	asuinpaikat	kivikautinen	sm-1/3
4*	543010003	Halmela 2	asuinpaikat	kivikautinen	sm-1/2
5*	543010004	Lautala	asuinpaikat	kivikautinen	sm-1/4
6*	543010005	Luhtapelto	asuinpaikat	kivikautinen	sm-1/18
7*	543010006	Niemimäki	asuinpaikat	kivikautinen	sm-1/16
8*	543010007	Rintelä	asuinpaikat	kivikautinen	sm-1/17
9*	543010008	Hongisoja	kivirakenteet	esihistoriallinen	-
31*	543010030	Kyläjoki	asuinpaikat	kivikautinen	sm-1/12
32*	543010031	Einola	asuinpaikat	kivikautinen	sm-1/14
33*	543010032	Hevoshaantie	kultti- ja tarinapaikat	ajoittamaton	sm-1/8
40*	1000001399	Reinikkala	asuinpaikat	kivikautinen	sm-1/11
43*	1000001410	Nokkapelto	asuinpaikat	kivikautinen	sm-1/19
44*	1000001411	Havukka	asuinpaikat	kivikautinen	sm-1/13
45*	1000001412	Kattilamäki	kivirakenteet-röykkiöt	ajoittamaton	sm-1/1
57*	1000005320	Puontila	asuinpaikat	kivikautinen	sm-1/10
77*	1000005848	Vahterinmäki	kivirakenteet-röykkiöt	ajoittamaton	sm-1/20

* Arkeologinen inventointi, Johanna Seppä 2006, Museovirasto

Kuva 3. Eteläisen Nurmijärven muinaisjäännökset ja irtolöydöt sekä veden korkeus 40 mpy. (Johanna Seppä 2006). Kuvassa mustalla irtolöydöt, harmaalla kiinteät muinaisjäännökset.

Historiallisen ajan muinaisjäännökset

Pysyvää asutusta Nurmijärvelle alkoi muodostua samaan aikaan, kun Ruotsin kruunu asutti meren rannikkoaluetta ruotsinkielisillä uudisasukkailla. Varhaisin viljelymuoto oli kaskeaminen. Lähinnä asuinpaikkoja sijaitsevat alueet muuttuivat kuitenkin vähitellen jatkuvan viljelyn pelloiksi. Nurmijärvellä pellot raivattiin jokivarsien savi- ja multa-alueille, ryhmäkylien ympärille, sarkajaon mukaisesti. Ympäri oli myös karjan laidunmaita, jotka keskiajalla olivat metsälaitumia ja hakamaita.

Historiallisen ajan muinaisjäännostösten selvityksen (Rostedt 2008) kohteet 6.5 (Mattila ja Einola) ja 6.6 (Pukkila) on todettu tuhoutuneiksi, joten ne eivät enää sisälly museoviraston rekisteriin.

Taulukko 7. Historiallisen ajan muinaisjäännökset

Numero selvityksessä	INSPIRE	Kohde	Muinaisjäännostöstyppi	Ajoitus	Merkintä osayleiskaavassa
6.1**	1000013219	Puontila 1	asuinpaikat	historiallinen	sm-1/5
6.2**	1000013222	Puontila 2	asuinpaikat	historiallinen	sm-1/6
6.3**	1000013223	Puontila 3	asuinpaikat	historiallinen	sm-1/7
6.4**	1000013224	Puontila 4	asuinpaikat	historiallinen	sm-1/9
6.5**	1000013226	<i>Mattila ja Einola</i>	<i>talonpaikka</i>	<i>historiallinen</i>	-

6.6**	1000013228	Pukkila	kylätontti	historiallinen	-
-------	------------	---------	------------	----------------	---

** Historiallisen ajan inventointi, Tapani Rostedt 2008, Museovirasto

3.5 Palvelut

Kirkonkylä on Nurmijärven merkittävimpiä kaupallisia keskittymiä. Se on Klaukkalan ja Rajamäen ohella luokiteltavissa Nurmijärven päätaajamaksi, joiden keskustoissa asutus sekä palvelut sijaitsevat tiiveimmin. Kirkonkylän kaupalliset palvelut keskittyvät keskusta-alueelle Kirkonkylää pohjois-eteläsuunnassa halkovan Helsingintien ja Rajamäentien läheisyyteen. Keskustan ulkopuolella sijaitsevia päivittäistavarakauppoja ovat Maaniitun alueella lähikauppa sekä Pukkilan alueen pohjoispuolella suurempi päivittäistavarakauppa. Erikoistuneet kaupan palvelut sijaitsevat Kirkonkylän keskustan alueella Helsingintien länsipuolella. Keskustan alueella sijaitsevat lisäksi kunnalliset hallintopalvelut sekä kirjasto.

Suunnittelualueella sijaitsee tällä hetkellä seitsemän kunnallista sekä neljä yksityistä päiväkotia, joissa on yhteensä noin 600 päivähoitopaikkaa. Kunta järjestää perusopetusta Karhunkorven, Maaniitun sekä Lukkarin ala-asteilla sekä Nurmijärven Yhteiskoululla (NYK), jossa toimii yläaste ja lukio. Lisäksi Kirkonkylällä on Kivenpuiston erityiskoulu.

Suunnittelualan liikuntapalveluista merkittävimmät ovat Kirkonkylän urheilupuisto, Parkkimäen urheilukenttä, Parkkimäen ja Alhoniitun kuntoradat sekä Maaniittu-Ihantolan frisbeegolfrata, jonka yhteydessä on myös liikuntapaikka. Lisäksi alueella kulkee Seitsemän veljeksien vaellusreitti (svr). Eri puolilla Kirkonkylää on myös runsaasti leikkipaikkoja lapsille (liite 9).

3.6 Liikenne, joukkoliikenne ja liikenneverkko sekä liityntäpysäköinti

Kirkonkylän ajoneuvoliikenteen pääverkko koostuu maanteistä – Helsingintie/Rajamäentie (Mt 1311), Raalantie (Mt 1321) ja Perttulantie (Mt 1321) ja Ojakkalantie (Mt 11435) - sekä alueen sisäisistä kokoojakaduista. Lisäksi alueella on em. maanteihin ja kokoojakatuihin tukeutuva katuverkko. Kirkonkylän ajoneuvoliikenteen nykyverkkoon verrattuna tavoiteverkkoon lisätään uusien alueiden kokoojakadut.

Nykytila

Kirkonkylän alueelle on laadittu liikenne-ennuste ja verkostotarkastelu vuonna 2007. Selvitystä päivitettiin vuonna 2014 (Nurmijärven Kirkonkylän ja Rajamäen liikenneverkkoselvityksen päivitys, Strafica 2014). Selvityksen päivityksen tavoitteina on ollut

1. tarkistaa Kirkonkylän ja Rajamäen nykytilanteen liikenneverkon ja kysynnän kuvaukset vastaamaan vuoden 2013 tilannetta,
2. päivittää liikenne-ennusteet kunnan viimeisimpien maankäyttösuunnitelmien ja Kirkonkylän ja Rajamäen aluetta koskevien liikenneverkon kehittämissuunnitelmien mukaisiksi sekä
3. arvioida ja kuvata muutokset liikenneverkkosuunnitelmassa esitettyihin päätelmiin uusien liikenne-ennusteiden perusteella.

Ennusteen lähtökohtana ollut nykytilanne on jo vanhentunut mm. Kirkonkylän uusien työpaikka-alueiden synnyttämän liikenteen seurauksena ja varsinkin työpaikkamäärät suunnittelualueella ovat muuttuneet aiemman ennusteen lähtökohtiin verrattuna.

Liikenne on kasvanut edellisen tieverkko-suunnitelman laatimisen jälkeen kuluneiden viiden vuoden aikana. Helsingintien liikennemäärät ovat kasvaneet noin 15 % ja Ojakkalantien liikennemäärät ovat jopa kaksinkertaistuneet. Perttulantien suunnalla kasvua on ollut noin 3 % ja Raalantien suunnalla liikenne on hieman vähentynyt. Rajamäen ja Kirkonkylän välillä liikenne on kasvanut noin 6 %.

Liikenne-ennusteen lähtökohtana käytettiin Nurmijärven maankäytön kehityskuva 2040 mukaisia maankäyttöarvioita. Kehityskuvan tavoite on 60 000 asukasta vuonna 2040, Kirkonkylän väestötavoite on 10300 asukasta. Työpaikkamäärän kasvu on ennusteessa asukasmäärän kasvua voimakkaampaa. Ennusteen mukaan työpaikkaomavaraisuus on vuonna 2040 60-65%, mikä tarkoittaa noin 16200 työpaikkaa.

Liikenneverkon toimivuus

Päivitettyssä ennusteessa Rajamäentien liikennemäärä on aiempaa ennustetta selvästi pienempi. Myös Helsingintiellä liikennemäärä jää pienemmäksi kuin aiemmissa ennusteissa. Ennusteliikennemäärä Rajamäen ja Kirkonkylän välillä jää noin 10 000 ajoneuvoon vuorokaudessa, kun aiemmassa ennusteessa liikenne kasvoi noin 14 000 ajoneuvoon vuorokaudessa. Ero johtuu varsinkin työmatkaliikenteen kasvun suuntautumisesta myös Rajamäeltä valtatie 25 suuntaan uusille työpaikka-alueille ja Hyvinkään suuntaan. Työmatkaliikenteen suuntautumisen muuttuminen vähentää Rajamäentien ja Helsingintien liikennettä vuoden 2040 tilanteessa noin 1000 ajoneuvolla vuorokaudessa.

Kirkonkylässä Helsingintien liikenne kasvaa nykyverkon ennusteessa noin 13 000 – 17 000 ajoneuvoon vuorokaudessa. Tavoiteverkolla Helsingintieltä siirtyy liikennettä Laidunkaarelle, joka välittää Kirkonkylän pohjoisosien uusien asuinalueiden liikennettä Hämeenlinnantien kautta Hämeenlinnanväylän suuntaan. Helsingintien liikennemäärät jäävät tavoiteverkolla noin 12 000 – 15 000 ajoneuvoon vuorokaudessa. Vuoden 2040 ennustetilanteessa liikenteen toimivuuden varmistaminen edellyttää Helsingintien nelikaistaistamista nykyisen nelikaistaisen osuuden ja Raalantien liittymän välillä.

Kirkonkylässä liikenteen toimivuusongelmat painottuvat lähivuosina **Helsingintien ja Perttulantien liittymään**. Liittymän nykytilanteen liikennemäärät vastaavat likimain Krannilan asemakaavan liikenneselvityksessä käytettyjä vuoden 2015 ennusteita, joilla esitettiin liittymään välivaiheen ratkaisuksi valo-ohjattuna parantamista. Valo-ohjauksen parannus sisälsi vasemmallekääntymiskaistojen pidentämisen ja erillisten kääntymisvaiheiden toteuttamisen Raalantien ja Perttulantien suunnille. Parannuksesta on toteutettu vain kääntymiskaistojen pidennys. Vasemmalle kääntyvien vaiheiden toteuttaminen on jatkossa suositeltavaa. Kääntymiskaistojen toteuttaminen parantaisi liittymän toimivuutta jo nykytilanteessa. Nykyisillä järjestelyillä liittymän välityskyky ylittyy ennen vuotta 2025. Liikenteen päivitettyjen kasvuennusteiden ollessa liittymässä aikaisempaa pienempiä, voidaan välivaiheen ratkaisuna esitetyllä sivusuuntien vasemmallekääntymiskaistojen toteuttamisella parjätä aiempia arvioita pidempään. Liittymän järeämpi parantaminen tulee ajankohtaiseksi Helsingintien nelikaistaistamisen yhteydessä.

Helsingintien nelikaistaistaminen ei ole vuoden 2025 ennustetilanteessa vielä välttämätöntä, vaikka ennusteessa huomioon otettu työmatkaliikenteen suuntautumisen muutos ei toteutuisi. Osaa Helsingintien liittymistä on tarpeen kuitenkin parantaa jo ennen nelikaistaistamista. Ojakkalantien liittymän valo-ohjaus olisi liittymän turvallisuuden varmistamiseksi tarpeen toteuttaa jo nykytilanteessa. Ojakkalantien liittymän toimivuus on suunnitellulla valo-ohjauksella parempi liikennekuormituksen jäädessä aikaisempia ennusteita pienemmäksi. Helsingintiellä myös Ilvesvuorenkadun liittymään on tarpeen toteuttaa valo-ohjaus ennen vuotta 2025.

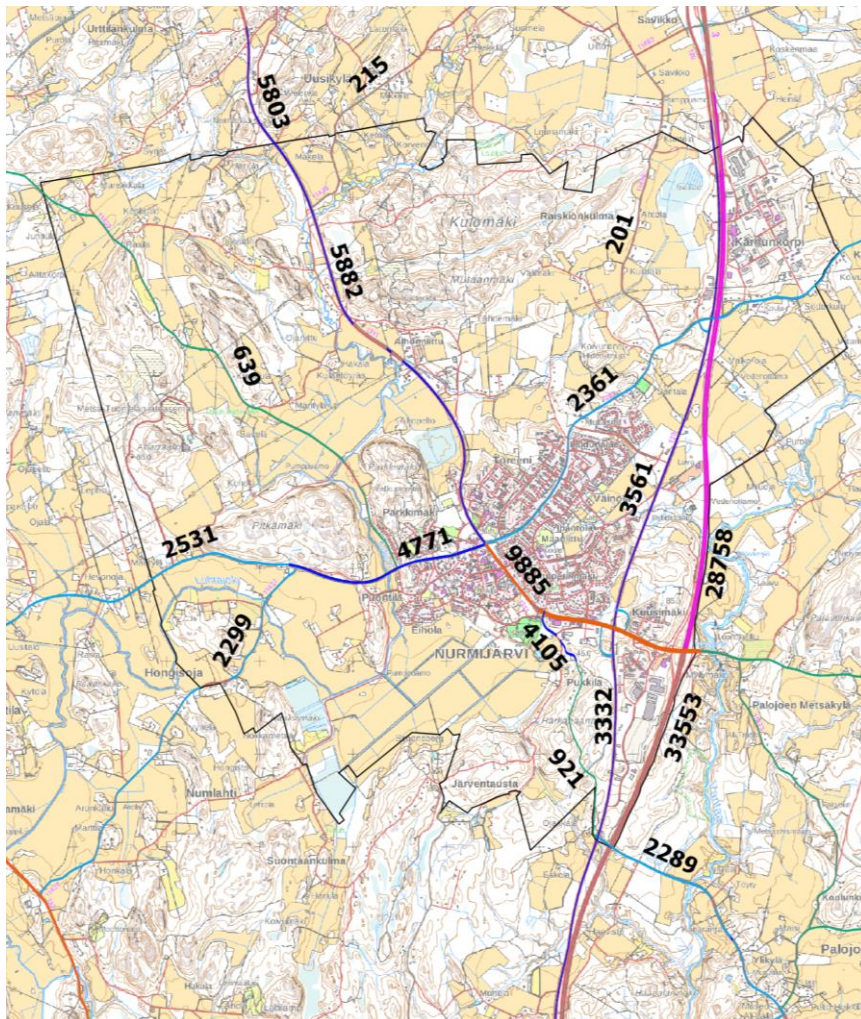
Vuonna 2007 laaditussa liikenneverkkoselvityksessä suositeltiin Hämeenlinnantien (mt130) eri-tasoliittymässä tasossa vasemmalle kääntymisten poistamista Helsingintieltä ja sallimista Hämeenlinnantielle Helsingintien liikenteen kasvaessa. Tavoitteena oli säilyttää Helsingintien suunnan sujuvuus mahdollisimman hyvänä ilman ramppiliittymien valo-ohjausta. Liikenneverkkoselvityksen päivityksessä Helsingintien rooli on nyt nähty kaupunkimaisemana väylänä, jolle aiemmin esitetty ratkaisu sopii heikommin. Nykyinen ratkaisu, jossa Hämeenlinnantien nopeusrajoituksen vuoksi turvallisuuden kannalta parempi ratkaisu. Liikenteen kasvaessa on myös Hämeenlinnantien liittymän ramppien päiden valo-ohjaukseen varauduttava Helsingintiellä. Laadituilla ennusteilla valo-ohjaus ei todennäköisesti ole tarpeellinen ennen vuotta 2025.

Tavoiteverkko – mitä uutta

Uusia kokoojakatuja on esitetty uusille asuinalueille Heinojan alueella (Laidunkaaren jatke) ja Krannilassa (Vehnäpellontie). Laidunkaaren jatke on korkeatasoinen kokoojakatu, joka vastaa tasoltaan nykyistä Laidunkaaren osuutta Raalantien ja Hämeenlinnantien välillä. Laidunkaaren nopeusrajoitus on ympäröiviä asuinalueita korkeampi (40 km/h) ja sillä on rooli myös alueiden läpi kulkevaa liikennettä välittävänä väylänä vaikka Rajamäentien ja Helsingintien läpikulkuliikennettä ei pyritäkään ohjaamaan uudelle yhteydelle. Vehnäpellontie on suunniteltu hidaskatumaiseksi yhteydeksi, joka ei houkuttele läpikulkuliikennettä.

Härkähaanmäen uusien asuinalueiden ja/tai työpaikka-alueiden toteutuessa taajaman alkamiskohta siirtyy etelään lähemmäs lähemmäs Ojakkalantien-Hämeenlinnantien liittymää. Asuinalueiden ja/tai työpaikka-alueiden toteutuessa on Ojakkalantien nopeusrajoitus suositeltavaa laskea 40 kilometriin tunnissa. Mikäli asuinalueille tulee laajempaa sisäistä katuverkkoa, on tonttikaduille suositeltavaa asettaa 30 km/h nopeusrajoitus.

Helsingintie on esitetty tavoiteverkossa Perttulantien liittymään asti 2-ajorataiseksi maantieteksi tai pääkaduksi, jonka nopeusrajoitukseksi on esitetty Hämeenlinnantien liittymän länsipuolella 50 km/h. Lopullinen nopeustaso riippuu tarkemmista suunnitteluratkaisuista. Jos Helsingintiestä halutaan esim. bulevardimainen katu, jonka reunoilla on tiivistä maankäyttöä, on sopivampi nopeusrajoitus 40 km/h. Myös Helsingintielle esitetyt liittymäratkaisut sopivat aiempaa matalampaan nopeustasoon.

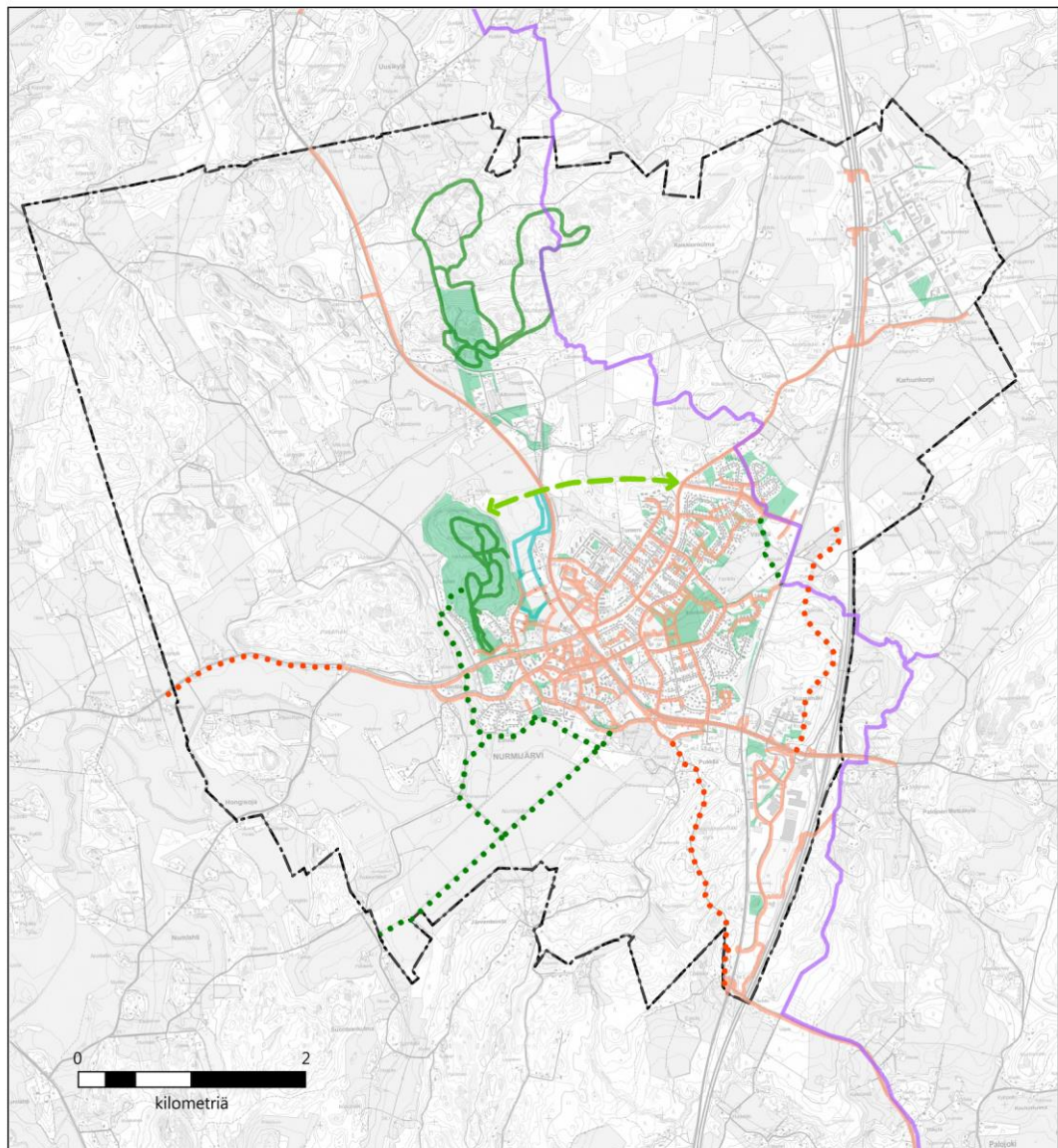

Kuva 4. Nykytilanteen keskimääräinen vuorokausiliikenne, ajoneuvoa/vrk (KVL) (Digiroad 2017)

Kevyt liikenne

Kuvassa 6 on esitetty kevyen liikenteen verkko.

Kirkonkylän kevyen liikenteen ja ulkoilureitistön yhteystarpeet

- Kevyen liikenteen yhteystarve
- Ohjeellinen ulkoilureitti
- — — — — Ulkoilureitin yhteystarve
- — — — — Nykyinen kevyen liikenteen väylä
- — — — — Nykyinen ulkoilureitti
- — — — — Seitsemän veljeksen ulkoilureitti
- — — — — Latu
- — — — — Kirkonkylän osayleiskaava-alueen rajaus
- Viheralue

Kuva 6. Nykyinen ja suunniteltu kevyen liikenteen verkko

3.7 Yhdyskuntatekninen huolto

Kirkonkylän alueella on vesihuoltoverkko asemakaavoitetuilla alueilla ja osittain myös kaukolämpöverkko. Kirkonkylässä sijaitsee jätevedenpuhdistamo. Parhaillaan tarkastellaan Kirkonkylän jätevedenpuhdistamon korvaamista uudella puhdistamolla tai siirtoviemärillä Klaukkalan puhdistamolle tai HSY:n verkostoon

Suunnittelualueella sijaitsee kaksi sähköasemaa ja 110 kV:n ja 400 kV:n voimalinjoja. Suunnittelualueen luoteiskulmassa on lounais-koillissuunnassa maakaasuputki.

Metsä-Tuomelan alueella on Kiertokapula Oy:n jätteenkäsittelyalue.

3.8 Luonnonympäristö

Kaava-alueella ei sijaitse Natura 2000 -alueita eikä luonnonsuojelualueita. Kaava-alueen itäpuolella virtaa Vantaanjoki, joka kuuluu Natura 2000-verkostoon. Vantaanjoessa elävät uhanalaiset vuollejokisimpukka ja luonnonvarainen taimen. Kirkonkylän alueelta on selvitetty kasvillisuudeltaan ja luontotyypeiltään arvokkaat alueet vuosina 2013 ja 2014. Lisäksi alueelta on inventoitu arvokkaat pienvedet (2013/2017), vanhojen metsien alueet (2015/2017), liito-oravan esiintymisalueet (2004-2013) ja lepakkoalueet (2013). Kirkonkylän taajaman keskusta-alueelta on lisäksi inventoitu pesimälinnusto vuonna 2014. Arvokkaiden luontokohteiden sijainnit on esitetty liitteessä 10.

3.8.1 Luonnonmuistomerkit

LM1 Lehtimäen siirtolohkare

Lehtimäen tilalla oleva iso siirtolohkare rauhoitettiin vuonna 1971. Siirtolohkare on lohjennut (myös räjäytetty, kallioporan jälkiä) kolmeen osaan. Lohkareiden alla on luola. Tien varrella on pysäköintipaikaksi tehty levike, josta johtaa polku siirtolohkareelle. Lohkareet näkyvät tielle.

LM2 Lehviälän männyt

Lehviälän tilalla on vuonna 1965 rauhoitettu neljä mäntyä Lumpperintien varrella. Piha-alueilla kasvaa muitakin suurikokoisia mäntyjä.

Taulukko 8. Luonnonmuistomerkit kaava-alueella

Numero se-lostuksessa	Nimi	Merkintä osayleiskaavassa
LM1	Lehtimäen siirtolohkare	sl-11/1
LM2	Lehviälän männyt	sl-11/2

3.8.2 Kasvillisuudeltaan arvokkaat alueet

Kirkonkylän alueen kasvillisuudeltaan arvokkaat alueet on inventoitu maastossa vuosina 2013 ja 2014 (Enviro Oy). Kohteet on tarkistettu vuoden 2017 ilmakuvaista, ja tämän perusteella kohteiden rajauksiin on tullut joitakin muutoksia. Kasvillisuudeltaan kohteet ovat paikallisesti arvokkaita, eli niillä esiintyy Nurmijärven lähialueella harvinaisia tai edustavia luontotyypejä tai lajeja (liite 10). Kuusimäen itärinteen (LUO13) pähkinäpensaslehdon on todettu Ilvesvuoren asemakaavan luontoselvityksen täydennyksessä täyttävän luonnonsuojelulain 29 §:n suojellun luontotyyppin kriteerit. Kohteista Ojakkalan laidun sijaitsee kaava-alueen ulkopuolella.

Taulukko 9. Kasvillisuudeltaan arvokkaat alueet

Numero selvityksessä	Nimi	Tyyppi	Merkintä osayleiskaavassa
LUO1	Heinoja	luonnontilainen/luonnontilaisen kaltainen pienvesi, lehto- ja saniaiskorpea	sl-16/9
LUO2	Hirmunoja	luonnontilainen/luonnontilaisen kaltainen pienvesi, suurruoho-lehtoa, saniaislehtoa	sl-16/4
LUO3	Hirmunojan sivupuro	luonnontilainen/luonnontilaisen kaltainen pienvesi, suurruoho-lehtoa, saniaislehtoa	sl-16/5
LUO4	Hirvenkellon kasvupaikka	vaarantuneen kasvilajin kasvupaikka	-
LUO5	Hirvenkellon kasvupaikka	vaarantuneen kasvilajin kasvupaikka	-
LUO6	Hirvenkellon kasvupaikka	vaarantuneen kasvilajin kasvupaikka	-
LUO7	Huhdanoja	luonnontilainen/luonnontilaisen kaltainen pienvesi, saniaislehtoa, saniaiskorpea, lehtokorpea	sl-16/6
LUO8	Huhdanojan suo	sararämettä, kanervarahkarämettä, sarakorpea	sl-15/5
LUO9	Ilvesvuoren kallio	kalliomännikköä, poronjäkälää	sl-15/13
LUO10	Keikkumäen lehto- ja saarnikorpi	lehtokorpea, varttuneita saarnia, metsälehmusta	sl-15/9
LUO11	Kissanoja	luonnontilainen/luonnontilaisen kaltainen pienvesi, tuoretta lehtoa, hetesaraa, lahokaviosammalta	sl-16/10
LUO12	Koiransuolenoja	luonnontilainen/luonnontilaisen kaltainen pienvesi, suurruohoniittyä, suurruoholehtoa	sl-16/3
LUO13	Kuusimäen itärinne	pähkinäpensaita, osa alueesta täyttää LSL 29 §:n kriteerit	sl-15/12
LUO14	Lepolan puro	luonnontilainen/luonnontilaisen kaltainen pienvesi, saniaislehtoa, ruoho- ja heinäkorpea	sl-16/8
LUO15	Matkunojan eteläosa	luonnontilainen/luonnontilaisen kaltainen pienvesi, suurruoho-lehtoa	sl-16-2
LUO16	Matkunojan länsiosa	luonnontilainen/luonnontilaisen kaltainen pienvesi, suurruoho-lehtoa, saniaislehtoa	sl-16/1
LUO17	Metsä-Tuomelan lehtokorpi	ruoho- ja heinäkorpea, saniaiskorpea	sl-15/10

LUO18	Metsälain kohde I	vaateliasta kalliokasvillisuutta	sl-15/2
LUO19	Metsälain kohde II	vaateliasta kalliokasvillisuutta	sl-15/3
LUO20	Ojakkalan laitumet	perinnebiotooppi, arvokas perinnemaisema	-
LUO21	Portinkallion puro	luonnontilainen/luonnontilaisen kaltainen pienvesi, suurruoholehtoa, saniaislehtoa	sl-16/7
LUO22	Puontilan niitty	ketokasvillisuutta, ketoneilikkaa	sl-15/11
LUO23	Raiskionkalliot	kalliomännikköä	sl-15/6
LUO24	Raiskionkallion lehto	lehtomaista kangasta, tuoretta lehtoa, vuorijalavia	sl-15/7
LUO25	Rasilanmäen lehmuskallio	kallionaluslehtoa, lehtokorpea, metsälehmuksia	sl-15/8
LUO26	Ruostesuo	sararämettä	sl-15/4
LUO27	Uusikylän laidun	perinnebiotooppi, arvokas perinnemaisema	sl-15/1

3.8.3 Arvokkaat pienvedet

Kirkonkylän alueella on tehty myös erillinen pienvesiselvitys vuonna 2017 (Enviro Oy). Raportissa on kuvattu Kirkonkylän alueella inventoinnissa havaitut vesilain mukaiset purot tai norot ja lähteiköt. Osa näistä sisältyy jo edellä esitettyihin kasvillisuudeltaan paikallisesti arvokkaisiin alueisiin. Loput pienvesien ympäristöt eivät ole kasvillisuudeltaan tavanomaista arvokkaampia, mutta niiden luonnontilaiset tai luonnontilaisen kaltaiset uomat on suojeltu vesilain nojalla (VesiL 2. luku 11 § ja VesiL 3. luku 2 §). Nämä kohteet on esitetty kaavassa merkinnällä sl-17. Kulomäentien eteläpuolinen noro, Matinojan läntiset ja itäiset norot sekä Koskojan läntinen ja itäinen sivuhaara eivät sijaitse osayleiskaava-alueella (liite 10).

Taulukko 10. Selvitysalueella havaitut arvokkaat pienvedet

Numero selvityksessä	Nimi	Merkintä osayleiskaavassa
1	Lepolan noro	sl-16/8
2	Hirmunojan noro	sl-16/5
3	Pitkämäen noro	sl-17/5
4	Kulomäentien eteläpuolinen noro	-
5	Kulomäentien pohjoispuolinen noro	sl-17/1
6	Mutaanmäen noro	sl-17/3
7	Heinojan noro	sl-17/4
8	Matinojan läntiset norot	-
9	Matinojan itäiset norot	-
10	Koskojan läntinen sivuhaara	-
11	Koskojan itäinen sivuhaara	-

12	Heinoja	sl-16/9
13	Hirmunoja	sl-16/4
14	Huhdanoja	sl-16/6
15	Kissanoja	sl-16/10
16	Koiransuolenoja	sl-16/3
17	Matkunojan eteläosa	sl-16/2
18	Matkunojan länsiosa	sl-16/1
19	Portinkallion puro	sl-16/7 ja sl-17/2
20	Kertunojan sivupuro	sl-17/6

3.8.4 Vanhat metsät

Kaava-alueelta on vanhojen metsien inventoinnissa todettu 13 vanhan metsän kohdetta, jotka täyttävät metsiensuojeluohjelma METSON kriteerit (liite 10). METSO-kohteet jaetaan kahteen luokkaan: Ensimmäisen luokan (I) kohteet ovat puuston rakennepiirteiltään ja/tai lajistoltaan jo tällä hetkellä monimuotoisuudelle selvästi arvokkaita alueita, ja ne ovat ensisijaisia METSO-ohjelman kohteita. Toisessa luokassa (II) ovat muut monimuotoisuuden kannalta merkittävät kohteet, joissa on jo monimuotoisuuden kannalta tärkeitä puuston rakennepiirteitä tai monipuolista lajistoa. II luokan kohteet ovat yleensä puustoltaan joko I luokan kohteita nuorempia tai niukkalahopuustoisempia, mutta nekin ovat monimuotoisuuden kannalta merkittäviä alueita. Useimmat kohteet ovat tuoretta keskiravinteista lehtoa, tai tuoreen kankaan männikköä tai -kuusikkoa. Monet alueista edustavat Etelä-Suomessa vaarantuneita luontotyyppisiä. Joissakin kohteissa esiintyy äärimmäisen uhanalaisia lajeja, kuten lahkaviosammalta sekä uhanalaisia lajeja, kuten jäkäliä, sammalia ja kääpiä. Monet näistä vanhoista metsistä ovat myös liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikkoja.

Taulukko 11. Vanhat metsät

Kohdenumero selvityksessä	Nimi	METSO-luokka	Merkintä osayleiskaavassa
1	Kissanojan metsä	METSO I	luo-2/8
2	Pitkämäen metsä	METSO I	luo-2/2
3	Heinojan metsä	METSO I & II	luo-2/1
4	Toreenin pohjoispuolinen metsä	METSO I & II	luo-2/3
5	Parkkimäen metsä 1	METSO I & II	luo-2/4
6	Parkkimäen metsä 2	METSO I & II	luo-2/5
7	Parkkimäen metsä 3	METSO II	luo-2/7
8	Siirinkallion lehto	METSO I & II	luo-2/6
9	Siirinkallion metsä	METSO II	luo-2/9
10	Pitkämäen eteläosan metsä	METSO II	luo-2/10
11	Pitkämäen kaakkoisosan metsä	METSO II	luo-2/11

12	Kotirinteen lehto	METSO I & II	luo-2/12
18	Ojakkalan metsä 2	METSO I & II	luo-2/13

3.8.5 Luontodirektiivin liitteen IV(A) lajit

EU:n luontodirektiivin tavoitteena on lajien ja luontotyyppien suotuisa suojelun taso ja määrällisen sekä alueellisen vähenemisen pysäyttäminen. Luontodirektiivin liitteessä IV (a) on lajeja, jotka ovat tiukasti suojeltuja myös luonnonsuojelualueiden ulkopuolella.

Luontodirektiivin liitteen IV (a) lajeista Kirkonkylän alueella on havaintoja lepakoista ja liito-oravista. Näitä lajeja koskevat Euroopan yhteisön luontodirektiivin lajisuojelun erityissäännökset, jotka on pantu täytäntöön luonnonsuojelulain 49 §:ssä. LSL 49 §:n mukaan luontodirektiivin liitteessä IV (a) tarkoitettuihin eläinlajeihin kuuluvien yksilöiden lisääntymis- ja levähdyspaikkojen heikentäminen on kielletty.

Liito-orava

Liito-oravat tarvitsevat pesäpaikoiksi kuusten suojaamia puiden koloja, pönttöjä tai oravan pesiä. Lisäksi liito-orava tarvitsee eri-ikäistä lehtipuustoa ruokailuun. Erityisesti haapa ja lepät ovat liito-oravan suosimia ruokailupuita. Liito-oravien lisääntymispaikkojen ja lehtipuustoisten ruokailumetsiköiden välillä olisi oltava puustoinen yhteys. Puuttomat alueet ja nuoret taimikot eivät sovellu liito-oravan liikkumiseen. Alueella, jolla liito-oravien tiedetään elävän, tulee suunnittelussa ottaa huomioon edellä mainitut tekijät, jotta liito-oravan reviirin säilyminen aluetta rakennettaessa olisi mahdollista.

Liito-oravan esiintymistä Kirkonkylän alueella on selvitetty useaan otteeseen vuosina 2004–2014. Alueelta on löytynyt useita liito-orava-alueita, joista kuusi on luonnonsuojelulain 49 §:n tarkoittamia lisääntymis- ja/tai levähdyspaikkoja (Taulukko 12). ELY-keskus on tehnyt kolmesta alueesta rajauspäätöksen. Osayleiskaavassa esitetyt alueet ovat yleiskaavatasoisessa Kirkonkylän selvitysalueen luontoselvityksessä (Liite 11) havaittuja tai tarkistettuja alueita. Alueet on sittemmin tarkistettu vuoden 2017 ilmakuvasta, jolloin todettiin, että yksi liito-orava-alue (LO4 Koskoja) ei metsänhakkuun seurauksena ole enää liito-oravalle soveltuva alue.

Taulukko 12. Selvityksissä havaitut liito-orava-alueet

Numero selvityksessä	Nimi	Tyyppi	Merkintä osayleiskaavassa
LO1	Heinoja I	ELY-keskuksen rajaama liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikka	sl-12/3
LO2	Heinoja II	ELY-keskuksen rajaama liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikka	sl-12/2
LO3	Hirmunoja	Liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikka	sl-13/1

LO4	Koskoja	Ei enää liito-oravalle sovelias alue	-
LO5	Kuusimäki	ELY-keskuksen rajaama liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikka	sl-12/1
LO6	Laidunalue	Liito-oravan käyttämä alue	sl-14/4
LO7	Multasilta	Liito-oravan käyttämä alue	sl-14/3
LO8	Ojakkala	Liito-oravan käyttämä alue	-
LO9	Pitkämäki	Liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikka	sl-13/2
LO10	Rasila	Liito-oravan käyttämä alue	sl-14/1
LO11	Toreeni	Liito-oravan käyttämä alue	sl-14/2

Liitteessä 11 on esitetty liito-oravan lisääntymis- ja levähdysalueiden sekä muiden liito-oravakohteiden sijainti.

Lepakot

Lepakkonaaraat muodostavat kesäisin lisääntymisyhdyskuntia, joissa ne synnyttävät poikarsensa ja huolehtivat niistä. Nämä lisääntymisyhdyskunnat ovat lepakoiden lisääntymis- ja levähdyspaikkoja. Lepakoille sopivia päiväpiiloja voi olla esimerkiksi rakennuksissa tai puiden koloissa. Lepakot saalistavat yöllä ja lepäävät päivällä, ja etenkin imettävillä naaraille hyvät saalistusalueet päiväpiilon lähellä ovat tärkeitä. Useimmat lajit tarvitsevat suojaista lentoreittejä päiväpiilojen ja saalistusalueiden välillä. Pohjanlepakot ja vesisiipat pystyvät helposti ylittämään aukeitakin alueita, mutta viiksisipiille esimerkiksi pelto tai tiealue saattaa muodostaa ekologisen esteen.

Kirkonkylän lepakkoalueet on kartoitettu vuosina 2013 ja 2014 (BatHouse). Selvitysalueelta tehtiin havaintoja yhteensä neljästä lepakkolajista: pohjanlepakosta, viiksisiiptasta/isoviiksisiiptasta ja vesisiipasta. Selvityksen jälkeen tietämys lepakkoalueiden rajaus- ja luokitusperusteista on päivittynyt, joten raportit päivitettiin vuonna 2018 uusimman tiedon ja vuoden 2017 ilmakuvan perusteella.

Lepakkoalueet on luokiteltu seuraavin periaattein:

- Luokka I: Lisääntymis- tai levähdyspaikka. Hävittäminen tai heikentäminen luonnon-suojelulain nojalla kielletty.
- Luokka II: Tärkeä ruokailualue tai siirtymäreitti. Maankäytössä alueen arvo lepakoille tulee ottaa huomioon EUROBATS-sopimuksen perusteella.
- Luokka III: Muu lepakoiden käyttämä alue. Maankäytössä alueen arvo tulee mahdollisuuksien mukaan ottaa huomioon.
- Luokka IV: Lepakoille soveltumaton alue. Lepakoiden esiintyminen alueella epätodennäköistä tai satunnaista.

Kaava-alueella havaittiin kaksi I-luokan aluetta eli lisääntymis- ja levähdyspaikkaa, 10 II-luokan aluetta ja 16 III-luokan aluetta (Taulukko 13). Lisäksi on todennäköistä, että Tanssikallion lähetyvillä selvitysalueen pohjoisosassa sijaitsee pohjanlepakoiden lisääntymis- ja levähdyspaikka, vaikka sitä ei pystytty paikantamaan selvityksessä. Havaitut lepakkoalueet on esitetty liitekartalla 12.

Taulukko 13. Selvityksissä havaitut lepakkoalueet kaava-alueella

Kohde	Selvityksen kohde	Luokka	Merkintä osayleiskaavassa
Puontila	1 **	III	-
Isosuo	2 *	II	sl-19/1
hautausmaa ja pappila	2 **	II	sl-19/8
Ruostesuo	3 *	III	-
entisen lääketehtaan alue	3 **	III	-
Kulomäki	4 *	II	sl-19/2
kirkon itäpuoli	4 **	III	-
Heinoja	5 *	I	sl-18/1
kirkonmäki	5 **	I	sl-18/2
Tanssikallio	6 *	II	sl-19/3
Portinkallio	7 a *	II	sl-19/5
Miilusun pohjoispuoli	7 b *	II	sl-19/4
Portinkallio	7c *	III	-
Alttarinkallio	8 *	II	sl-19/6
Pitkämäki	9 *	III	-
Puontila	10 *	II	sl-19/7
Suontaankulma	11 *	III	-
Palomaa	12 *	III	-
Järventausta	13 b *	II	sl-19/9
Härkähaanmäki	15 a *	III	-
Härkähaanmäki	15 b *	III	-
pumppuamo	16 *	III	-
Kuusimäki	17 *	III	-

* koko Kirkonkylän selvitys

** Kirkonkylän keskusta-alueen selvitys

Saukko

Kirkonkylän selvitysalueelta ei ole tiedossa saukkohavaintoja. Saukkoa tiedetään kuitenkin esiintyvän Klaukkalan alueella Lepsämänjoessa ja Luhtajoessa, joten saukon esiintyminen myös Kirkonkylän alueen joissa ja suurimmissa puroissa on mahdollista. Saukko on rauhoitettu.

Saukon elinpiiri on hyvin laaja. Sille on luontevaa kulkea erakkona omaa vesistöreittiä edestakaisin. Koiras voi hallita jopa 40 kilometrin pituudelta rantaa ja se voi saalistaessaan kulkea 10 kilometrin matkoja. Saukko pysyttelee mieluiten vedessä tai sen läheisyydessä. Saukko pesii yleensä ketun tai mäyrän vanhassa pesäkolossa. Saukon elinympäristön säilymisen kannalta on tärkeää, että jokien ja purojen varret säilyvät vapaina siten, että liikuminen jokivartta pitkin on mahdollista.

3.8.6 Uhanalaiset ja silmälläpidettävät lajit

Suomen Luonnonsuojeluliiton Uudenmaan piirin luonnonsuojeluasiantuntija on löytänyt Kissanon ja Heinojan varsilta sekä Toreenin pohjoispuoliselta alueelta vuonna 2017 äärimmäisen uhanalaista lahkaviosammalta ja muita silmälläpidettäviä tai vaarantuneita sammal- ja jäkälälajeja. Kesän 2013 yleiskaavatasoisessa selvityksessä löydettiin vaarantunutta hirvenkelloa kolmelta paikalta. Vaarantunutta keltamataraa löytyi vuonna 2014 hautausmaan itäpuolelta. Silmälläpidettävistä putkilokasveista ketoneilikkaa todettiin Puontilan kedolla (LUO22) ja Ojakkalan tilan pihapiirissä. Silmälläpidettävistä lajeista musta-apilaa kasvaa Uusikylän laitumella (LUO27) ja hetesaraa Kissanon puolella (LUO11).

3.8.7 Natura-2000 –verkostoon kuuluvat alueet

Natura 2000-verkosto turvaa Euroopan unionin luontodirektiivissä määriteltyjen luontotyyppien ja lajien elinympäristöjä. Natura 2000-verkoston avulla pyritään pysäyttämään luonnon monimuotoisuuden heikentyminen Euroopan unionin alueella. Kirkonkylän osayleiskaava-alueella ei sijaitse Natura-2000-verkostoon kuuluvia alueita. Kaava-alueen itäpuolitse virtaa kuitenkin Natura-2000-verkostoon kuuluva Vantaanjoki (FI0100104), ja kaava-alue kuuluu kokonaisuudessaan Vantaanjoen valuma-alueeseen. Yhtenä Vantaanjoen Natura-perusteena on luontodirektiivin liitteeseen II sisältyvä uhanalainen vuollejokisimpukka. Joessa tavataan säännöllisesti luontodirektiivin liitteen II lajeista myös saukkoa. Lisäksi joessa on äärimmäisen uhanalainen luonnonvarainen taimenkanta.

Kaava-alueen kaakkoispuolella, n. 300 metriä kaava-alueen rajasta sijaitsee Natura-2000-verkostoon kuuluva Kaanaan vanha metsä (FI0100037) Vantaanjoen ja moottoritien välisellä alueella. Alue on merkittävä vanhojen metsien ja lehtojen eläin- ja kasvilajistolle, ja se edustaa Natura 2000-luontotyyppiltään boreaalisia luonnonmetsiä.

3.8.8 Kallioalueet

Uudenmaan arvokkaat kallioalueet -selvityksessä (Husa & Teeriaho 2004) oli mukana kaksi kohdetta Nurmijärven kunnan alueelta. Näistä kumpikaan ei sijaitse Kirkonkylän selvitysalueella. Nurmijärven kunnan alueelta on aiemmin tehty selvitys arvokkaista kallioalueista (Ympäristötutkimus Metsätähti Oy 1992). Kallioalueilta tehtiin maisemallinen, geologinen ja geomorfologinen, biologinen, kulttuurihistoriallinen ja maankäytöllinen arviointi. Kallioalue on saanut selvityksessä arvoluokan 1, mikäli jokin sen ominaisuus on arvoitettu täydellä yhdeksällä (9) pisteellä, mutta arvotus on lopulta näiden tekijöiden yhteisarvo. Selvitys ei näin ollen anna oikeata kuvaa esimerkiksi kallioalueiden luontoarvoista siten, kuin ne tänä päivänä selvitetään luontoselvityksen yhteydessä (liite 13).

Kallioalueselvityksessä mainitaan kaikkiaan 13 kohdetta Kirkonkylän selvitysalueelta. Joillakin kohteilla oli kasvillisuudeltaan arvokkaita alueita, mm. jalopuusiintymiä ja kallioaluslehtoja. Taulukossa 14 on lueteltu Kirkonkylän osayleiskaava-alueen arvokkaimmat kallioalueet. Luokitteluperusteena on käytetty kallioalueen saamia arvoluokituksia vuoden 1992 kallioselvityksessä.

Taulukko 14. Arvokkaat kallioalueet

Selvitysnumero	Kohde	Arvoluokka	Kohteen pisteet	Pisteet yhteensä
49	Härkähaanmäki	1	maisema 3	19
			geologia 3	
			kulttuurihistoria 9	
			maankäyttö 3	
52	Parkkimäki	1	maisema 3	17
			kulttuurihistoria 3	
			maankäyttö 9	
53	Pitkämäki	1	maisema 9	17

			biologia 3	
			kulttuurihistoria 3	
54	Rajakallio	1	maisema 9	15
			geologia 3	
			biologia 3	
58	Alttarinkallio	1	biologia 9	9
63	Mutaanmäki-Raiskionkallio	1	biologia 9	20
			maankäyttö 9	
127	Kattilamäki	1	geologia 9	12
			maankäyttö 3	
132	Niemimäki	1	maisema 9	21
			kulttuurihistoria 3	
			maankäyttö 9	

Selvityksen mukaan Kirkonkylän osayleiskaava-alueella sijaitsevalla kahdella kallioalueella (kohde 58 Alttarinkallio sekä kohde 63 Mutaanmäki-Raiskionkallio) oli arvokkaita luontoarvoja ja ovat saaneet biologiansa osalta täydet 9 pistettä. Geologisilta arvoiltaan täydet pisteet sai Kattilamäen kallioalue. Muiden ensimmäisen arvoluokituksen kallioalueet ovat saaneet täydet pisteet kulttuurihistorian, maankäytön sekä maisemallisten arvojensa perusteella.

Vuoden 1992 jälkeen kallioalueilla on tehty hakkuita ja luonnonolot ovat monin paikoin muuttuneet. Kasvillisuudeltaan ja luontotyyppiltään arvokkaat kohteet on otettu huomioon Kirkonkylän luontoselvityksessä (2013).

3.9 Vesistöt ja pohjavedet

3.9.1 Pohjavedet

Suunnittelualueella sijaitsee osittain Valkojan pohjavesialue (0154301) (liite 14). Pohjavesialue on vedenhankintaa varten tärkeä pohjavesialue (luokan 1 pohjavesialue), ja siellä sijaitsee neljä Nurmijärven Veden vedenottamoita.

Geologian tutkimuskeskus GTK on tehnyt Valkojan pohjavesialueelle rakenneselvityksen, joka on valmistunut keväällä 2018. Pohjavesialue käsittää koillis-lounais-suuntaisen lajittuneen reunamuodostuman ja tämän kaakkoispuolisen savikkoalueen, jossa hienosedimenttien alla tavataan paikoin jopa 65 metriä paksuja vettäjohtavia kerrostumia. Muodostumisalueella vettäjohtavien kerrostumien paksuus kuitenkin vaihtelee huomattavasti kallioperän ollessa paikoin näkyvissä. Savikkoisilla alueilla pohjavesi on paineellista ja siellä esiintyy lähteitä. Savikerros myös suojaa pohjavettä näillä alueilla, mikäli sitä ei puhkaista kaivamalla. Kallioperä muodostaa Karhunkorven teollisuusalueen pohjois- ja eteläreunoilla vedenjakajan, joka ohjaa pohjaveden virtausta luoteeseen kohti Savikon ottamoita sekä eteläkaakkoon. Pellonperän, Valkojan ja Kaninlähteen vedenottamoiden välillä on hydraulinen yhteys. Pohjaveden purkautumista tapahtuu Vantaanjoen varrella, missä Kaninlähteen antoisuudeksi on saatu 630m³/d.

Valkojan pohjavesialueelle on tehty suojelusuunnitelma vuonna 1997, ja sitä on päivitetty vuonna 2010. Suunnitelmassa tunnistettuja merkittäviä riskitekijöitä ovat liikenne ja tienpito valtatien 3, josta on tien suolaamisen seurauksena aiheutunut pohjaveden kloridipitoisuuden kohoamista. Muita tunnistettuja riskitekijöitä ovat Karhunkorven työpaikka-alueella sijaitsevat toiminnot, kiinteistökohtainen jätevesien käsittely sekä maanalaiset öljysäiliöt. Suunnitelmassa on määritelty Valkojan vedenottamolle suojavyöhyke.

Kirkonkylän taajamassa hautausmaan alueella esiintyy myös pohjavettä, mutta tämä pohjavesialue ei ole enää talousvedenhankinnan kannalta tärkeä pohjavesialue, ja se on pois-

tettu pohjavesialueluokituksesta. Alueella on Nurmijärven seurakunnan vedenottolupa, ja vettä käytetään hautausmaalla kasteluvetenä.

3.9.2 Pintavedet ja valuma-alueet

Merkittävimmät vesistöt yleiskaava-alueella ovat Kyläjoki ja Luhtajoki (liite 15). Koko kaava-alue kuuluu Vantaanjoen valuma-alueeseen. Metsäkylän-Nummenniityn alueelta ja Viitastenojan valuma-alueelta vedet laskevat suoraan Vantaanjokeen, muilta alueilta vedet laskevat ensin Kyläjokeen/Luhtajokeen, jossa ne virtaavat Klaukkalan läpi ennen purkua Vantaanjokeen Klaukkalan eteläpuolella. Vantaanjoki virtaa kaava-alueen itäpuolella, ja se kuuluu Natura 2000-verkoston. Siinä elää mm. uhanalainen luonnonvarainen taimenkanta ja uhanalainen vuollejokisimpukka. Myös Luhtajoessa on koekalastuksissa tavattu taimenta Kuhakoskella asti, mutta taimenen lisääntyminen Luhtajoessa vaikuttaisi olevan satunnais-ta.

Ihmistoiminta on muokannut suunnittelualueen pintavesiä paikoin huomattavan paljon. Kirkonkylän keskustaajaman eteläpuolella on sijainnut järvi (Nurmijärvi/Kirkkojärvi), joka on kuivattu 1900-luvun alkupuolella ja otettu viljelyskäyttöön. Lähes kaikkien merkittävimpien jokien ja purojen uomia on perattu ja suoristettu. Tämä on nähtävissä etenkin pelto-alueiden läpi virtaavissa joissa ja ojissa.

Kaava-alueella merkittävin jokiuoma on Kyläjoki. Sen katsotaan alkavan suunnittelualueen pohjoisosassa, jossa Rajamäeltä alkunsa saava Matkunoja ja Hyvinkään puolelta alkava Koiransuolenoja yhdistyvät. Etelämpänä Alhonnaan alueella siihen laskee Heinoja. Kyläjokeen pumpataan vettä Pitkämäen pohjoispuolisilta pelloilta ja kuivatun järvioltaan alueelta. Joki on laskenut Nurmijärveen ennen sen kuivattamista, mutta kuivattamisen yhteydessä joki ohjattiin pengerryksen avulla kulkemaan järven pohjoisrantaa. Jokea on pengerretty ja suoristettu myös Pitkämäen pohjoispuolisilla peltoalueilla. Runsassateisina aikoina järvioltaan alue ja Pitkämäen pohjoispuolinen alue Kyläjoen varressa ovat olleet alttiita tulvimiselle. Kuivatun järven alueelta joki virtaa alajuoksulle päin Luhtajokena. Myös kuivatun järven alue ja Luhtajokivarsi ovat tulvaherkkiä alueita. Vaaksinjärvestä alkunsa saava Vaaksinoja laskee Luhtajokeen Raivankallion pohjoispuolella. Luhtajoki virtaa alueen eteläosan pienten kallioselänteiden välitse kohti Klaukkalaa. Joen kokonaispituus on 46 km ja se on yksi Vantaanjoen sivujoista. Luhtajoki laskee Vantaan puolella Luhtaanmäenjokeen ja siitä edelleen Vantaanjokeen. Luhtajoen virtaaman vuosittainen vaihtelu on suurta. Joen vesi on savisameaa ja ekologinen luokitus on tällä hetkellä tyydyttävä. Jokeen kohdistuu paljon piste- ja hajakuormitusta.

Matkunoja saa alkunsa Rajamäen länsipuolelta Kiljavantien pohjoispuoliselta ojitetulta metsäalueelta. Puro virtaa lähes koko matkan metsässä tai pensaikon ympäröimänä. Matkunojan uoma on enimmäkseen luonnontilainen. Etenkin yläjuoksulla Matkun alueella ojan yli menee paljon teitä, alajuoksulla on vain muutama tie. Muutamassa paikassa uomaan tai sen viereen on rakennettu pieniä lampia, paikoin on pieniä lähteikköjä. Matkunoja on kirkasvetisenä lohikaloille soveltuva elinympäristö, ja siinä elää luonnonvarainen taimenkanta.

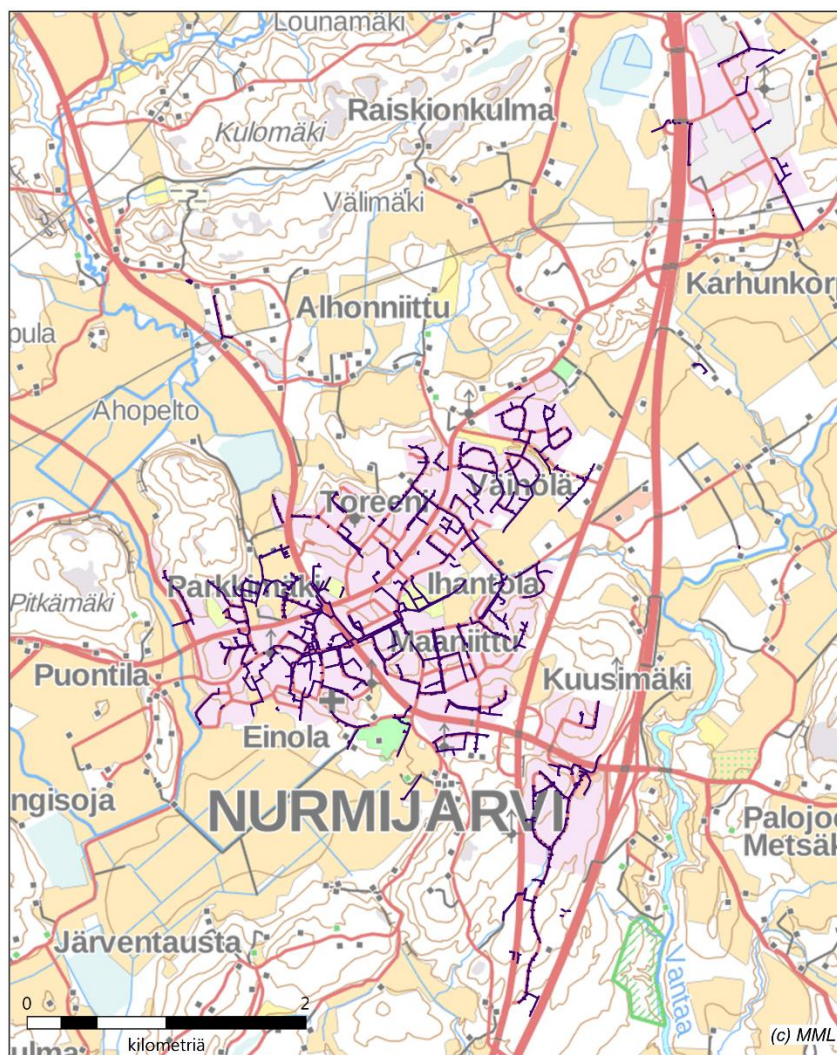
Koiransuolenoja saa alkunsa useista puroista ja ojista Nurmijärven ja Hyvinkään rajalla, lähellä valtatie 25 ja Hämeenlinnanväylän liittymää. Se virtaa Rajamäen taajaman itäpuolisten peltoalueiden läpi etelään, ja sen uoma on lähes koko matkalta ruopattu ja suoristettu. Koiransuolenojaan yhtyvät myöhemmin mm. Hanhenoja, Metistönoja ja Hirmunoja. Koiransuolenoja ja Matkunoja yhdistyvät Kyläjoeksi Portinkallion ja Kulomäen välisessä laaksossa.

Heinoja laskee Kyläjokeen samannimiseltä melko pienialaiselta valuma-alueelta. Heinojan virtaa alajuoksullaan Alhonnaan työpaikka-alueen kautta, jossa sen tulviminen on aiheuttanut jonkin verran ongelmia. Heinoja saa alkunsa Valkojan pohjavesialueelta ja Karhunkorven länsipuoliselta suolta.

Kaava-alueella sijaitsevat arvokkaat pienvedet on kuvattu tarkemmin selostuksen kohdassa 3.8.3.

3.9.3 Hulevedet ja tulvaherkät alueet

Kirkonkylän taajaman alueelle sekä Ilvesvuoren työpaikka-alueelle ja osaan Karhunkorven työpaikka-aluetta on rakennettu sadevesiviemäriverkosto, joka on tällä hetkellä avo-ojien lisäksi alueen pääasiallinen hulevesien hallintarakenne (kuva 7). Vanhempien kiinteistöjen alueelta sadevettä ohjataan mahdollisesti myös jätevesiverkostoon. Tämä vaikuttaa sade-päivinä Kirkonkylän jätevedenpuhdistamon kapasiteettiin ja puhdistusprosessiin, ja toisi-naan joudutaan tekemään ohjuoksutuksia. Tällä on kielteinen vaikutus Kissanojan ja Van-taanjoen vedenlaatuun. Uudemmissa kohteissa on paikoin rakennettu myös hulevesien kä-sittely- ja viivytysjärjestelmiä, esimerkiksi Krannilan ja Ilvesvuoren hulevesialtaat. Huleve-sistä ei tällä hetkellä aiheudu merkittäviä haitallisia taajamatulvia, mutta hulevesillä on ol-lut paikallisia haitallisia vaikutuksia mm. kuivatun järven tulvaherkkyyteen, Alhonniitun alueen kuivatukseen sekä eroosioon ainakin Kissanojassa ja Rajalantien norossa.

Kuva 7. Kirkonkylän alueen sadevesiviemäriverkosto

Kirkonkylän osayleiskaava-alue kuuluu kokonaisuudessaan Vantaanjoen valuma-alueeseen. Hulevesien näkökulmasta alueen tärkeimmät valuma-alueet on esitetty kuvassa 8.

- **Heinojan valuma-alueelta** vedet purkautuvat Kyläjokeen, joka laskee edelleen Luh-tajoen kautta Vantaanjokeen. Valuma-alueen pääuoma on Heinoja. Kokonaispinta-ala on 689 ha, ja se sijoittuu kokonaisuudessaan osayleiskaavan alueelle. Heinojan alu-eella on tällä hetkellä lähinnä haja-asutusluonteista asutusta, ja alajuoksulla Alhonni-

- tussa on työpaikka-alueita. Heinoja on alajuoksultaan osin putkitettu, ja runsasvetisinä aikoina Alhonnaan alueella on toisinaan havaittu tulvimista.
- **Kyläjoen valuma-alueen** pääuoma on Kyläjoki, joka saa vetensä yläjuoksulta Matkunojasta ja Koiransuolenojasta sekä Heinojasta. Alueen pinta-ala on 1380 ha, ja se sijaitsee kokonaisuudessaan osayleiskaavan alueella. Kyläjokea on suoritettu Heinojan purkupisteen eteläpuolella, ja siihen pumpataan vettä pitkämäen pohjoispuolisilta pelloilta ja kuivatun järven alueelta. Kyläjoki tulvii herkästi Pitkämäen pohjoispuolisille pelloille, ja Kyläjoentie voi silloin joutua veden valtaan. Kirkonkylän keskusta sijaitsee pääosin Kyläjoen valuma-alueella, ja keskusta-alueen hulevedet laskevat Kyläjokeen.
  - **Luhtajoen-Ylisjoen alueen** pääuoma on Luhtajoki, joka saa alkunsa Kyläjoesta ja laskee Luhtaanmäenjoen kautta Vantaanjokeen. Valuma-alueen kokonaispinta-ala on 4712 ha, josta kaava-alueella sijaitsee 968 ha. Alueella sijaitsee kuivatun järvi, jonka valuma-alueella sijaitsee osa Kirkonkylän keskustasta ja mm. Kauppanummen liikerakennusten alue. Näiltä alueilta hulevedet valuvat kuivatun järven alueelle, josta vedet pumpataan Kyläjokeen. Kuivatun järven alue ja Luhtajokivarsi järven aikaisemman laskupisteen kohdalla ovat runsasvetisinä aikoina tulvaherkkiä alueita.
  - **Metsäkylän-Nummenniityn alue** on suuri valuma-alue, jonka kokonaispinta-alasta (6247 ha) osayleiskaavan alueella sijaitsee 906 ha. Valuma-alueen pääuoma on Vantaanjoki, ja Kirkonkylän taajaman hulevedet Maaniitun, Ihantolan ja Laidunalueen alueilta valuvat Kissanoojaa pitkin Vantaanjokeen. Lisäksi valtaosa Karhunkorven työpaikka-alueesta sijaitsee tällä valuma-alueella. Kissanoojassa on nähtävissä todennäköisesti hulevesistä aiheutuvaa voimistunutta eroosiota.
  - **Viitastenojan valuma-alueen** pääuoma on Viitastenoja, josta vedet laskevat Vantaanjokeen. Valuma-alueen kokonaispinta-ala on 1029 ha, josta osayleiskaavan alueella sijaitsee 443 ha. Viitastenojan sivupuroon Kertunojaan ohjataan Ilvesvuoren työpaikka-alueen hulevesiä.

- Valuma-alueen raja
- Valuma-alueen purkupiste
- Kirkonkylän osayleiskaava-alueen raja

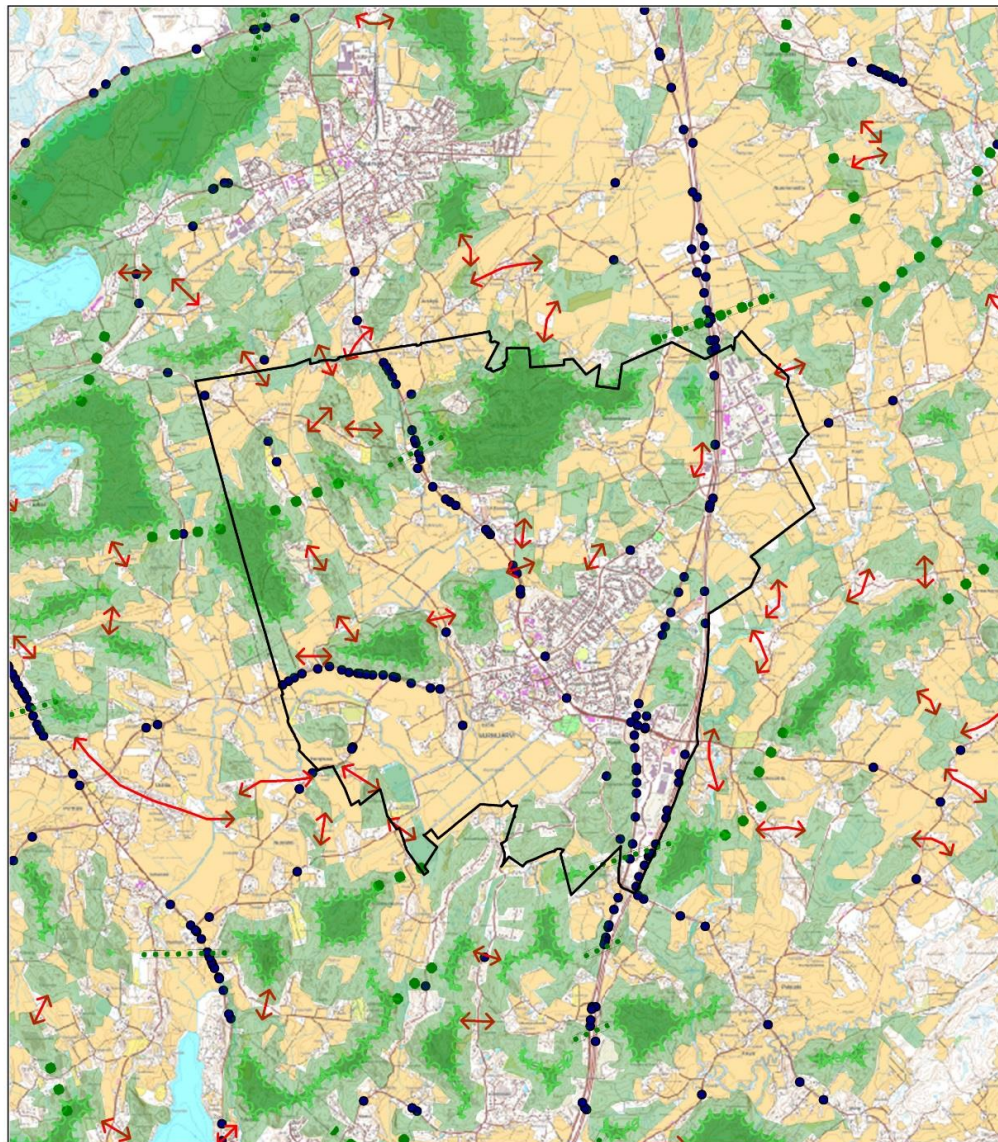
Kuva 8. Valuma-alueet

Kuivatun järven alueelta idän suuntaan laskeva Luhtajoen alue on tulvaherkkä, samoin kuin koko kuivatun järven alue ja Kyläjoen varsi Pitkämäen pohjoispuolella (liite 16). Kirkonkylällä uusien alueiden ottaminen rakentamiseen mm. Kauppanummen alueella on johtanut kasvaneisiin hulevesimääriin kuivatun järven valuma-alueella. Järven alueella on ollut usein peltopintaa peittäviä kevättulvia, mutta järvaluetta kuivana pitävien pumppujen kapasiteettia on parannettu viime aikoina, ja tulvia ennakoidaan olevan jatkossa vähemmän. Peltoalueilta ei kuitenkaan voida pumpata lisää vettä Kyläjokeen silloin kun se on runsasvetisinä aikoina kapasiteettinsa ääri rajoilla. Kyläjoen pengerrys Pitkämäen pohjoispuolella on murtunut vuonna 2004, jolloin vettä on virrannut joesta pelloille. Pengerrystä on tämän jälkeen vahvistettu.

3.10 Ekologiset yhteydet

Maakunnallisesti tärkeät yhteydet

Kirkonkylän taajama muodostaa merkittävän kulkuesteen monille eläimille (kuva 9). Riista-aidalla rajattu Hämeenlinnanväylä estää hirvieläinten liikkumisen itä-länsisuunnassa. Rungas hirvieläinonnettomuuksien määrä Hämeenlinnanväylän rinnakkaisteillä osoittaa hirvieläinten liikkuvan runsaasti alueella ja teiden yli. Onnettomuuslukujen perusteella tärkeimmät tienylityskohdat sijaitsevat Karhunkorven työpaikka-alueen pohjoispuolella sekä Ilvesvuoren työpaikka-alueen ja Härkähaanmäen eteläpuolella. Myös Perttulantien yli Pitkämäen kautta taajaman länsipuolella lienee yksi tärkeistä tien ylittävistä yhteyksistä. Maakuntakaavan viheryhteystarve sijoittuu Vantaanjoen varteen Kirkonkylän taajaman ja Hämeenlinnanväylän itäpuolelle, ja edelleen Hämeenlinnanväylän ylitse länteen taajaman pohjoispuolelle Heinojan ja Mutaanmäen suuntaan. Eläinonnettomuustilastojen perusteella hirvieläimet eivät tätä yhteyttä kuitenkaan juurikaan käytä. Maakunnallisesti tärkeä yhteys Vantaanjoen varren metsiin kulkee Ilvesvuoren eteläpuolisilta alueilta. Kirkonkylän alueen parhaat eläinten kulkureitit sijoittuvat taajaman pohjoispuolelle, kuivatun järven peltoaukean eteläpuolelle sekä Vantaanjoen varteen kaava-alueen itäpuolelle.

Nurmijärven ekologiset yhteydet
(Enviro Oy 2014)

	Ekologisen verkoston ydinalue		Eläinonnettomuus
	Yli 10 hehtaarin suuruiset metsäalueet		Kirkonkylän osayleiskaavan rajaus
	Paikallinen ekologinen yhteys		
	Maakunnallinen ekologinen yhteys		
	Maakunnallinen tien ylittävä ekologinen yhteys		

Kuva 9. Koko kunnan ekologisten yhteyksien tarkastelu Kirkonkylän kaava-alueella

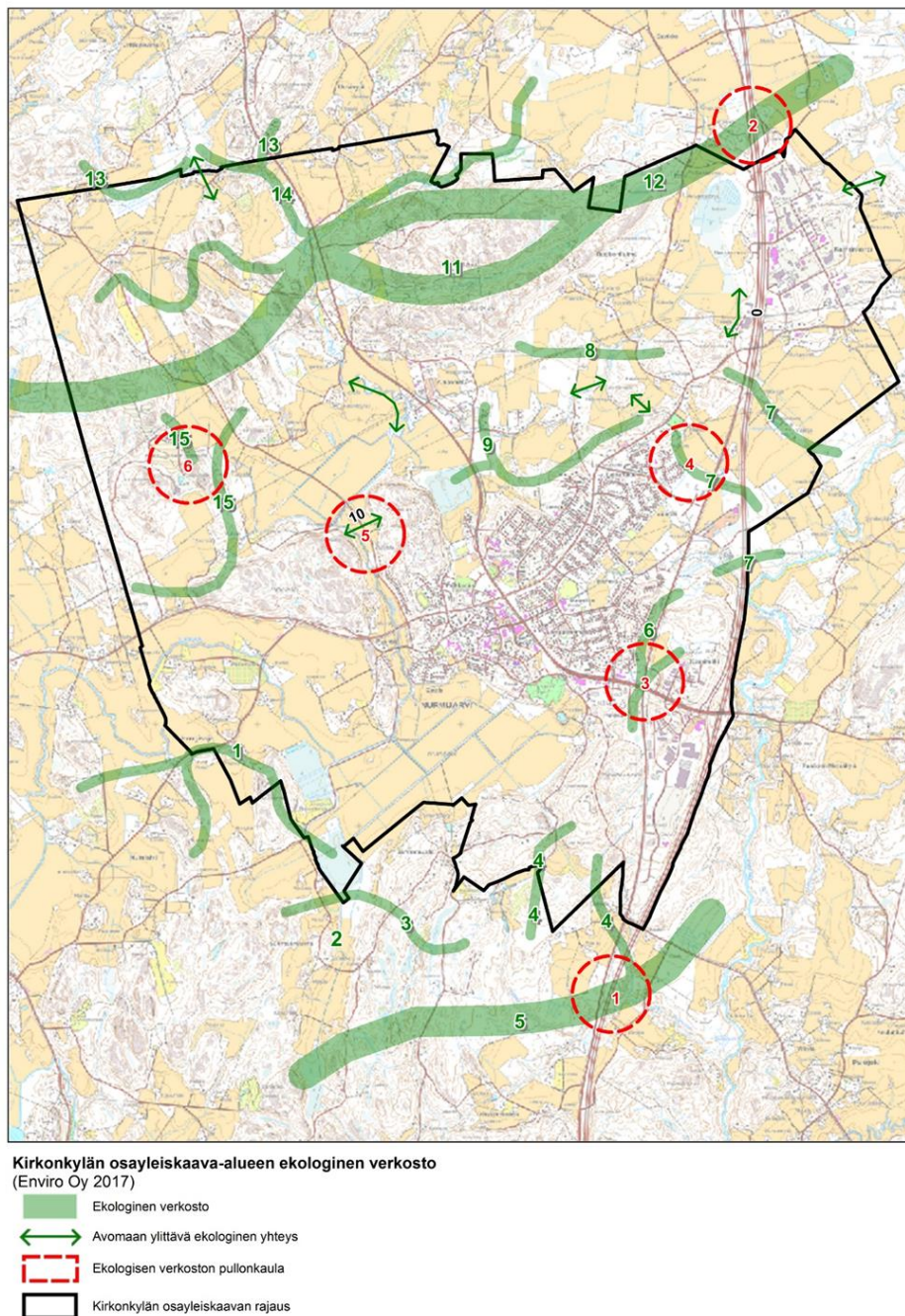
Paikallisesti tärkeät yhteydet

Kirkonkylän osayleiskaavan tarkemmassa ekologisten yhteyksien selvityksessä (Enviro 2017) on tunnistettu ekologisen verkoston runko (laajat metsäalueet), joita paikalliset yhteydet täydentävät sekä kytkevät toisiinsa. Kirkonkylän ekologinen verkosto muodostuu erikokoisista metsäalueista, niitä yhdistävistä kapeista metsiköistä ja lyhyistä avomaalajeista.

Tärkeimmät yhteydet sijoittuvat Mutaanmäen metsäselänteelle sekä osayleiskaavarajauksen eteläosaan. Molemmilta alueilta yhteydet jatkuvat koilliseen ja lounaseen osayleiskaava-alueen ulkopuolelle.

Heti asemakaavoitetun taajaman tuntumassa sen pohjoispuolella on katkonainen ja luonteeltaan paikallinen, monille eläinlajeille soveltuva metsäyhteys. Hirvieläinonnettomuuksien perusteella yhteys Pitkämäen lähistöllä näyttäisi olevan paikallista yhteyttä tärkeämpi.

Kyläjoki/Luhtajoki toimii alueella tärkeänä virtavesiyhteytenä.

Kuva 10. Kirkonkylän alueen ekologinen verkosto

Kirkonkylän eteläpuolen yhteydet (numerointi viittaa kuvaan 10.)

1. Kirkonkylän peltojen ja Numlahden peltojen välissä on pienten peltojen ja metsäkuvioiden muodostama alue, josta on metsäyhteys Valkjärven pohjoispuolelle ja katkonaisempi yhteys Perttulan suuntaan. Peltojen reunustamat metsiköt tarjoavat kulkuyhteyden eläimille.
2. Suontaankulman metsäalueelta on yhteydet länteen, lounaaseen ja myös Klaukkalan itäpuolisille metsäalueille. Kulkuyhteyksiä rajoittavat Suontaankulman pellot ja asutus. Paikallisesti tärkeä ekologinen yhteys sijoittuu Suontaankulman pohjoispuolella ja maakunnallisesti tärkeä yhteys eteläpuolelle. Suontaantien ja Kirkkotien varressa on asutusta ja peltoa. Maanteiden kohdalla on vain muutama rakentamaton metsäosuus, joita pitkin asutusta karttavat lajit voivat liikkua.
3. Kirkkotien itäpuolella on usean neliökilometrin laajuinen metsäalue, jonka läpi kulkee Järventaustantie. Asutus keskittyy tien varteen, mutta tien varrella on myös rauhallisia metsäosuuksia, jotka sopivat hyvin eläinten kulkureiteiksi.
4. Ojakkalan alueella on arvokkaita luontokohteita ja perinneympäristöjä. Ojakkalan kautta on mahdolliset kulkuyhteydet Härkähaanmäelle ja Kirkonkylän itäpuolisille metsäalueille. Ojakkalan metsäinen puronvarsi muodostaa ekologisen yhteyden kaakkoon.
5. Maakunnallisesti arvokas yhteys ylittää selvitysalueen kaakkoiskulmassa Hämeenlinnanväylän. Pohjoisempana yhteyden katkaisee Ilvesvuoren laaja teollisuusalue. Osayleiskaava-alueen kaakkoiskulman eteläpuolella on toinen mahdollinen Hämeenlinnanväylän ylityskohhta. Hirvieläinonnettomuudet (kuva 6) osoittavat eläinten käyttävän molempia reittejä. Reittien merkitys on saattanut korostua Ilvesvuoren alueen rakentamisen jälkeen, sillä hirvieläimet ovat onnettomuusaineiston perusteella pyrkineet Hämeenlinnanväylän yli myös Ilvesvuoren kohdalla.

Kirkonkylän taajaman ympäristö

6. Hämeenlinnantien liittymän ympäristössä on vaihtelevasti käsiteltyä, mutta rakentamatonta metsämaastoa noin 200 metrin levyinen alue. Liittymän eteläpuolella oleva Härkähaanmäki tarjoaa eläimille pohjois-eteläsuuntaisen kulkuyhteyden, jonka merkitys on todennäköisesti huomattavasti kasvanut itäpuolella olevan Ilvesvuoden työpaikka-alueen rakentamisen seurauksena. Liittymän pohjoispuolella Hämeenlinnantien varrella on metsää ja muutama pieni peltoalue. Kulkuyhteyttä voivat käyttää kaikki metsälajit. Yhteyden tärkeys näkyy hirvieläinonnettomuuksien keskittymisenä liittymän alueelle.
7. Kirkonkylän taajaman ja Hämeenlinnanväylän välinen metsäalue toimii pohjois-eteläsuuntaisena yhteytenä. Väinölän kohdalla on kaksi Hämeenlinnanväylän ylitykseen sopivaa kohta, joiden toimintaa riista-aidat haittaavat. Ainakin keskikokoiset ja pienet nisäkkäät pääsevät tien yli. Väinölän pohjoispuolelta on yhteys myös Kirkonkylän pohjoispuolisille metsäalueille, jonne päästäkseen eläinten on ylitettävä parinsadan metrin levyinen peltoalue. Väinölän metsäalueen kohdalla on tapahtunut useita hirvieläinonnettomuuksia.
8. Karhunkorven peltoaukean eteläreunassa on kapea luoteesta kaakkoon suuntautuva metsäalue, joka yhdistää toisiinsa Murhmäen ja Vantaanjoen varren metsät. Hirvieläinonnettomuuksista päätellen metsikkö toimii ekologisena yhteytenä. Murhamäeltä on kulkuyhteys länteen ja lounaaseen kirkonkylän pohjoispuolisille metsäalueille.
9. Kirkonkylän taajaman pohjoislaidalla oleva hieman katkonainen metsävyö on todennäköisesti tärkeä eläinten liikkumisreitti. Alueella on myös useita liito-oravan elinympäristöjä. Sieltä on yhteys pohjoiseen Mutaanmäen alueelle ja länteen Pitkämäen suuntaan.
10. Pitkämäki ja Parkkimäki ovat kirkonkylän länsipuolella laajimmat metsäluonnon ydinalueet. Puustoyhteys niiden väliltä puuttuu. Ekologinen yhteys sijoittuu Kyläjoentien ja Kyläjoen väliselle rakentamattomalle alueelle ja Kyläjoen varteen.

Kirkonkylän pohjoispuoli

11. Ekologisen yhteyden keskuksena toimii laaja Mutaanmäen alue, josta yhteydet jatkuvat länteen, itään ja Kyläjoen latvoja pitkin osayleiskaava-alueen pohjoispuolelle. Mutaanmäen etelä- ja pohjoisrinne sopivat suojaisina ympäristöinä paremmin kulkureitiksi kuin mäen avokallioinen lakialue.
12. Ekologisen yhteyden itäinen haara ylittää Hämeenlinnantien ja Hämeenlinnanväylän Karhunkorven työpaikka-alueen pohjoispuolella. Yhteyden kohdalla on tapahtunut runsaasti hirvieläinonnettomuuksia, jotka jakautuvat luultavasti riista-aitojen takia melko leveälle alueelle.
13. Kyläjoen metsäiset latvahaarat mahdollistavat monille lajeille sopivat yhteydet Rajamäen eteläpuolisille metsäalueille.
14. Osayleiskaava-alueen luoteiskulman metsämaasto on rikkonaista. Maakunnallisesti tärkeä yhteys saattaa siellä jakautua useampaan reittiin.
15. Metsä-Tuomelan jäteasema on ekologisten yhteyksien kannalta keskeisellä paikalla, sillä alueelta on metsäyhteys Vaaksinjärven alueelle ja toisaalta Pitkämäen suuntaan. Jäteaseman luoteispuolella on luontoselvitysten aikana tavattu usein hirviä.

Ekologisen verkoston pullonkaulat

Ekologisen verkoston yhteydet eivät ole aukottomia - niitä pirstovat tiet, pellot, hakkuuaukot sekä rakennetut alueet. Tiet ja asutus kaventavat paikoin yhteydet niin kapeiksi, että ne eivät enää sovellu aroille taajama-ympäristöön huonosti sopeutuville eläinlajeille. Kapeat yhteydet ovat lisäksi herkkiä myrskytuhoille, jolloin yhteyden toimintaedellytykset heikenevät entisestään.

Tärkeimmät pullonkaula-alueet on merkitty kuvaan 10. Niistä kaksi sijoittuu Hämeenlinnanväylälle maa-kunnallisesti tärkeän yhteyden kohdalle (1 ja 2). Molemmissa kohdissa on riista-aita, joka vaikeuttaa suurten eläinten liikkumista, mutta ei kokonaan estä esimerkiksi hirvieläimiä ylittämästä tietä. Ekologisen yhteyden toimivuutta olisi mahdollista parantaa vihersillalla.

Kirkonkylän itäpuolella on kaksi pullonkaula-aluetta. Toinen niistä (3) sijaitsee Hämeenlinnantien ja Helsingintien liittymän kohdalla. Kulkuyhteydet etelään ja pohjoiseen tulisi turvata ja liittymän ympäristö säilyttää metsäisenä. Kirkonkylän taajaman koillisreunan asutus ja peltoalue tekevät ekologiseen yhteyteen aukon (4), jota olisi mahdollista parantaa perustamalla pellonreunaan viherkäytävä, johon istutettaisiin ainakin muutamia puita.

Kirkonkylän luoteispuolelle merkittävin pullonkaula on Parkkimäen ja Pitkämäen välissä (5), jossa on noin 300 metrin levyinen, tienvarsiasutuksen pohjoispuolella oleva peltoalue erottaa metsäiset mäet toisistaan. Peltoalueen säilyttäminen rakentamattomana turvaa yhteyden toimimisen. Puustoistutukset tai Kyläjoen itähaaran varren metsittäminen parantaisivat sitä. Metsä-Tuomelan jäteaseman (5) itä- ja eteläpuolella on puustoa niukasti. Puustoistutukset pellonreunaan jäteaseman itä- ja eteläpuolelle parantaisivat ekologisten yhteyksien toimintaa.

Kuvaan 10. on merkitty nuolilla joitakin ekologisten yhteyksien kohdalla olevia pelto-osuuksia ja muita avomaanosuuksia. Niiden säilyttäminen rakentamattomina on suotavaa. Karttaan (kuva 10) merkittyjen reittien säilyttäminen todennäköisesti takaa eläinten nykyiset liikkumismahdollisuudet metsäalueilta toisille. Olisi tärkeää, että alueille ei muodostettaisi tarpeettomia yhteyksien katkoksia ja että yhteydet olisivat Kirkonkylän ekologisten yhteyksien selvityksessä annettujen suositusten mukaisia.

3.11 Maisema

Maiseman perusrakenne

Kirkonkylän maisemarakenteen perusrungon muodostavat metsäiset kallio-moreeniselänteet, sekä niiden väliset suhteellisen pienialaiset savikkolaaksot, jotka ovat pääosin viljelykäytössä. Kirkonkylän taajamakeskuksen eteläpuolella kuivattu Nurmijärvi muodostaa alueen eteläosaan maisemallisesti tärkeän avoimen peltomaiseman. Kaakossa aluetta rajaa voimakkaampi yhtenäinen selänne, mistä osa on louhittu Ilvesvuoren teollisuusalueen käyttöön. Koillisesta osayleiskaava-alueelle työntyy Mutaanmäen harjuselänne, jolla on virkistyksestä arvoa lähialueiden asukkaille. Keskusta-alueen länsipuolella maisemarakennetta halkoo pohjois-eteläsuunnassa etenevä, paikoin kapea Kyläjoen jokiuoma, joka kokoaa yhteen selänteiden väleihin muodostuvia pienempiä uomia. Alueen luoteispuolelle jää Salpausselän reunamuodostuma. Maisemarakenne on esitetty liitekartassa 17.

Eri maisematyyppien solmukohtia muodostuu esimerkiksi selänteiden välisiin kapeikkoihin, kuten kuivatetun Nurmijärven laakson itäpäähän, missä selänne muodostaa eräänlaisen taskun ja taajama alkaa. Koko Kirkonkylän keskusta muodostaa laajemmassa tarkastelussa alueen merkittävimmän maisemallisen solmukohdan. Tärkeimpänä maamerkinä alueella toimii Nurmijärven vanha puukirkko, joka seisoo mäellä Kirkonkylän keskusta-alueella ja entisen Nurmijärven rannalla. Alueella ei ole muita hallitsevia maamerkkejä, lukuun ottamatta alueen itäreunassa kulkevaa Helsinki-Tampere moottoritietä. Yhdessä vanhan kolmostien kanssa tiet muodostavat leveän väylävyöhykkeen ja maisemaa hallitsevan keino-tekaisen reunan.

Rakennettu maisema

Kirkonkylän taajaman maisemarakenne on historiallisesti kerrostunutta. Vanhimmat rakennukset sijoittuvat 1930-luvulla kuivatun järven pohjoisrannalle. Kylän keskipisteenä oleva kirkonmäki on hallinnut maisemaa jo 1400-luvulta alkaen. 1700-luvun Kuninkaan kartastossa erottuvat vanhat Pukkilan ja Puontilan kyläryhmät. Vähitellen kyläryhmien välinen alue on rakentunut yhtenäiseksi alueeksi Kirkonkylän vanhan keskusraitin Aleksis Kiven tien ympäristössä. Myöhemmin 1900-luvulla taajaman rakennettu ympäristö on levittäytynyt itään Väinölän ja Toreenin suuntaan.

Satojen vuosien aikainen maatalous ja toisaalta myös lähihistoriassa tapahtunut nopea kasvu ovat muokanneet maisemaa. Kaupunkimaisen taajamarakenteen ympärillä levittäytyy haja-asutusluonteinen maaseutu peltoineen. Suurin viljelysmaisemaa muuttanut tapahtuma 1900-luvulla on ollut Nurmijärven kuivattaminen, joka muutti matalan järven viljelysmaaksi. Myös pitkä kulttuurivaikutus näkyy maisemassa voimakkaasti.

Arvokkaat maisema-alueet ja kulttuuriympäristöt

Kirkonkylän osayleiskaava-alueella sijaitsevat viljelysmaiseman maisemakokonaisuudet ovat perinteisiä uusmaalaisia kulttuurimaisemia. Tällaisiin paikallisesti merkittäviin maisema-alueisiin kuuluvat Kyläjoen laakso, Luhtajokilaakso ja Uusikylän maisema (Liite 18). Ne ovat yhtenäisiä avoimia peltomaisemia, jotka ovat olleet viljelyskäytössä satoja vuosia. Koko Nurmijärven kannalta arvokkaaksi maisema-alueeksi on nostettu Nurmijärven-Pukkilan maisema. Tämä kuivatun Nurmijärven paikalle sijoittuva viljelysmaisema on merkittävä alue sekä historiallisesti että nykyiseltä sijainniltaan Kirkonkylän taajaman viereisenä kulttuurimaisemana.

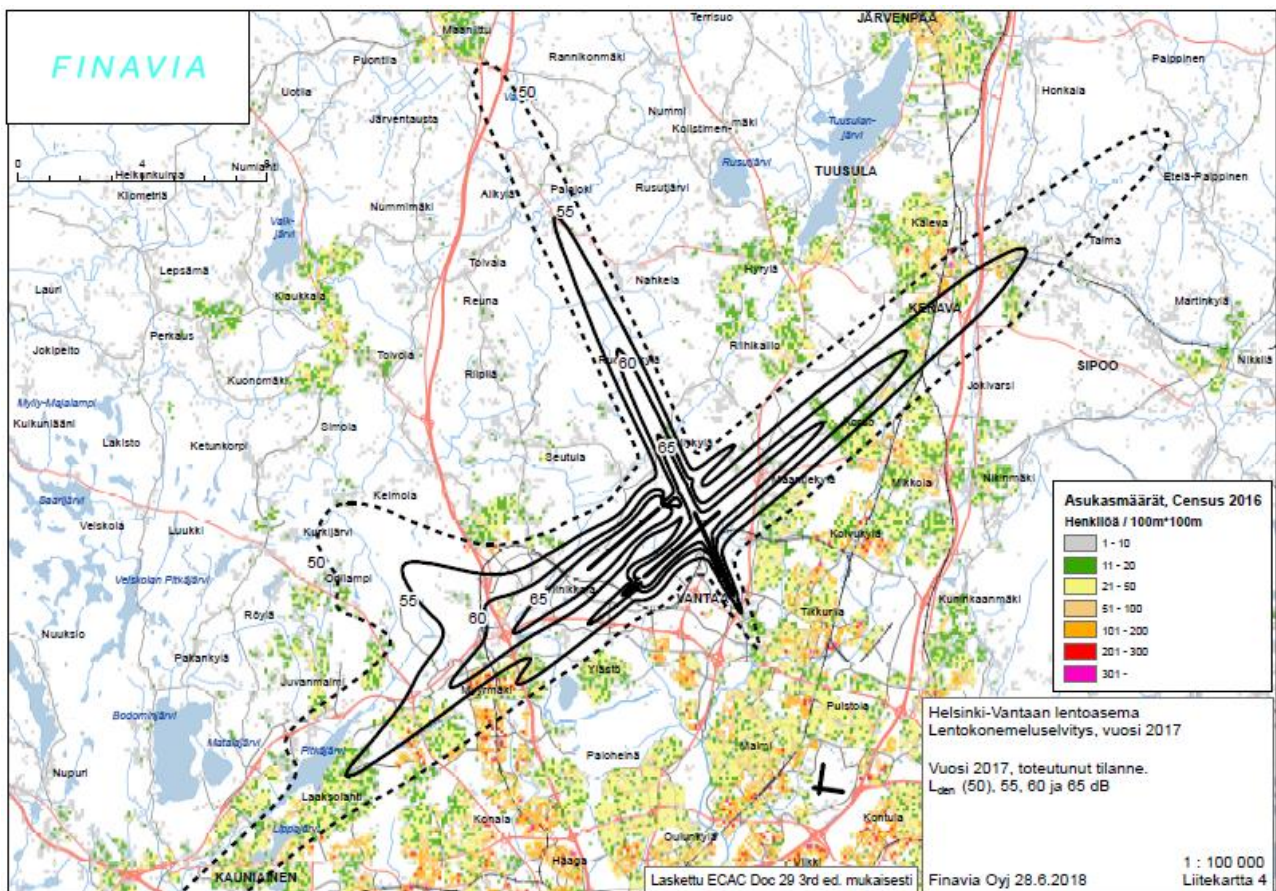
Mäkelä ja Iivari, sekä Kyläjoen laakso Kirkonkylän länsipuolella on perinteisen ilmeensä säilyttänyt kulttuurimaisemakokonaisuus, jossa on kaunis pitkä näkymäakseli Kyläjoen vartta pitkin. Laakson molemmille reunoille sijoittuu vanhaa, arvokasta rakennuskantaa kuten Puontilan valtakunnallisesti arvokas pappilarakennus, sekä Iivarin ja Mäkelän vanhat tilakeskukset.

Liitekarttaan 18 on myös merkitty Uusikylän laidun ja Ojakkalan laitumet, jotka ovat maisemallisesti merkittäviä laidunalueita. Nämä perinnebiotoopit ovat perinteisen maatalouden muovaamia niittyjä ja laitumia, joille on vuosisataisen hoidon myötä kehittynyt omaleimainen ja rikas eliölajisto ja niillä on myös maisemallista arvoa. Ojakkalan laitumet jäävät kuitenkin Kirkonkylän osayleiskaava-alueen ulkopuolelle, vaikka ovatkin mukana Maisemaselvityksen aluerajauksessa. Uusikylän laidun on osayleiskaavassa merkinnällä sl-15.

3.12 Ympäristön häiriötekijät

Kirkonkylässä maanteiden ja suurimpien katujen liikenne aiheuttaa yli 55 dB melutasoja.

Kirkonkylän keskustaajama sijaitsee Helsinki-Vantaan lentokentän kiitotien 2 laskeutumissuunnassa. Nykytilanteessa L_{den} yli 50 dB ulottuu Hämeenlinnantien ja Helsingintien risteykseen saakka (kuva 11). Ennustetilanteen uuden verhoikäyrän mukainen yli L_{den} 50 dB alue ulottuu käytännössä koko keskustan alueelle. Ympäristöluvan mukaan kiitotie 2 on lentokentän ensisijainen laskeutumissuunta ilta- ja yöaikaan. Osa asukkaista kokee alueen yli lentävien koneiden aiheuttaman melun häiritsevänä, vaikei melutaso ylitä L_{den} 55 dB:n ohjarvoa.

Kuva 11. Lentomelun nykytilanne

Liitekartalla 19 on esitetty alueen ympäristöhäiriöitä.

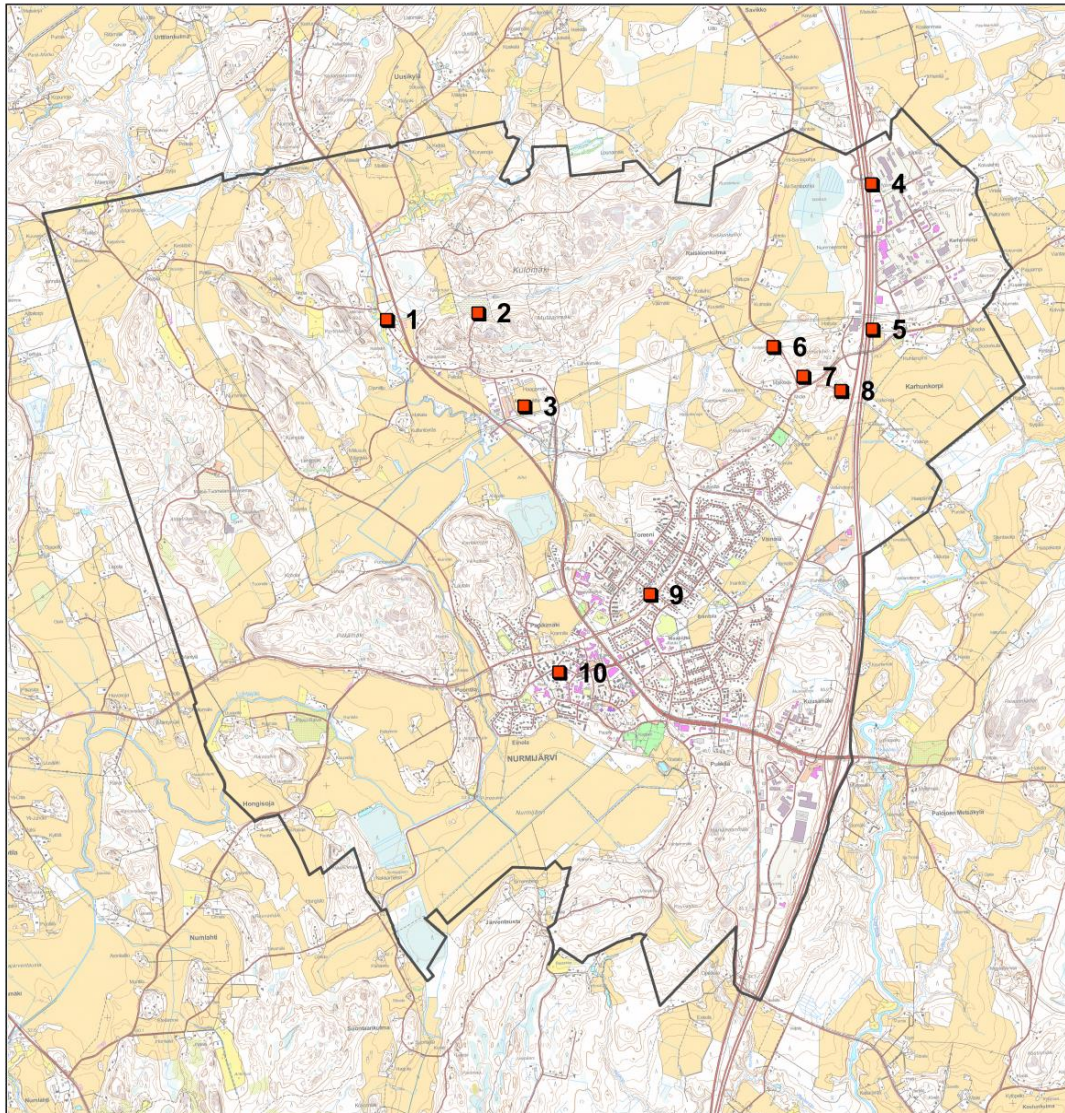
3.13 Pilaantuneet maa-alueet

Kirkonkylän osayleiskaava-alueella sijaitsee 10 kohdetta, joiden maaperä on pilaantunut. Pilaantumisen aiheuttama toiminta on useimmiten ollut huoltamo-, kasvihuone-, kaatopaikka- tai korjaamotoimintaa.

MATTI-rekisterin mukaan Kirkonkylän osayleiskaavan alueella on pilaantuneita maita, jotka on jo puhdistettu ja pilaantuneiksi todettuja alueita, jotka on esitetty seuraavassa taulukossa.

Taulukko 15. Pilaantuneet maa-alueet, joita ei ole puhdistettu

NRO	TOIMINTA	OSOITE	KUVAUS
1	Kyllästämö	Kytöportaantie	Alueella on kyllästetty sähköpylväitä K-33- kyllästysaineella, joka on päässyt imeytymään maaperään. Maaperää on kunnostettu.
2	Yhdyskuntakaatopaikka	Mutaanmäki	Alueella on toiminut kaatopaikka vuosina 1967-1991. Kunta suorittaa vesien tarkkailua alueella. Nykytilaselvityksen mukaan kaatopaikasta aiheutuu yhä jonkin verran kuormitusta pinta- ja pohjavesiin.
3	Taimi- ja kaupapaputarhat	Mutaanmäentie 129	Kohteessa on toiminut 7 kasvihuonetta.
4	Muu riskitoiminta	Karhutie	Kohteeseen on ilmeisesti tuotu betonitehtaan betonijätteitä. Maankäytön muuttuessa jätteen määrä ja laatu tulee selvittää.
5	Huoltoasema	Nummensyrjä 23	Huoltoasema on toiminut vuosina 1983-1991. Säiliöt on tyhjennetty, mutta niitä ei ole poistettu maaperästä. Maiden poistosta ei ole tietoa. Polttoaineen jakelun päättymisen jälkeen kohteessa on ollut autokorjaamotoimintaa. Asumista tai muuta herkkää toimintaa suunniteltaessa maaperän tila on selvitettävä.
6	Maankaatopaikka	Keikkumäentie	Alueella on toiminut maankaatopaikka vuosina 1974-1991. Maankaatopaikalle on läjitetty mahdollisesti myös yhdyskuntajätettä.
7	Yhdyskuntakaatopaikka	Raalantie/ Keikkumäentie	Alueella on kaksi entistä kaatopaikkaa ennen Mutaanmäen kaatopaikan käyttöönottoa. Paikalle on ajettu myös ylijäämämassoja (moottorietäyömaalta?). Keikkumäentien puoleisella paikalla on havaittu päästöjä pohjavedessä.
8	Teollisuuskaatopaikka	Raalantie/ Valkojantie	Kohteessa on toiminut betonijätekaatopaikka.
9	Taimi- ja kaupapaputarhat	Pihakuja 3/ Raalantie	Kohteessa on toiminut kaupapaputarha.
10	Kyllästämö	Punamullantie	Kohteessa on sähköpylväiden kyllästystä vuosina 1943-1950.

Pilaantuneet maat (lähde: MATTI-rekisteri)

- Kohde, jossa pilaantunut maaperä (numero viittaa selostuksen taulukoon)
- Osayleiskaavan raja

Kuva 12 . Pilaantuneet maa-alueet

3.14 Riskitekijät

Ilvesvuori etelän alueelle on logistiikkayritys, joka on SEVESO -laitos. Laitoksella on toimintansa ympärillä 0,5 km vyöhyke, jonka alueella asemakaavoista ja siellä tapahtuvasta rakentamisesta on pyydettävä lausunto Turvallisuus- ja kemikaalivirastolta (Tukes) ja pelastusviranomaiselta. (liitekartta 19)

4 TAVOITTEET

4.1 Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet perustuvat maankäyttö- ja rakennuslakiin. Valtio-neuvosto on hyväksynyt 14.12.2017 valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet, jotka tulivat voimaan 1.4.2018.

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden seuraavissa kohdissa esitetyt tavoitteet tulee ottaa huomioon osayleiskaavan suunnittelussa:

- Toimivat yhdyskunnat ja kestävä liikkuminen
- Terveellinen ja turvallinen elinympäristö
- Elinvoimainen luonto- ja kulttuuriympäristö sekä luonnonvarat

4.2 Kunnan yleistavoitteet

Nurmijärven kuntastrategia 2018 – 2025 on hyväksytty valtuustossa 28.2.2018 § 14.

Nurmijärven maankäytön kehityskuva 2040 on hyväksytty valtuustossa 25.5.2011 § 48.

4.2.1 Väestötavoitteet

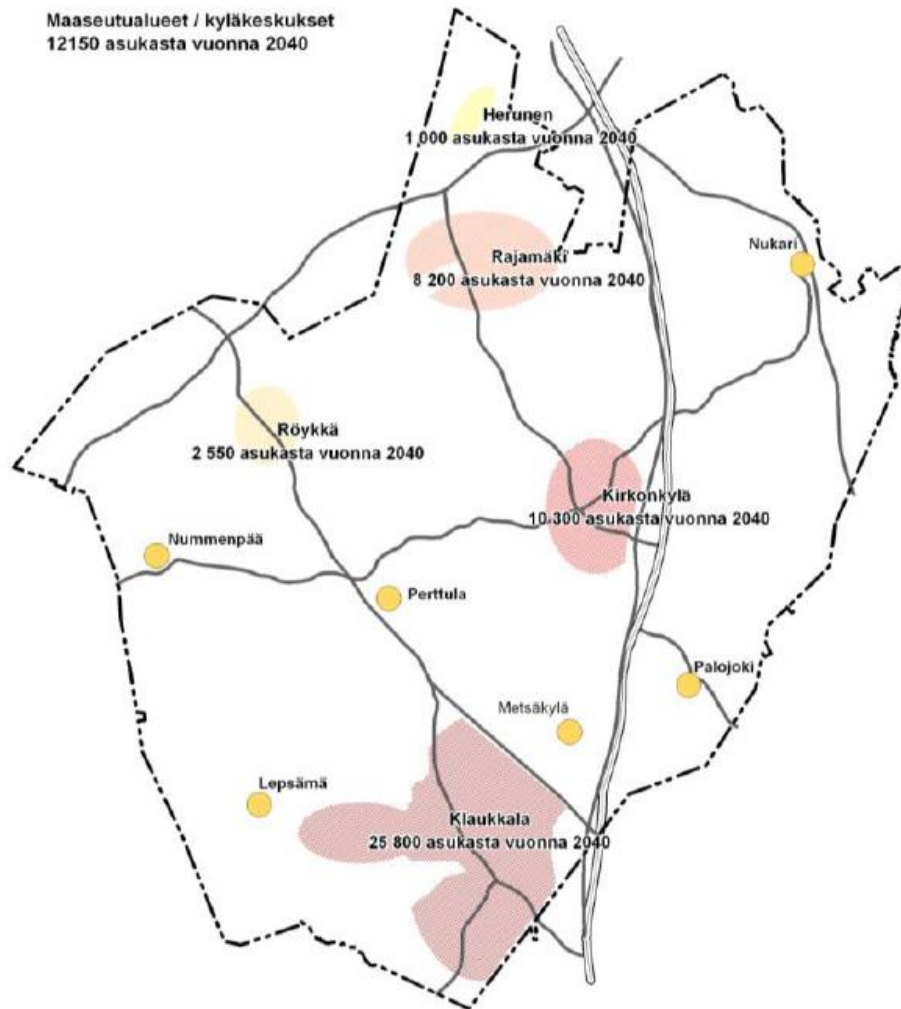
Nurmijärven kuntastrategia 2018 – 2025

Kuntastrategian mukaan Nurmijärven elinvoima perustuu sen vetovoimaan ja kasvuun sekä asukkaiden ja yritysten tyytyväisyyteen.

Nurmijärven maankäytön kehityskuva 2040

Maankäytön kehityskuvan mukaan Kirkonkylän väestö kasvaisi vuoteen 2040 mennessä noin 10 000 asukkaaseen asemakaavoitetuilla alueilla. Maankäytön kehityskuvan hyväksymisen jälkeen Nurmijärven väestönkasvu on ollut huomattavasti vähäisempää kuin 2010 arvioitiin.

NURMIJÄRVEN MAANKÄYTÖN KEHITYSKUVA 2040
Kuntarakenne ja mitoitus

Kuva 13. Nurmijärven maankäytön kehityskuva 2040, kuntarakenne ja mitoitus

Taulukko 16. Väestötavoite alueittain

	Raja- mäki*		Röykkä*		Kirkon- kylä*		Klauk- kala*		Maaseutu/ kyläkeskuk- set	
väestö 2009	5200		1650		6200		15300		10650	
kasvu/ 30 v	3000		900		4100		10500		1500	
V. 2040	8200		2550		10300		25800		12150	
	kasvu/ 10 v	kasvu %/ vuosi	kasvu/ 10 v	kasvu %/ vuosi	kasvu/ 10 v	kasvu %/ vuosi	kasvu/ 10 v	kasvu %/ vuosi	kasvu/ 10 v	kasvu %/ vuosi
2011- 2020	1000	1,9-1,6%	300	1,8-1,6%	1370	2,2-1,8%	3500	2,3-1,9%	500	0,5-0,5%
2021 - 2030	1000	1,6-1,4%	300	1,5-1,4%	1370	1,8 - 1,6%	3500	1,9-1,6%	500	0,4-0,4%
2031- 2040	1000	1,4-1,2%	300	1,3-1,2%	1370	1,5 - 1,3%	3500	1,6-1,4%	500	0,4-0,4%
* Väestö 2009 asemakaavoitetuilla alueilla										

Kunnan väestösuunnite 2018 – 2040

Väestösuunnite perustuu syntyvyyden enemmyyteen ja muuttoliikkeeseen. Suunnitteen lähtötietoina on käytetty maankäytön toteuttamisohjelman mukaisia valmistuvien asuntojen määriä taajamittain.

Taulukko 17. Kunnan väestösuunnite vuosille 2018 - 2040

Väestöennuste, lukumäärät komponenteittain					
Ikävuosi Sukupuoli Väestöennuste Vuodet 2018-2042	Tunnusluvut:	Väkiluku	Kasvu	Kasvu%	Syntyneet
Ikävuodet yhteensä					
Sukupuolet yhteensä					
B Realistinen					
2018		42 263	253	0,60	392
2019		42 507	244	0,58	390
2020		42 758	251	0,59	390
2021		43 024	266	0,62	390
2022		43 297	273	0,63	392
2023		43 560	263	0,61	394
2024		43 830	270	0,62	396
2025		44 098	268	0,61	398
2026		44 373	275	0,62	402
2027		44 652	279	0,63	406
2028		44 920	268	0,60	410
2029		45 196	276	0,61	415
2030		45 474	278	0,62	419
2031		45 759	285	0,63	423
2032		46 041	282	0,62	427
2033		46 333	292	0,63	431
2034		46 630	297	0,64	435
2035		46 927	297	0,64	439
2036		47 230	303	0,65	443
2037		47 535	305	0,65	445
2038		47 841	306	0,64	448
2039		48 148	307	0,64	450
2040		48 452	304	0,63	452

Kirkonkylän suuralueen tarkempi väestösuunnite ulottuu vuoteen 2028.

Taulukko 18. Kirkonkylän suuralueen väestösuunnite vuosille 2018 - 2028

Kirkonkylän suuralue	
vuosi	väestö
2018	8410
2019	8440
2020	8540
2021	8550
2022	8770
2023	8870
2024	9140
2025	9170
2026	9180
2027	9170
2028	9190

Yhteenveto

Vuonna 2018 laaditun väestölaskelman mukainen väestökasvu Kirkonkylän alueella on realistisempi kuin Maankäytön kehityskuvan 2040.

4.2.2 Muut tavoitteet

Nurmijärven kuntastrategia 2018 – 2025, otteita

Nurmijärvi – positiivinen ilmiö

Nurmijärvi on Helsingin seudun kasvava ihmisen kokoinen kunta, jonka sijainti on erinomainen. Täällä on helppo asia, elää ja yrittää. Nurmijärvellä kohtaavat kaupunkimainen ja maaseutumainen elämäntapa sekä mahdollisuus nauttia luonnossa liikkumisesta lähellä kansainvälistä lentoasemaa.

Kuntastrategia varmistaa, että Nurmijärvi kasvaa ja kehittyy tulevaisuudessakin viihtyisänä ja turvallisen paikkana, jossa voit valita monista eri vaihtoehtoista erilaiseen elämäntilanteeseen ja -tapaan sopivan asuinpaikan ja asuntotyypin kilpailukykyiseen hintaan. Nurmijärvelle on helppo tulla ja kotiutua. Omaleimaisissa taajamissamme palvelut ovat helposti saavutettavissa. huolehdimme alueiden ja ympäristön viihtyisyydestä. Kyllienne vetovoima perustuu maalaismaisemiin ja luonnonrauhaan.

Kasvatamme kunnan työpaikkojen määrää parantamalla jo toimivien yritysten toimintamahdollisuuksia, avaamalla sijoittuvien yritysten tarpeisiin uusia yritysalueita ja luomalla keskustoihin paikkoja, jonne palvelut voivat sijoittua. Kunta uudistaa toimintaansa, tuo palveluja joustavasti saataville ja luo asukkailleen mahdollisuuksia aktiiviseen toimijuuteen ja osallisuuteen. Niin myös kuntalaisten rooli omasta hyvinvoinnistaan huolta pitävinä kansalaisina vahvistuu. yhdessä kuntaa kehittämällä olemme positiivinen ilmiö.

Viihtyisä ja turvallinen Nurmijärvi

Koko elämän kunta. Nurmijärvellä on kolme omaleimaista päätaajamaa: Klaukkala, Kirkonkylä ja Rajamäki. Yhdessä maaseutumaisen kylien kanssa ne tarjoavat monipuolisia

asumisvaihtoehtoja eri elämäntilanteissa. Suunnittelemme ja kehitämme kunnan eri osaluoteita näiden omia luontaisia vahvuuksia ja ominaisuuksia hyödyntäen sekä esille nostaen.

Helppo muuttaa ja kotiutua. Tarjoamme koko ajan monipuolisia tontteja kilpailukykyiseen hintaan. Näin asukkaat voivat valita itselleen sopivan asuinpaikan ja asuntotyypin. Eri alueiden pitämiseksi elinvoimaisina ohjaamme uudisrakentamisen sijoittumista ja ajoittumista ottaen huomioon olemassa olevat palvelut.

Luonto lähellä ja liikkuminen turvallista. Helposti saavutettavat ja laadukkaat ulkoilureitit, ulkoliikuntapaikat sekä lähiluontokohteet lisäävät asukkaiden viihtyvyyttä. Suunnittelemme ja rakennamme vaihteellain turvallisia ja esteettömiä kevyen liikenteen väyliä ja reittejä.

Huolehdimme alueiden ja ympäristön viihtyisyydestä sekä turvallisuudesta. Pidämme ympäristöme viihtyisänä ja siistinä sekä vaikutamme syrjäytymisen ehkäisemiseen monialaisella yhteistyöllä.

Vetovoimaiset taajamat

Kehitämme taajamiamme niiden vahvuuksia hyödyntäen, rakennetta tiivistäen ja yleisilmettä kohentaen. Panostamme taajamien viihtyvyyteen sekä vahvistamme erityisesti keskusta-alueiden houkuttelevuutta kaavoituksen ja yhdyskuntarakentamisen keinoin. Tämä vahvistaa väestöpohjaa, mikä lisää uusille palveluille mahdollisuuksia sijoittua taajamiin.

KIRKONKYLÄ

Kirkonkylä on julkisten palveluiden keskus, joka tarjoaa sekä asukkaille että yrityksille keskustan alueella monipuolisiapalveluita. Kirkonkylässä asuinalueet ja palvelut sijaitsevat kävely- ja pyöräilyetäisyydellä toisistaan ja luonto on kaikkea lähellä.

Vetonauloina erityisesti

- vahva yrityskeskittymäalue
- nopea liikenneyhteys suoraan moottoritiele
- pikkukaupunkimainen asuinmiljöo kaiken-ikäisille

Yritysten kunta

Uudet yritykset ovat tervetulleita kuntaamme – kehitämme myös uusia yritysalueita. Vauraudumme kaavoituksessa ja maanhankinnassa sekä keskustojen kaupan ja palvelujen tarpeisiin että tulevaisuuden uusiin yritysalueisiin hyvien liikenneyhteyksien varrella. Tärkeimmät uudet yritysalueemme ovat valtatie 3:n varrella Ilvesvuori Pohjoinen, Klaukkalan kehätien varrella Lintumäen ja Sudentullinmäen alueet sekä Rajamäellä Altian alue.

Terve talous ja linjakas päätöksenteko

Kestävä kehitys

Edistämme kestävää kehitystä kaikessa toiminnassamme. Tuemme ympäristönsuojelua kunnan ja kansalaistoiminnan yhteistyönä. Rakennamme kuntaa taloudellisesti, ekologisesti ja vastuullisesti.

Käytännön työssä

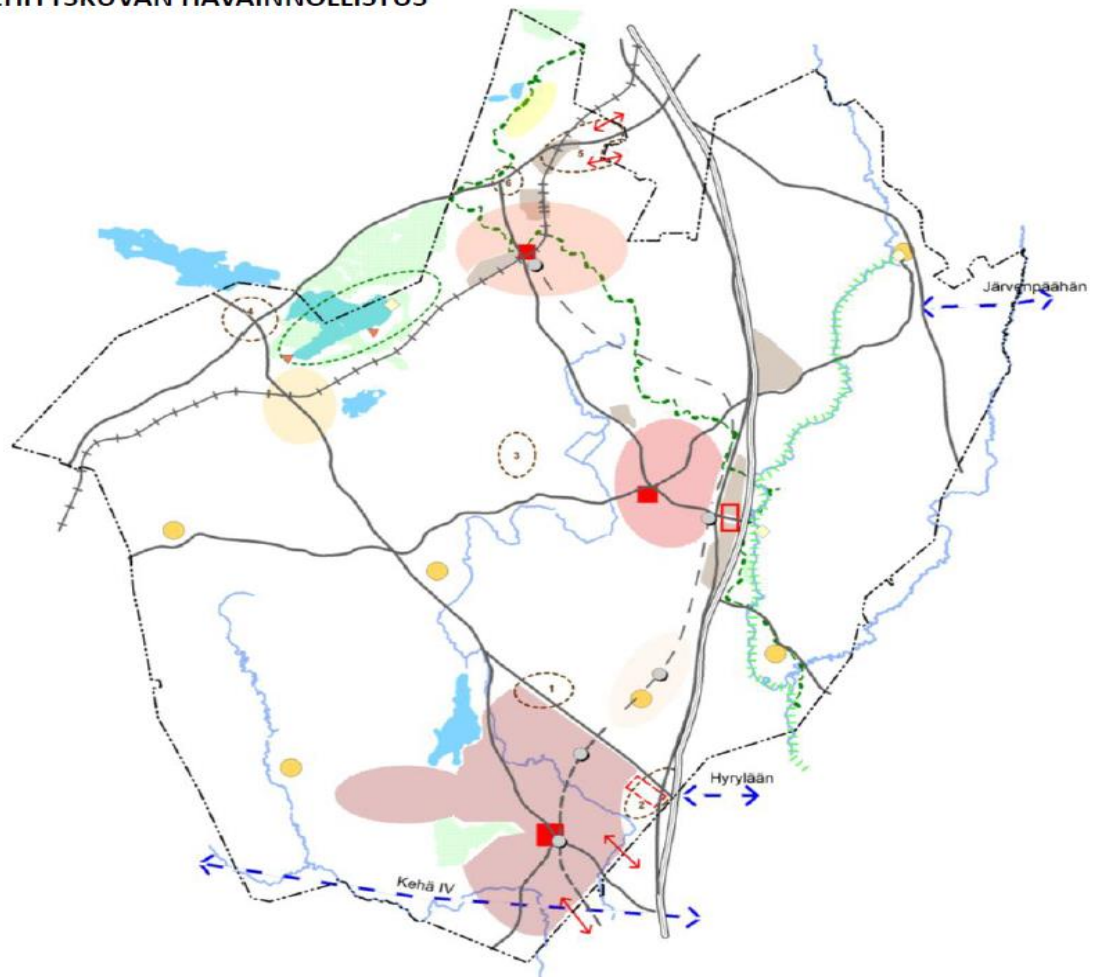
- otamme ilmastonmuutoksen torjumisen ja siihen sopeutumisen huomioon maankäytön ja liikenteen suunnittelussa ohjaamalla seudullisten periaatteiden mukaisesti asuntotuotantoa yhdyskuntarakenteen, joukkoliikenteen ja palveluiden suhteen hyvin saavutettaville alueille

Nurmijärven maankäytön kehityskuva 2040

Maankäytön kehityskuvan keskeiset linjaukset:

Kuntarakenne ja yhdyskuntarakenteen eheyttäminen

Pääosa kasvusta sijoitetaan päätaajamiin. Pääosin eheytyvä ja olemassa olevaan rakenteeseen kytkeytyvä rakentaminen vaatii vähiten uusien asuinalueiden avaamisesta syntyviä infrastruktuurin rakentamiskustannuksia. Kasvun keskittäminen taajamiin mahdollistaa palveluiden paremman saavutettavuuden sekä luo parhaiten edellytyksiä niiden monipuolistumiselle sekä joukkoliikenteen kehittymiselle.

KEHITYSKUVAN HAVAINNOLLISTUS

MAANKAYTON KEHITYSKUVA 2040

Taajamat ja niiden painotukset

	Klaukkala, 25 800 asukasta vuonna 2040
	Kirkonkylä, 10 300 asukasta vuonna 2040
	Rajamäki, 8 200 asukasta vuonna 2040
	Röykkä, 2 550 asukasta vuonna 2040
	Herunen, 1000 asukasta vuonna 2040

	Klaukkala, keskustatoimintojen kehittäminen
	Kirkonkylä, keskustatoimintojen kehittäminen
	Rajamäki, keskustatoimintojen kehittäminen

	Kyläkeskukset (ja muu maaseutu, 12 150 asukasta vuonna 2040)
---	--

Muut merkinnät

	Hanko-Hyvinkää -rata
	Klaukkalan rata 2040
	Klaukkalan radan jatke 2040+
	Raideliikenteen asema
	Radarvarien kehittämisvyöhyke 2040+
	Potentiaalinen tilaa vaativan / erikoiskaupan suuryksikkö
	Maakuntakaavan tilaa vaativan / erikoiskaupan suuryksikkö
	Työpaikka-alue
	Hyvinvointipalvelukeskusten kehittämiskohde
	Päätie
	Mooctontie
	Uusi tieyhdistysarve
	Potentiaalinen uusi työpaikka-alue
	Maankäytön suunnittelun yhteistyötarve
	Merkittävä kehitettävä virkistyskohde
	Virkistysaluekokonaisuus
	7 veljeksien ulkoilureitti
	Vantaanjoen Natura 2000 -alue, ehdolla
	Natura 2000 -alue
	Joki
	Järvi

Kuva 14. Nurmijärven maankäytön kehityskuva 2040, havainnollistus

Yhdyskuntarakennetta täydennetään ja eheytetään. Erityisesti Klaukkalassa ja Kirkonkylässä tavoitteena on tiivistää taajamarakennetta, mikä edellyttää nykyistä pienempien omakotitonttien tarjontaa.

Taulukko 19. Tonttitehokkuudet

	omakotitalo	tiivis pientalo (yhtiö- muotoinen)	kerrostalo tai vastaava tehokkuus
tonttitehokkuus	0,25-0,4	0,35 -	0,5 -

Taajamissa ydinkeskustoihin sijoitetaan kerrostaloja ja niiden ympärille tiivistyvä kaupunkimainen pientalovyöhyke (esimerkiksi yhtiömuotoista pientalorakentamista) sekä monimuotoisia omakotitaloja. Omakotialueet ovat omaleimaisia, monipuolisia ja vaihtelevia. Niiden suunnittelu perustuu kunkin taajaman ja alueen lähtökohtiin. Kullakin alueella asemakaavoituksen yhteydessä ratkaistaan alueelle tulevien tonttien koot. Samalla alueella voi olla erikokoisia tontteja tavoitteena monipuolinen tonttitarjonta myös koon suhteen. Asemakaavaselostuksissa tulee esittää, miten kehityskuvan tavoitteet toteutuvat monipuolisen tonttitarjonnan suhteen.

Taajamien ominaispiirteet:

Vuonna 2040 Kirkonkylän taajama on kasvanut keskustan tiivistymisen myötä. Erityisesti Kirkonkylää, mutta myös muita taajamia, luonnehtivat elinkaariasuminen, asuntojen monipuolisuus, palvelujen saavutettavuus ja esteetön ympäristö. Nämä mahdollistavat taajamassa asumisen vauvasta vaariin.

Kaupan toimintaedellytykset:

Kaupallisten palvelujen kehittämisedellytykset turvataan keskittämällä väestönkasvua asemakaavoitettuihin taajamiin niitä eheyttäen. Kaupan kehittämiseksi luodaan edellytykset kaikissa taajamissa keskustoja tiivistämällä ja täydentyvällä yhdyskuntarakenteella. Klaukkalalle luodaan väestönkasvun myötä edellytykset kehittyä laajempaakin aluetta palvelevaksi kilpailukyiseksi kaupalliseksi keskuksiksi.

Elinkeinoelämä:

Teollisuuden, varastoinnin ja logistiikan alan kehittämisen mahdollisuudet ovat kunnan logistiselta sijainniltaan edullisimmissa paikoissa kuten vt 3:n, vt 25:n, Klaukkalan ohikulkutien/Lopentien varsilla.

Liikkuminen ja liikenneverkko:

Parannetaan joukkoliikenteen kehittämisedellytyksiä tiiviillä ja täydentyvällä taajamarakenteella. Matkaketjujen sujuvuutta tuetaan riittäväillä liityntäpysäköintialueilla.

Jalankulun ja pyöräilyn kulkutapaosuuksien kasvua tuetaan luomalla kattava ja toimiva kevyen liikenteen verkosto asemakaavoitettuihin taajamiin. Vähitellen parannetaan myös muita paikallisen jalankulku- ja pyöräilyverkon puutteita.

Virkistysalueet ja -reitit:

Keskeistä hyvän virkistys- ja ulkoilualueverkoston kannalta on laajempien ja toiminnallisesti järkevien ulkoilualuekokonaisuuksien sekä niiden välisten ulkoilureittiyhteyksien yhdistelmä. Ulkoilureittien tulisi jatkua katkeamattomina myös taajamien sisällä. Tämä parantaa virkistys- ja ulkoilualueiden saavutettavuutta.

Ekologinen verkosto ja luonto sekä rakennettu kulttuuriympäristö:

Nurmijärven luonnon ominaispiirteet ovat arvokkaimmillaan joki- ja purolaaksoissa, laajoilla kallioalueilla, luonnontilaisilla soilla sekä Sääksjärvellä ja Salpausselän harjualueella. Yhdyskuntarakenteen tiivistäminen säilyttää luontoa laajemmin taajamien ulkopuolella.

Viheryhteyksien suunnittelun merkitys kasvaa rakennettujen alueiden laajentuessa.

Nurmijärven ja sen taajamien ominaispiirteisiin vaikuttaa paikallinen rakennusperintö, joka tulee säilyttää.

4.2.3 Nurmijärven palveluverkon kehittämisehdot

Palveluverkon kehittämisestä on hyväksytty periaatelinjaukset:

1. Kouluverkko, perusopetus

Hyväksyttiin perusopetuksen kouluyksiköiden seuraavat kriteerit:

Oppilasmäärä: Tavoitteellinen koulujen oppilasmäärä on 100 oppilasta ja vähimmäiskoon tulee mahdollistaa 1 -sarjainen koulu.

Tilojen kunto ja soveltuvuus käyttöön: Luovutaan rakennuksista, jotka eivät sovellu opetussuunnitelman mukaisen opetuksen järjestämiseen. 1.8.2016 voimaan tulevaan uuteen opetussuunnitelmaan sisältyy mm. monialaisia oppimiskokonaisuuksia ja alakoulujen oppilaille tarjottavaa valinnaisuutta. Luovutaan myös rakennuksista, joissa ei ole asianmukaisia tiloja oppilashuoltohenkilöstön toiminnalle (koulukuraattorit, psykologit ja kouluterveydenhoitajat).

2. Kouluverkko, lukiot:

Lukioverkostoa ja lukiotyöryhmän suositusten täytäntöönpanoa arvioidaan lähivuosina oppilasmäärän kehityksen perusteella. Tällä ratkaisulla turvataan parhaiten lukio-opetuksen vetovoimaisuus kunnan alueella sekä luodaan mahdollisuuksia toiminnan kehittämiseksi ja erikoistumiselle. Lukiohankkeen aikataulu määritellään oppilasmäärän kehityksen pohjalta tulevien vuosien investointiohjelman yhteydessä.

Kirkonkylässä liikuntatilojen tarve ja toteutustapa arvioidaan uuden lukion tarkemmassa suunnittelussa.

3. Varhaiskasvatus:

Palveluverkkotoimikunnan esityksen mukaisesti päiväkotiverkkoa muokataan tavoitteena:

- luopua pienistä 1980- ja 1990-luvulla rakennetuista yksiköistä ja tiloista, joita ei ole suunniteltu päiväkodeiksi.
- rakentaa monikäyttöisiä, jakotiloja sisältäviä suurempia ja joustavampia yksiköitä, koska ne ovat myös taloudellisempia.
- pyritään päiväkotien, esikoulujen ja koulujen toimintaan samoissa tiloissa tai samassa pihapiirissä.
- piha-alueet rakennetaan monikäyttöisiksi, koska ne ovat osa oppimisympäristöä ja voivat toimia asuinalueen lähiliikuntapaikkana.

4. Sotelin sote- uudistuksen jälkeen kuntaan jäävät tilat ja toiminnot:

Palveluverkkotoimikunnan esityksen mukaisesti peruskorjataan valtion virastotalo Kirkonkylässä ja keskitetään sinne perhepalveluita, maahanmuuttopalvelut, liikuntapalvelut ja sosiaalitoimisto. Tilat suunnitellaan muuntojoustaviksi ja hallintopalvelujen tarvitsemien tilojen määrä arvioidaan kriittisesti.

Aluekohtaiset linjaukset:

Kirkonkylä: Maaniitun koulua ja NYK:n tiloja peruskorjataan. Hankkeiden aikataulut määritellään seuraavan investointiohjelman yhteydessä.

Kirkonkylä: Luovutaan Kirkonkylän päiväkodista ja rakennetaan tarvittava lisäkapasiteetti Maaniitun koulun alueelle. Luovutaan Perttulan päiväkodin vanhasta osasta.

4.3 Kuntalaisten tavoitteet

Kuntalaisten tavoitteita Kirkonkylän kehittämisen suhteen on selvitetty verkossa toteutetulla, osin paikkatietoperustaisella HARAVA-kyselyllä, joka toteutettiin vuonna 2016. Kyselyn vastauksista nousi esille selkeästi tarve kehittää Kirkonkylää ja etenkin sen keskustaluetta, vaikka osa vastaajista toivoikin sen säilyvän ennallaan. Kyselyn perusteella nousi esiin neljä teemaa, joissa vastaajien mukaan on kehitettävää tai parannettavaa

Palvelut

- Alueelle toivottiin monipuolisempia kaupallisia palveluita.
- Suuri osa vastaajista toivoi kaupallisten palvelujen keskittyvän talojen kivijalkoihin ja tiiviille alueelle kauppakatunmaisesti.
- Palvelujen saavutettavuus koettiin kahtiajakoisesti: osa vastaajista piti asiointia kävellen ja pyörällä helppona ja välimatkoja lyhyinä, osa puolestaan piti Kirkonkylää hajanaisena ja autoriippuvaisena alueena. Tämä kertoo todennäköisesti siitä, että eri alueilla asuvat kokevat saavutettavuuden eri tavalla: keskustassa palvelut ovat helpposti saavutettavissa kävellen, mutta esimerkiksi Laidunalueelta matka keskustaan on jo paljon pidempi.

Asuminen

- Alueelle toivottiin lisää asukkaita, jotta palveluita saataisiin lisää.
- Vajaa puolet kyselyyn vastanneista toivoi Kirkonkylän keskustan alueelle lisää asuinrakentamista, toisaalta noin kolmannes vastaajista ei toivonut keskustaan lisää asuntoja.
- Vastaajat sijoittaisivat uutta kerrostaloasumista keskustaan ja Toreenin alueelle.
- Pientalovaltaisempaa rakentamista sijoitettaisiin keskustan liepeille sekä Parkkimäkeen ja Heinojan alueelle.
- Vastaajat eivät sijoittaisi uutta rakentamista Kirkonkylän taajamaa ympäröivälle haja-asutusalueelle.

Liikenneyhteydet

- Kevyen liikenteen yhteyksiin ja reitteihin toivottiin parannusta.
- Liityntäpysäköintiä toivottiin lisää.
- Julkisen liikenteen palvelutarjontaa pidettiin liian suppeana.

Ympäristö ja viihtyisyys

- Kirkonkylän keskustan yleisilmettä ja rakennetta pidettiin epäyhtenäisinä ja rakennuskantaa paikoin huonokuntoisena, siisteydessä koettiin olevan puutteita.
- Tyhjien liiketilojen koettiin heikentävän keskustan yleisilmettä.
- Keskustaa toivotaan tiivistettävän kaupunkimaisemmaksi ja sinne toivottiin "vetonaulaa" (tapahtuma, rakennus, katutila tms.), toisaalta maaseutumaisesta ilmeestä haluttiin pitää kiinni.
- Kirkonkylää pidettiin kuitenkin rauhallisena ja luonnonläheisenä alueena, jossa vetovoimatekijänä ovat kulttuurihistorialliset arvot.
- Kirkonmäkeä ja näkymää järvelle pidettiin tärkeänä maisemallisena kokonaisuutena ja sitä toivottiin säilytettäväksi.

Kirkonkylällä haluttaisiin korostaa toisaalta maalaiskylämäisyyttä ja toisaalta pikkukaupunkimaisuutta. Kirkonkylän idyllisyys halutaan säilyttää, mutta osa vastaajista toivoisi aluetta kehitettävän kaupunkimaisemmaksi. Vaikka suurin osa vastaajista uskoo kehityksen olevan hyväksi Kirkonkylälle, pelkää osa vastaajista sen vievän Kirkonkylää huonompaan suuntaan, mikäli kehitys ei ole kokonaisvaltaista.

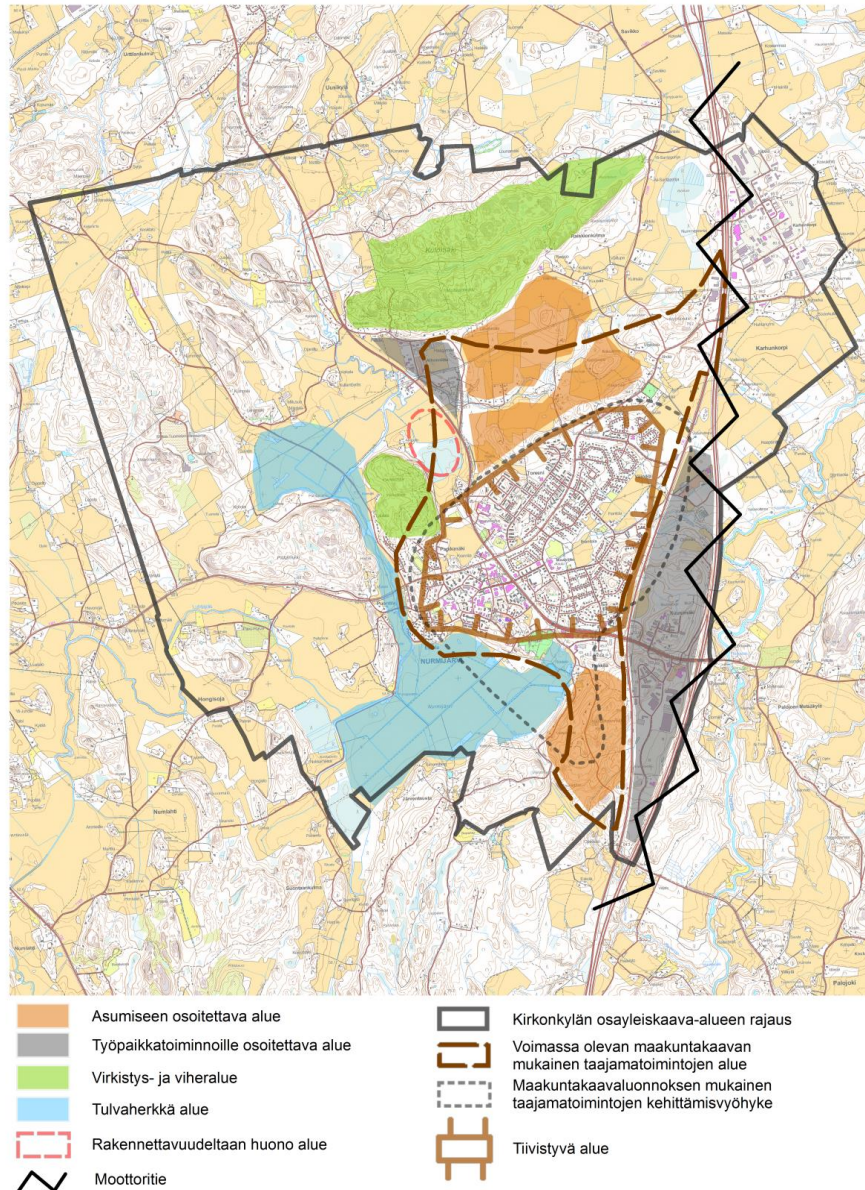
5. OSAYLEISKAAVA JA SEN PERUSTELUT

5.1. Yleisperustelu ja -kuvaus

Osayleiskaava on yleispiirteinen maankäytön suunnitelma ja se ohjaa alueen asemakaavojen laatimista ja muuta maankäyttöä. Sekä aluerajaukset että kaavamääräykset ovat yleispiirteisiä, mutta ne ohjaavat kuitenkin yhdyskuntarakennetta ja asemakaavoitettavien alueiden luonnetta. Osayleiskaavan tarkoituksena on ohjata yleispiirteisenä kaavana asemakaavojen laadintaa. Osayleiskaavassa on esitetty alueiden pääkäyttötarkoitukset. Osayleiskaava ei ole tarkkarajainen aluevarauskaava, vaan rajaukset mahdollistavat joustoa asemakaavoja laadittaessa osayleiskaavan tavoitteita ja kaavaratkaisun periaatteita vaarantamatta.

Ennen uudisrakentamisalueiden asemakaavoitusta on jatkossa monin paikoin tarkoituksenmukaista laatia suuremmalle alueelle kaavarunko, joka tarkoittaa osayleiskaavaratkaisua. Kaavarunkoon perustuen voidaan laatia osa-alueille asemakaavoja. Kaavarunkon yhteydessä voidaan suunnitella laajempaa kokonaisuutta edellyttävät toimenpiteet kuten huilavesien hallinta.

Kuvassa 15 on esitetty osayleiskaavan suunnittelua ohjaavat suunnitelmat ja rajoitteet. Nykyisen asemakaavoitetun alueen eteläpuolella on kuivatettu järvi ja itäpuolella moottoritien estevaikutus. Maakuntakaavan taajamatoimintojen alueelle voidaan sijoittaa uusia asuinalueita. Heinojan ja Härkähaanmäen alueet ovat ainoat mahdolliset asumisen laajenemissuunnat.

Kuva 15. Suunnittelua ohjaavat suunnitelmat ja rajoitteet

Osayleiskaavassa on esitetty nykyiset asemakaavoitetut rakentamisen alueet, jotka ovat pääosin rakennettuja. Nämä alueet on esitetty joko lähes nykyisellään säilyvinä tai pienin muutoksin kehitettävänä alueina. Merkittävin pienin muutoksi kehitettävä alue sijaitsee keskusta alueella, jossa rakennuskanta tulee vähitellen uusiutumaan. Uudet asemakaavoitettavat asuinrakentamiseen osoitetut alueet on esitetty omalla merkinnällään. Rakentamiseen osoitetut alueet sisältävät pääasiallisen käyttötarkoituksen lisäksi alueen tarvitsemat lähipalvelut, alueen sisäiset liikenneväylät ja pysäköintialueet, kevyen liikenteen väylät ja ulkoilureitit, yhdyskuntateknisen huollon alueet sekä virkistysalueet, puistot, suojelualueet ja ekologiset käytävät.

Osayleiskaavatyötä varten tai koko kuntaa koskien on laadittu eri teemojen osalta suunnitelmia/selvityksiä, jotka koskevat:

- Kirkonkylän ja Rajamäen tie- ja katuverkkoa
- koko kunnan ulkoilureitistöä ja kevyen liikenteen verkostoa
- hulevesiä.

5.2. Kokonaismitoitus

Osayleiskaava mahdollistaa Nurmijärven maankäytön kehityskuvan 2040 mukaisen väestön kasvun noin 4 000 asukasta asemakaavoitetuilla alueilla Kirkonkylässä lähes vuoteen 2040 saakka. Suunnitteluratkaisujen tarkentuessa voidaan tarkemmin luotettavammin osayleiskaavan mahdollistamakasvun määrä.

5.3. Aluevarausten ja kaavamääräysten perustelut maankäyttöluokittain

Yleiskaavan aluevaraukset ovat yleispiirteisiä ja eri aluevarausten väliset rajat tarkentuvat asemakaavasuunnittelun yhteydessä. Aluevarausmerkinnän mukaisen pääkäyttötarkoituksen ohella alueelle voidaan sijoittaa muita kuin pääkäyttötarkoituksen mukaisia toimintoja, mikäli ne on tarkoitettu pääasiassa alueen omiin tarpeisiin, sopivat alueen luonteeseen eikä niistä aiheudu haittaa pääkäyttötarkoituksen mukaiselle käytölle. Tämä mahdollistaa kaavan joustavuuden ajan kuluessa myös muuttuvissa olosuhteissa. Uusien laajojen alueiden kuten Heinojan ja Härkähaanmäen alueiden asemakaavasuunnittelun tulee perustua alueelle laadittavaan kaavarunkoon, jossa ratkaistaan koko alueen suunnittelua ohjaavat yksityiskohdat.

Nykyiset asemakaavoitetut alueet, pienin toimenpitein kehitettävät ja osayleiskaavan mukaiset uudet aluevaraukset sisältävät pääasiallisen käyttötarkoituksen lisäksi alueen tarvitsemat lähipalvelut, sisäiset liikenneväylät ja pysäköintialueet, kevyen liikenteen väylät ja ulkoilureitit, yhdyskuntateknisen huollon alueet sekä virkistysalueet, puistot, suojelualueet ja ekologiset käytävät sekä hulevesien hallinnan tarvitsemat.

Osayleiskaavan merkinnät ja -määräykset on sovitettu yhteen kaavalle tavoitellun ohjausvaikutuksen kanssa. Kyseessä on maankäyttö- ja rakennuslain mukainen oikeusvaikutteinen taajaman osayleiskaava, joka ohjaa alueen asemakaavojen laatimista ja muuta maankäyttöä. Määräykset on pyritty laatimaan yksiselitteisiksi, selkeiksi ja yksinkertaisiksi sekä informatiivisiksi.

5.3.1 Asuminen

Nykyiset asemakaavoitetut asuinalueet

Asemakaavoitetut asuinalueet on esitetty lähes nykyisellään säilyvinä (täyttöväri) tai pienin toimenpitein kehitettävänä alueina (värillinen ruudutus). Nämä alueet on pääosin jo rakennettu. Näiden alueiden osalta ei ole tullut esiin merkittäviä muutostarpeita, jotka tulisi ottaa huomioon yleiskaavassa.

Lähes nykyisellään säilyvien alueiden kaavoja voidaan muuttaa ja aluetta kehittää kaavamääräyksen mukaisin käyttötarkoituksin.

AK-1 –alueet (kerrostalovaltainen asuinalue)

Nämä alueet sijaitsevat Lumpperin, Krannilan ja entisen Perloksen tehtaan alueella. Kaavamääräyksen mukaan pääosa asumisen kerrosalasta tulee sijoittaa asuinkerrostaloihin tai tehokkuudeltaan vastaavanlaiseen asuntotyyppiin. Rakennusten pohjakerrokseen saa sijoittaa liike-, työ- ja palvelutiloja. Osaa näistä alueista koskee Uudenmaan 2. vaihemaakunta-kaavan kehittämisperiaattemerkintä: Aluetta on suunniteltava joukkoliikenteeseen tukeutuvana kyseisen taajaman muuta aluetta tehokkaammin.

AKR-2 –alue (kerros- ja rivitalovaltainen asuinalue)

Toreenin tiiviimmin rakennetut alueet on osoitettu kerros- ja rivitalovaltaisena alueena. Alueen kerrosalasta pääosa varataan asuinkerros- ja rivitaloille tai tehokkuusluvultaan vastaavanlaiselle asuntotyypille.

AP-1 –alueet (pientalovaltainen asuinalue)

Nämä alueet ovat rakennettuja pientaloalueita. Alueilla on pääosin erillispientalojen tontteja. Kaavamääräyksen mukaan alueet säilyvät nykyisen kaltaisina.

AP-2 –alueet (pientalovaltainen asuinalue)

AP-2 alueena on osoitettu Kielovaaran alue. Alueella kerrosalasta pääosa on sijoittunut rivitaloihin tai muuhun asuntotyyppiin, joka on erillispientaloja tehokkaampaa.

Pienin toimenpitein kehitettävät asuinalueet

Pienin muutoksin kehitettävien alueiden kohdalla kehittäminen tarkoittaa nykyisen asemakaavan muuttamista asumiseen tai talotyyppiin muuttamista. Näitä alueita koskee Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaavan kehittämisperiaatemerkinä: Aluetta on suunniteltava joukkoliikenteeseen tukeutuvana kyseisen taajaman muuta aluetta tehokkaammin.

AK-3 –alue (kerrostalovaltainen asuinalue)

Keskustan keskeisemmät alueet on osoitettu pienin toimenpitein kehitettäväksi alueeksi. Alueen kehittämisen tavoitteena on korvata nykyistä asunto- ja rakennuskantaa pääosin uusilla kerrostaloilla tai vastaavalla tehokkuudella toteutetuilla asuinrakennuksilla. Tämä alue sijaitsee Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaavan kehittämisperiaatemerkinä alueella: Aluetta on suunniteltava joukkoliikenteeseen tukeutuvana kyseisen taajaman muuta aluetta tehokkaammin. Haasteena alueen kehittämisessä on runsas määrä rakennusperintökohteita, joiden osalta mahdollinen suojele tulee ratkaista asemakaavaprosessissa.

Uudet asemakaavoitettavat asuinalueet

Kirkonkylän alueella on rajoitetusti alueita, joita voidaan ottaa tulevaisuudessa asuinkäyttöön. Idässä Hämeenlinnan moottoritie asettaa merkittävän esteen, etelässä on kuivattu järvi ja lännessä Kyläjoki. Voimassa olevan maakuntakaavan mukaan näitä em. alueita ei ole osoitettu taajamatoimintojen alueeksi. Näin ollen mahdollisia laajentumissuuntia ovat Kirkkotien ja maantien 130 välinen alue sekä Rajamäentien ja Raalantien välinen Heinojan alue varsinaisen Heinojan etelä- ja pohjoispuolella.

Alueiden tehokkuusluku ratkaistaan tarkemmassa suunnittelussa. Aluevarauksen talotyyppi ohjaa asemakaavasuunnittelua. Talotyyppi tarkoittaa ensisijaisesti rakentamisen tehokkuutta.

A-1, A-2, A-3 Asuntoalue

Uusina asuinalueina on osoitettu Kirkkotien ja Ojakkalantien välinen alue (A-1), Heinojan eteläpuolinen alue (A-2) ja Heinojan pohjoispuolinen alue (A-3). Nämä aluevaraukset ovat laajoja. Näiden alueiden osalta suunnittelu tarkentuu ja osayleiskaavaehdotuksessa esitetään tarkemmat aluevaraukset eri talotyypeille.

Lisäksi selvitysalueen SE-7 osalta selvitetään sen osoittamista osittain tai kokonaan joko asumiseen tai työpaikka-alueeksi.

AK-2 –alue (kerrostalovaltainen asuinalue)

Hautausmaan pohjoispuolelle on osoitettu uusi kerrostalovaltainen asuinalue, joka edellyttää nykyisen asemakaavan muuttamista. Aluetta koskee Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaavan mukainen kehittämisperiaatemerkinä k-1: Aluetta on suunniteltava joukkoliikenteeseen tukeutuvana kyseisen taajaman muuta aluetta tehokkaammin.

AKR-1 -alue (Kerros- ja rivitalovaltainen asuinalue)

AKR-alueeksi on osoitettu entisen lääketehtaan alue ja järven pohjoispuolella Rantapuiston olevat rakentamattomat alueet. Entisen lääketehtaan alue sijaitsee kirkonmäen eteläpuolella. Alue on voimassa olevassa asemakaavassa osoitettu pienteollisuusrakennusten korttelialueeksi.

5.3.2 Keskustatoimintojen alue C-4

Alue on varattu hallinnolle, kaupalle ja ympäristöhäiriöitä aiheuttamattomille työpaikoille. Alueella on suotavaa sijoittaa myös keskusta-asumista elävöittämään aluetta. Alueelle voidaan sijoittaa myös matkakeskus. Keskustatoimintojen alueelle voidaan sijoittaa vähittäiskaupan suuryksiköitä, myös seudullisesti merkittäviä. Vähittäiskaupan suuryksiköt voivat olla päivittäistavarakauppaa, tilaa vaativaa erikoistavarakauppaa tai muuta erikoiskauppaa. Suosituksena on esitetty, että alueella tulee suosia rakenteellista pysäköintiä. Tätä aluetta koskee Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaavan mukainen kehittämisperiaattemerkintä k-1: Aluetta on suunniteltava joukkoliikenteeseen tukeutuvana kyseisen taajaman muuta aluetta tehokkaammin.

Alueen rakentamisen laatuun tulee kiinnittää erityistä huomiota ja rakentamisella tulee luoda laadukasta kaupunkikuvaa.

5.3.3 Kaupallisten palvelujen alue, jolle saa sijoittaa vähittäiskaupan suuryksikön, KM-2 ja KM-3

KM-2 -alueena on osoitettu rautakaupan ja S-marketin alue. KM-3 -merkinnällä on osoitettu Rajamäentien ja Raalantien koilliskulma, joka on osittain osoitettu voimassa olevassa asemakaavassa vähittäiskaupan suuryksikön mahdollistavana kaupallisten palvelujen alueena.

Kaupalliset palvelut sijoittuvat osayleiskaavassa pääosin Helsingintien varrelle. Keskusta-alueelle C-4 merkinnän alueelle voidaan myös sijoittaa kaupallisia palveluja kuten myös kerrostalojen kivijalkoihin. Keskusta-alue on rakenteeltaan niin pienipiirteistä, ettei sinne ole sijoitettavissa vähittäiskaupan suuryksiköitä

5.3.4 Palvelujen ja hallinnon alue P-1

Merkinnällä P-1 on osoitettu Kauppanummen alue. Alue varataan pääosin palvelujen ja vähittäiskaupan alueeksi. Alueella on voimassa oleva asemakaava, jossa alue on osoitettu pääosin liike- ja toimistorakennusten korttelialueeksi.

5.3.5 Julkisten palvelujen ja hallinnon alue PY-1, PY-2 ja PY-4

Nämä alueet on pääosin asemakaavoitettu. Merkinnällä PY-1 on osoitettu virastotalon, kunnanviraston ja kirjaston alue sekä Karhunkorven koulun alue. Keskustan PY-1 -alueelle on mahdollista sijoittaa myös uusi lukio.

PY-2 alueet on varattu pääosin opetustoimintaa varten.

Kirkot ja seurakunnan ja uskonnollisen yhteisön toimintaa palvelevat rakennukset on osoitettu merkinnällä P-4.

5.3.6 Työpaikka-alueet TP-1, TP-3, TP-5, T-4/kem, T-5/kem ja kiertotalousalue TKT-1

Voimassa olevan asemakaavan työpaikka-alueet on osoitettu merkinnällä TP-1, TP-5 ja T-4/kem sekä uudet merkinnällä TP-3 ja T-5/kem. Olevat työpaikka-alueet ovat Alhoniitun alue, Karhunkorven alue, Laidunalue, Kuusimäki ja Ilvesvuori etelä. Ilvesvuori etelän alueella on asemakaavan mukainen T/kem-alue osoitettu T-4/kem -merkinnällä. Alueella sijaitsee logistiikkayritys, jolla on 0,5 km konsultointivähyke.

Uutena työpaikka-alueena on osoitettu Ilvesvuori pohjoisen alue, jonka alueella on varauduttu osayleiskaavassa myös mahdollistamaan merkittävän, vaarallisia kemikaaleja valmistavan tai varastoivan laitoksen sijoittuminen. T-5/kem kaavamääräyksen mukaan asemakaavan laatimisen yhteydessä tulee riskiselvityksen avulla osoittaa, että ko. toiminta voidaan sijoittaa alueelle.

Kiertotalousalueeksi TKT-1 on osoitettu Metsä-Tuomelan alue. Alueelle voidaan sijoittaa kiertotaloutta palvelevia toimintoja. Alueella on voimassa oleva asemakaava.

Karhunkorven ja Ilvesvuoren alueet on osoitettutyöpaikka-alueiksi voimassa olevissa maakuntakaavoissa.

5.3.7 Virkistysalue V-1

Voimassa olevien asemakaavojen laajat virkistysalueet sekä rakenteen sisällä olevat virkistykseen soveltuvat alueet on osoitettu merkinnällä V-1. Virkistysalueina on osoitettu Parkkimäen alue, Toreenin alueen pohjoispuolinen rinnealue ja Mutaanmäen asemakaavan mukainen virkistysalue.

Suunnittelualueella maa- ja metsätalousalueiksi osoitetut alueet toimivat virkistysalueina jokamiehenoikeudella.

Rakennettujen alueiden ja rakennettaviksi osoitetuilla alueilla aluevaraus sisältää virkistysalueet, jotka ovat tarpeen kunkin alueen lähivirkistysalueina.

Osayleiskaavan ja asemakaavan virkistysalueet toimivat myös ekologisina käytävinä ja tämä tulee ottaa huomioon asemakaavoja laadittaessa.

5.3.8 Urheilu- ja virkistyspalvelujen alue VU-1

Urheilu- ja virkistyspalvelujen alueina on osoitettu Kirkonkylän urheilualue, Krannilan urheilualue ja Maaniitun alue. Alueelle voidaan sijoittaa urheilu-, virkistys- ja vapaa-ajan toimintoja palvelevia rakennuksia ja rakennelmia

5.3.9 Yhdyskuntateknisen huollon alue ET-3

Kirkonkylän jätevedenpuhdistamo on osoitettu yhdyskuntateknisen huollon alueena. Puhdistamon uusimista varten on varattu aluetta nykyisin puhdistamon aluetta laajemmin. Jos päädytään siihen, ettei uutta puhdistamoa rakenneta, alueelta johdetaan Kirkonkylän alueen jätevedet edelleen siirtoviemäriin joko Klaukkalan puhdistamolle tai HSY:n verkostoon. Mahdolliset siirtoviemärien alustavat linjaukset on osoitettu osayleiskaavassa.

5.3.10 Energiahuollon alue EN-3

Kirkonkylän kaukolämpölaitos, Karhunkorven ja Alhoniitun sähköasemat ja Metsä-Tuomelan tuleva lämpövoimalaitos on osoitettu energiahuollon alueina. Nämä kaikki alueet on osoitettu voimassa olevissa asemakaavoissa.

5.3.11 Hautausmaa-alue EH-1

Kirkonkylän hautausmaa on osoitettu hautausmaa-alueena. Hautausmaan laajentamistarvetta selvitetään vielä.

5.3.12 Suojaviheralue EV-1 ja EV-3

Suojaviheralue EV-3 on osoitettu Hämeenlinnantien länsipuolelle asutuksen ja tien väliin jäävälle alueelle, jolle voidaan tarvittaessa sijoittaa meluntorjunnan kannalta tarpeellisia melusuojuuksia. Kirkonkylän kaukolämpölaitoksen eteläpuolelle mahdollisen tulevan asu-

tuksen suojaksi on osoitettu EV-3 -alue. Suojaviheralue toimii myös muiden päästöjen puskurialueena asutukseen nähden.

Suojaviheralue EV-1 on osoitettu Ilvesvuori pohjoisen alueelle Kissanojan alueelle ja lisäksi Ilvesvuori etelän eteläosa on osoitettu suojaviheralueeksi voimassa olevan asemakaavan mukaisesti.

5.3.13 Maa- ja metsätalousvaltaiset alueet M-10, MT-5, MU-2

M-10-merkinnällä on osoitettu asemakaavoitettavan alueen ulkopuolella olevat maa- ja metsätalousalueet. Kuivatun järven peltoalueet on osoitettu merkinnällä MT-5 maatalous-alue, joka on maiseman kannalta tärkeä.

Osa näistä maa- ja metsätalousvaltaisista alueista sijaitsee tai tulee sijaitsemaan asemakaavan ns. lievealueella. Osa maa- ja metsätalousalueiksi osoitetuista alueista voidaan seuraavassa osayleiskaavassa osoittaa asemakaavoitettavaksi alueiksi. Näiden alueiden yksittäiset rakennushankkeet tulee arvioida siten, etteivät ne aiheuta haittaa tulevalle kaa-voitukselle.

Osa Mutaanmäen alueesta on osoitettu maa- ja metsätalousvaltaiseksi alueeksi, jolla on ulkoilun ohjaamistarvetta. Alueella on luontosuhteiltaan arvokkaita alueita, joiden säilymisen takia ulkoilua ja ulkoilureittejä on tarpeen ohjata alueella. Tämä alue on osittain kunnan omistuksessa.

Maa- ja metsätalousalueita voidaan käyttää virkistykseen jokamiehenoikeudella aiheuttamatta haittaa maaomistajalle.

Kaavamääräyksen mukaan alueen hajarakentaminen ei saa vaikeuttaa viheryhteystarpeiden säilymistä.

Maankäyttö- ja rakennuslain mukaisessa lupamenettelyssä mahdolliseksi arvioitu hajarakentaminen tulee sijoittaa siten, että peltoalueet säilyvät avoimina. Alueen rakennusperintökohteet tulee ottaa huomioon rakentamisessa ja sen sijoittamisessa.

Maa- ja metsätalousalueilla on useita luontosuhteiltaan arvokkaita alueita, ja ne toimivat osaltaan ekologisina käytävinä.

Hevostallin ja maneesin voi sijoittaa maa- ja metsätalousvaltaiselle alueelle hyvien liikenneyhteyksien varteen ja mahdollisuuksien mukaan joukkoliikenteellä, jalan ja pyöräillen saavutettavaksi.

5.3.14 Selvitysalueet SE-3, SE-4, SE-5, SE-6 ja SE-7

Selvitysalueena SE-3 on osoitettu Karhunkorven työpaikka-alueen itäpuolinen alue. Alueen osoittamista työpaikka-alueeksi selvitetään. Ensisijaisesti tulee selvittää mahdollisen työpaikka-alueen vaikutukset Valkojan pohjavesialueeseen.

Selvitysalueena SE-4 on osoitettu Toreeninmäen sosiaali- ja terveystarpeiden alue. Alueen tontti on voimassa olevassa asemakaavassa suuri verrattuna sillä sijaitsevaan rakennuskantaan. Jatkossa tulee selvittää, voitaisiinko alueelle osoittaa asumista.

Selvitysalueena SE-5 on osoitettu Helsingintien varsi paloaseman kaakkoispuolella. Jatko-suunnittelussa alueen käyttötarkoitus on joko kaupallisten palvelujen alueena tai asuinalueena. Tämä alue on yhdyskuntarakenteessa keskeisesti sijaitseva ainoa alue, joka voidaan varata tulevaisuudessa kaupallisille palveluille.

Selvitysalueena SE-6 on osoitettu hautausmaan itäpuolella sijaitseva peltoalue. Alueen osoittamista asumiseen selvitetään maisemallisesta näkökulmasta.

Selvitysalueena SE-7 on osoitettu Härkähaanmäen alue. Alueen osoittamista joko osittain tai kokonaan työpaikka- tai asuinrakentamiseen selvitetään.

5.3.15 Vesialue W-4

Kyläjoki ja Luhtajoki on osoitettu vesialueina, jotka toimivat myös ekologisina yhteyksinä.

5.4 Eri alueiden ominaispiirteet aluevarausmerkinnän ohella

Aluevarausmerkinnän lisäksi alueilla voi olla erilaisia ominaispiirteitä, joita koskevat määräykset on otettava huomioon aluevarausmerkintää koskevan määräyksen ohella.

5.4.1 Vedenhankinnan kannalta arvokas pintavesialue av-2

Vantaanjoki, Kyläjoki ja Luhtajoki on osoitettu vedenhankinnan kannalta arvokkaaksi pintavesialueeksi joko voimassa olevan maakuntakaavan tai maakuntakaavan luonnoksen mukaisesti.

5.4.2 Hautausmaana käytetty alueen osa eh-1

Hautausmaana käytetty alueen osa.

5.4.3 Pohjavesialueet pv-7

Valkoijan 1 luokan pohjavesialue on osoitettu kaavassa alueen osana, joka on vedenhankintaa varten tärkeää pohjavesialuetta. Valkjärven pohjavesialueelle pv-3 on osoitettu uusi asemakaavoitettava asumisen alue, joka sijoittuu pohjavesialueen eteläosaan. Lepsämän pohjavesialueen pv-4 raja on samalla ohjeellisen kaukosuojavyöhykkeen raja.

Alueella tulee kiinnittää erityistä huomiota pohjaveden suojeluun. Kaavamääräyksen mukaan alueella ei saa tehdä pohjaveden laatua tai määrää vaarantavia toimenpiteitä. Alueelle rakentamista ja muita toimenpiteitä rajoittavat vesilaissa säädetty pohjaveden muuttamiskielto ja ympäristönsuojelulaissa säädetty pohjaveden pilaamiskielto. Alueella on pohjavesien suojelemiseksi voimassa MRL:n 128 §:n mukainen toimenpiderajoitus, joka koskee maisemaa muuttavaa maanrakennustyötä kuten kaivamis-, louhimis-, tasoittamis- ja täyttämistöitä tai muuta näihin verrattavaa toimenpidettä. Lupaa ei kuitenkaan tarvita vedenhankintaan tai tulvantorjuntaan liittyviin MRL:n 128 §:n mukaisiin toimenpiteisiin.

Jätevesien johtamisesta ei ole annettu kaavassa määräyksiä, koska sitä koskevat määräykset on esitetty Nurmijärven kunnan ympäristönsuojelumääräyksissä.

Rakennusjärjestyksessä on esitetty öljysäiliöitä koskevia määräyksiä.

Pohjavesialueella ei saa varastoida eikä käyttää vaarallisia kemikaaleja. Alueelle ei saa sijoittaa toimintoja, jotka voivat aiheuttaa pohjaveden määrällä tai laadulle.

Kaavamääräyksen yhteydessä on annettu suositus, että tärkeälle pohjavesialueelle ei tule rakentaa maalämpöjärjestelmiä.

Rakentamisalueilla on huolehdittava riittävästä pohjaveden imeytymisen turvaamisesta niin, että pohjaveden muodostumisen määrä ei vähene. Rakentaminen, ojitukset ja maankaivu on tehtävä siten, että siitä ei aiheudu pohjaveden laatu muutoksia tai pysyviä muutoksia pohjaveden korkeuteen.

Rakennusjärjestyksessä on annettu määräyksiä rakentamisesta pohjavesialueilla, em. maalämmöstä, hulevesistä, maanrakentamisesta ja öljysäiliöistä ja huoltoasemista.

Lämmitysöljylle tarkoitetut säiliöt tulee sijoittaa rakennuksen sisätiloihin vesitiiviiseen suoja-altaaseen, jonka tilavuuden tulee olla suurempi kuin varastoitavan öljyn enimmäismäärä.

Rakennusjärjestyksen mukaan tärkeällä pohjavesialueella suunniteltaessa maalämpökaivojen ja -putkistojen rakentamista tulee selvittää hankkeen vaikutukset pohjaveteen, vedenottamoihin, naapureiden kaivoihin, pilaantuneisiin maa-alueisiin sekä maanalaisiin rakenteisiin. Maalämpökaivoja tai -putkistoja ei saa sijoittaa alle 500 metrin päähän vedenottamosta tai tekopohjaveden alueesta. Kaavamääräyksessä on annettu suosituksena, että pohjavesialueille ei tule rakentaa maalämpöjärjestelmiä.

Suosituksena on todettu, että pohjavesialueella ei suositella maalämpöjärjestelmien rakentamista.

Heinojan A-2 ja A-3 tulevien asuinalueiden itäosa sijoittuu osittain pohjavesialueelle.

Kaavamääräyksen tavoitteena on turvata pohjaveden laatu ja määrä.

5.4.3 Alueen osa, joka on luonnonsuojelullisesti erityisen arvokas sl-11, sl-12, sl-13- sl-14, sl-15, sl-16, sl-17, sl-18 ja sl-19, luo-2

Luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä alueen osa sekä ekologiset yhteydet

Luonnonsuojelullisesti arvokkaat alueet on osoitettu osayleiskaavassa tehtyihin selvityksiin perustuen.

Osayleiskaavassa on osoitettu viheryhteystarpeena selvitykseen "Nurmijärven Kirkonkylän ekologiset yhteydet" perustuen maakunnalliset ja paikalliset ekologiset yhteydet. Alueita pääkäyttötarkoituksen mukaan suunniteltaessa ja käytettäessä tulee turvata ekologisen käytävän riittävä leveys ja jatkuvuus. Maakuntakaavan viheryhteystarve Mutaanmäen virkistysalueelta Vantaanjokivarteen on merkitty kaavaan kahtena paikallisena ekologisen yhteytenä. Maakuntakaavan viheryhteystarve Parkkimäeltä taajaman keskustaan on esitetty viheraluemerkinnöin (V-1 ja VU-1) ja lisäksi Parkkimäestä on osoitettu paikallinen ekologinen yhteys Rajamäentien ylitse länteen.

Ekologisten yhteyksien toimivuus edellyttää yhteyksien säilymistä riittävän leveinä ja mahdollisimman katkottomina. Maakunnalliset yhteydet ovat laajoja, toisiinsa kytkeytyneitä metsäisiä alueita. Toimivan maakunnallisen yhteyden vähimmäisleveyden tulisi olla 250-300 metriä. Yhteys voi olla kapeampikin, mutta kapean kohdan ei tulisi olla pidempi kuin se on leveä. Paikalliset ekologiset yhteydet ovat pääasiassa metsäalueiden välisiä yhteyksiä, eivätkä ne muodosta kaikkialla yhtenäisenä jatkuvia käytäviä. Ekologista yhteyttä voi vahvistaa esimerkiksi istuttamalla puita.

Taulukko 20. sl-11 -kohteena osoitetut luonnonmuistomerkit

Merkintä osayleiskaavassa	Selvityksen kohde	Kohde
sl-11/1	LM1	Lehtimäen siirtolohkare
sl-11/2	LM2	Lehviälän männyt

Liito-oravat

sl-12 -merkinnällä on osoitettu ELY-keskuksen rajaamat liito-oravan elinalueet. Kaavamääräyksen mukaan aluetta tulee hoitaa niin, että liito-oravan pesäpuut ja niitä suojaavat puut sekä liito-oravan liikkumisen kannalta riittävä puusto säilytetään.

Taulukko 21. ELY-keskuksen rajauspäätökset

Merkintä osayleiskaavassa	Selvityksen kohde	Kohde	Luontoarvo
sl-12/1	LO5	Kuusimäki	ELY-keskuksen rajaama lisääntymis- ja levähdyspaikka
sl-12/2	LO2	Heinoja II	ELY-keskuksen rajaama lisääntymis- ja levähdyspaikka
sl-12/3	LO1	Heinoja I	ELY-keskuksen rajaama lisääntymis- ja levähdyspaikka

sl-13 –merkinnällä on osoitettu selvityksissä havaitut liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikat. Kaavamääräyksen mukaan alueen puusto tulee säilyttää ja hoitaa sitä niin, että liito-oravan pesäpuut ja niitä suojaavat puut sekä liito-oravan liikkumisen kannalta riittävä puusto säilytetään.

Taulukko 22. sl-13 liito-oravan elinalue

Merkintä osayleiskaavassa	Selvityksen kohde	Kohde	Luontoarvo
sl-13/1	LO3	Hirmunoja	Lisääntymis- ja levähdyspaikka
sl-13/2	LO9	Pitkämäki	Lisääntymis- ja levähdyspaikka

sl-14 –merkinnällä on osoitettu selvityksissä havaitut liito-oravan käyttämät alueet, joita koskevan määräyksen mukaan aluetta tulee hoitaa sitä niin, että liito-oravan liikkumisen kannalta riittävä puusto säilytetään.

Taulukko 23. sl-14 muu liito-orava-alue

Merkintä osayleiskaavassa	Selvityksen kohde	Kohde	Luontoarvo
sl-14/1	LO10	Rasila	Liito-oravan käyttämä alue
sl-14/2	LO11	Toreeninmäki	Liito-oravan käyttämä alue
sl-14/3	LO7	Multasilta	Liito-oravan käyttämä alue
sl-14/4	LO6	Laidunalue	Liito-oravan käyttämä alue

Liito-oravan kulkuyhteyksiä koskien on kaavassa annettu määräys, jonka mukaan alueiden asemakaavoituksen yhteydessä tulee säilyttää lisääntymis- ja levähdysalueiden sekä muiden liito-oravalle käyttämien alueiden väliset puustoiset kulkuyhteydet. Kaavakarttaan on merkitty paikallisesti tärkeitä ekologisia yhteyksiä turvaamaan mm. liito-oravien kulkureittejä.

Kasvillisuus

sl-15 –merkinnällä on osoitettu alueet, jotka ovat kasvillisuudeltaan paikallisesti arvokkaita. Kaavamääräyksen mukaan aluetta pääasiallisen käyttötarkoituksen mukaan käytettäessä ja hoidettaessa on turvattava luonnon erityispiirteiden säilyminen.

Taulukko 24. sl-15 kasvillisuudeltaan paikallisesti arvokkaat alueet

Merkintä osayleiskaavassa	Selvityksen kohde	Kohde
sl-15/1	LUO27	Uusikylän laidun
sl-15/2	LUO17	Metsälain mukainen kohde I
sl-15/3	LUO18	Metsälain mukainen kohde II
sl-15/4	LUO26	Ruostesuo
sl-15/5	LUO8	Huhdanojansuo
sl-15/6	LUO23	Raiskionkalliot
sl-15/7	LUO24	Raiskionkallion lehto
sl-15/8	LUO25	Rasilanmäen lehmuskalliot
sl-15/9	LUO10	Keikkumäen lehto- ja saarnikorpi
sl-15/10	LUO19	Metsä-Tuomelan lehtokorpi
sl-15/11	LUO22	Puontilan niitty
sl-15/12	LUO13	Kuusimäen itärinne
sl-15/13	LUO9	Ilvesvuoren kalliot

sl-16 –merkinnällä on osoitettu selvityksissä havaitut kasvillisuudeltaan paikallisesti arvokkaat alueet. Alueilla on lisäksi luonnontilaisia pienvesiä, joita koskevat Vesilain määräykset.

Taulukko 25. Kasvillisuudeltaan paikallisesti arvokkaat alueet, joilla arvokas pienvesi

Merkintä osayleiskaavassa	Selvityksen kohde	Kohde
sl-16/1	LUO16	Matkunojan länsiosa
sl-16/2	LUO15	Matkunoja, eteläosa
sl-16/3	LUO12	Koiransuolenoja
sl-16/4	LUO2	Hirmunoja
sl-16/5	LUO3	Hirmunojan sivupuro
sl-16/6	LUO7	Huhdanoja
sl-16/7	LUO21	Portinkallion puro
sl-16/8	LUO14	Lepolan puro
sl-16/9	LUO1	Heinoja
sl-16/10	LUO11	Kissanoja

sl-17 –merkinnällä on osoitettu selvityksissä havaitut arvokkaat pienvedet.

Taulukko 26. Arvokkaat pienvedet

Merkintä osayleiskaavassa	Selvityksen kohdenumero	Kohde	Luontoarvo
sl-17-1	5	Kulomäentien pohjoispuolinen noro	luonnontilainen pienvesiuoma
sl-17-2	19	Portinkallion puro	luonnontilainen pienvesiuoma
sl-17-3	6	Mutaanmäen noro	luonnontilainen pienvesiuoma
sl-17-4	4	Heinojan noro	luonnontilainen pienvesiuoma
sl-17-5	3	Pitkämäen noro	luonnontilainen pienvesiuoma
sl-17-6	20	Kertunojan sivupuro	luonnontilainen pienvesiuoma

Lepakot

sl-18 –merkinnällä on osoitettu selvityksissä havaitut lepakoiden lisääntymis- ja levähdysalueet.

Taulukko 27. Lepakoiden lisääntymis- ja levähdysalueet

Merkintä osayleiskaavassa	Selvityksen kohde	Kohde	Luokka
sl-18/1	5 *	Heinoja	I
sl-18/2	5 **	kirkonmäki	I

* koko Kirkonkylän selvitys (Bathouse 2013)

** Kirkonkylän keskustan selvitys (Bathouse 2014)

sl-19 merkinnällä on osoitettu selvityksissä havaitut lepakoiden tärkeät ruokailualueet ja siirtymäreitit (luokka II) eli Eurobats-sopimuksen mukaiset alueet.

Taulukko 28. Lepakoiden tärkeät ruokailualueet ja siirtymäreitit

Merkintä osayleiskaavassa	Selvityksen kohde	Kohde	Luokka
sl-19/1	2 *	Isosuo	II
sl-19/2	4 *	Kulomäki	II
sl-19/3	6 *	Tanssikallio	II
sl-19/4	7 b *	Miilusuo pohjoispuoli	II
sl-19/5	7 a *	Portinkallio	II
sl-19/6	8 *	Alttarinkallio	II

sl-19/7	10 *	Puontila	II
sl-19/8	2 **	hautausmaa ja pappila	II
sl-19/9	13 b *	Järventausta	II

* koko Kirkonkylän selvitys
(Bathouse 2013)

** Kirkonkylän keskustan selvitys (Bathouse 2014)

luo-2 alueina on osoitettu selvityksissä havaitut vanhojen metsien alueet. Alue on mahdollisesti METSO-ohjelman kriteerit täyttävä vanha metsä. Alueella ei tule harjoittaa sellaisia metsätaloustoimia, joilla vaarannetaan kohteen suojeluarvojen säilyminen.

Taulukko 29. Vanhojen metsien alueet

Merkintä osayleiskaavassa	Selvityksen kohde	Kohde	Luokka
luo-2/1	3	Heinojan metsä	METSO I & II
luo-2/2	2	Pitkämäen metsä	METSO I
luo-2/3	4	Toreenin pohjoispuolinen metsä	METSO I & II
luo-2/4	5	Parkkimäen metsä 1	METSO I & II
luo-2/5	6	Parkkimäen metsä 2	METSO I & II
luo-2/6	8	Siirinkallion lehto	METSO I & II
luo-2/7	7	Parkkimäen metsä 3	METSO II
luo-2/8	1	Kissanojan metsä	METSO I
luo-2/9	9	Siirinkallion metsä	METSO II
luo-2/10	10	Pitkämäen eteläosan metsä	METSO II
luo-2/11	11	Pitkämäen kaakkoisosan metsä	METSO II
luo-2/12	12	Kotirinteen lehto	METSO I & II
luo-2/13	18	Ojakkalan metsä 2	METSO I & II

Toimenpiderajoitus

Kaikilla sl-alueilla on voimassa MRL:n 128 §:n mukainen toimenpiderajoitus, joka koskee kaivamis-, louhimis-, tasoittamis- ja täyttämistöitä, puiden kaatamista tai näihin verrattavia toimenpiteitä. MRL:n 128 §:n mukainen puiden kaatamista koskeva toimenpidekielto ei ole voimassa maa- ja metsätalousvaltaisiksi alueeksi osoitetulla alueella. MRL:n 128§:n mukainen toimenpiderajoitus ei koske johtoalueita. Luonnonympäristöä koskevia selvityksiä laadittaessa johtoalueet ovat olleet jo olemassa ja mm. puuston poistaminen kuuluu johtoalueen haltijan oikeuksiin, joita ei voida kaavalla rajoittaa. Uusien johtoaukeiden osalta arvokkaat luonto-alueet tulee ottaa huomioon linjauksen suunnittelussa.

Kallioalueet

Osayleiskaavan alueella ei ole sellaisia kallioalueita, joilla olisi ollut arvokasta kasvillisuutta ja näin ollen kaavassa ei ole osoitettu vuoden 1992 kallioselvityksen kohteita. Vuoden 2013 luontoselvityksessä on tarkastettu nämä alueet.

5.4.5 Muinaismuistokohde sm-1

sm-1 –merkinnällä on osoitettu muinaismuistolailla rauhoitetut kiinteät muinaisjäännökset. Osayleiskaavassa kohteet on osoitettu alueella tehtyihin selvityksiin ja muinaisjäännöskisteriin perustuen.

Muinaisjäännökset on rauhoitettu muinaismuistolailla. sm-1 –kohteita koskevan määräyksen mukaan kohteen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen, vahingoittaminen, poistaminen ja muu siihen kajoaminen on kielletty. sm-1 –kohteita koskevista suunnitelmista on pyydettävä museoviranomaisen (Museovirasto) lausunto. Muinaisjäännösten laajuus tulee selvittää museoviranomaiselta. Kohde saattaa myös muodostua useammasta alueesta ja kohteen lähellä saattaa olla laajemminkin muinaisjäännöksiä.

Taulukko 30. Muinaismuistolailla rauhoitetut kiinteät muinaisjäännökset

Numero selvityksessä	INSPIRE	Kohde	Muinaisjäännöstyppi	Ajoitus	Kaavamerkintä
2*	543010001	Ala-Pekkola	asuinpaikat	kivikautinen	sm-1/15
3*	543010002	Halmela 1	asuinpaikat	kivikautinen	sm-1/3
4*	543010003	Halmela 2	asuinpaikat	kivikautinen	sm-1/2
5*	543010004	Lautala	asuinpaikat	kivikautinen	sm-1/4
6*	543010005	Luhtapelto	asuinpaikat	kivikautinen	sm-1/18
7*	543010006	Niemimäki	asuinpaikat	kivikautinen	sm-1/16
8*	543010007	Rintelä	asuinpaikat	kivikautinen	sm-1/17
9*	543010008	<i>Hongisoja</i>	<i>kivirakenteet</i>	<i>esihistoriallinen</i>	-
31*	543010030	Kyläjoki	asuinpaikat	kivikautinen	sm-1/12
32*	543010031	Einola	asuinpaikat	kivikautinen	sm-1/14
33*	543010032	Hevoshaantie	kultti- ja tarinapaikat	ajoittamaton	sm-1/8
40*	1000001399	Reinikkala	asuinpaikat	kivikautinen	sm-1/11
43*	1000001410	Nokkapelto	asuinpaikat	kivikautinen	sm-1/19
44*	1000001411	Havukka	asuinpaikat	kivikautinen	sm-1/13
45*	1000001412	Kattilamäki	kivirakenteet-röykkiöt	ajoittamaton	sm-1/1
57*	1000005320	Puontila	asuinpaikat	kivikautinen	sm-1/10
77*	1000005848	Vahterinmäki	kivirakenteet-röykkiöt	ajoittamaton	sm-1/20
6.1**	1000013219	Puontila 1	asuinpaikat	historiallinen	sm-1/5
6.2**	1000013222	Puontila 2	asuinpaikat	historiallinen	sm-1/6
6.3**	1000013223	Puontila 3	asuinpaikat	historiallinen	sm-1/7
6.4**	1000013224	Puontila 4	asuinpaikat	historiallinen	sm-1/9
6.5**	1000013226	<i>Mattila ja Einola</i>	<i>talonpaikka</i>	<i>historiallinen</i>	-
6.6**	1000013228	<i>Pukkila</i>	<i>kylätontti</i>	<i>historiallinen</i>	-

* Arkeologinen inventointi, Johanna Seppä 2006, Museovirasto

** Historiallisen ajan inventointi, Tapani Rostedt 2008, Museovirasto

Johanna Sepän selvityksen (2006) kohde 9 sekä Rostedtin selvityksen (2008) kohteet 6.5 ja 6.6 ovat tuhoutuneet, eivätkä ne enää sisälly museoviraston rekisteriin. Kohteita ei koske muinaismuistolain 1 §:n mukainen rauhoitus eikä niitä esitetä kaavakartalla.

5.4.6 Kulttuurihistoriallisesti arvokas rakennus/rakennettu kokonaisuus sr-3, sr-6 ja sr-7 sekä sk-8, sk-9 ja sk-10

Rakennusperintöselvityksen kohteet on osoitettu merkinnällä sr-3 ja sr-6. Lisäksi rakennussuojelulailta suojellut kohteet on osoitettu Männistön muurin mökki ja koulumestarin talo.

sr-3 -merkinnällä on osoitettu rakennusperintökohteet, jotka eivät tule osayleiskaavan mukaan asemakaavoitettaviksi.

sr-3 kaavamääräyksen mukaan rakennus tulee säilyttää siten, etteivät sen kulttuurihistorialliset arvot vaarannu. Korjaamisen lähtökohtana tulee olla rakennuksen alkuperäisten tai niihin verrattavissa olevien rakenteiden ja materiaalien säilyttäminen. Rakennuksen julkisivun muuttaminen, kattomuodon, katteen tai sen väriytyksen muuttaminen, ulkoverhouksen rakennusaineen tai väriytyksen muuttaminen edellyttää rakennusjärjestyksen mukaista lupamenettelyä. Rakennus-, purkamis- tai toimenpidelupahakemuksesta on pyydettävä museoviranomaisten lausunto. Kohteen läheisyydessä rakentaminen on sovitettava kooltaan, mittasuhteiltaan, materiaaleiltaan, väriykseltään, sijainniltaan, korkeusasemaltaan ja rakennustavaltaan arvokkaaseen rakennettuun kokonaisuuteen.

Lisätietona on esitetty, että rakennuksen tai sen osan purkaminen edellyttää purkamisluvan hakemista. Purkulupahakemuksesta tulee pyytää lausunto museoviranomaisilta, Keski-Uudenmaan maakuntamuseolta.

Taulukko 31. Rakennusperintökohteet/-alueet sr-3

Kohdenumero koko kunnan selvityksessä	Arvo-luokka	Nimi	Katuosoite	Merkintä osayleiskaavassa
174	1	Yli-Santapohja	Keikkumäentie 226	sr-3/1
173	1	Ali-Santapohja	Keikkumäentie 209	sr-3/2
170	2	Karhunkorven koulu	Raalantie 309	sr-3/3
171	1	Nybacka	Raalantie 353	sr-3/4
172	2	Söderkulla	Rajalantie 11	sr-3/5
156	2	Päivölä	livarintie 36	sr-3/6
154	1	Kanta-livari	livarintie 9	sr-3/7
153	1	Yli-Mäkelä	livarintie 1	sr-3/8
155	2	livarin riihi	Punamullantien ja Perttulantien kulma	sr-3/9
152	2	Pirttilä	Taipaleentie 518	sr-3/10
151	2	Kiviniemi	Niemimäentie 10	sr-3/11

150	2	Kivirinne	Taipaleentie 514	sr-3/12
-----	---	-----------	---------------------	---------

sr-6 – merkinnällä on osoitettu ne rakennusperintökohteet, joiden suojelu ratkaistaan laadittavassa asemakaavassa. Nämä kohteet sijaitsevat pääosin keskusta-alueella. Kaavamääräyksen mukaan rakennuksen suojelutarve selvitetään asemakaavoituksen yhteydessä. Korjaamisen lähtökohtana tulee olla rakennuksen alkuperäisten tai niihin verrattavissa olevien rakenteiden ja materiaalien säilyttäminen. Rakennuksen julkisivun muuttaminen, kattomuodon, katteen tai sen väriytyksen muuttaminen, ulkoverhouksen rakennusaineen tai väriytyksen muuttaminen edellyttää rakennusjärjestyksen mukaista lupamenettelyä. Rakennus-, purkamis- tai toimenpidelupahakemuksesta on pyydettävä museoviranomaisten lausunto. Kohteen läheisyydessä rakentaminen on sovittava kooltaan, mittasuhteiltaan, materiaaleiltaan, väriykseltään, sijainniltaan, korkeusasemaltaan ja rakennustavaltaan arvookkaaseen rakennettuun kokonaisuuteen.

Lisätietona on esitetty, että rakennuksen tai sen osan purkaminen edellyttää purkamisluvan hakemista. Purkulupahakemuksesta tulee pyytää lausunto museoviranomaiselta.

Taulukko 32. Rakennusperintökohteet/-alueet sr-6

Kohdenumero Kirkonkylän keskustan selvityksessä	Kohdenumero koko kunnan selvityksessä	Nimi	Katuosoite	Merkintä osayleiskaavassa
570		Asuinrakennuksen takainen raken- nelma	Seppäläntie 10	sr-6/1
567	158	Toreeninmäki, Kunnalliskoti	Rajamäentie 9 b	sr-6/2
568	159	Toreeninmäki, Sairasosasto	Rajamäentie 9 b	sr-6/3
569	159	Kunnanlääkäarin asuinrakennus	Toreenintie 4	sr-6/4
	157	Krannila (Granni- la)	Vehnäpellontie 2	sr-6/5
562		Nahkurintie 14	Nahkurintie 14	sr-6/6
561		Nahkurintie 12	Nahkurintie 12	sr-6/7
560		Puontilankaari 1	Puontilankaari 1	sr-6/8
559		Puontilankaari 5	Puontilankaari 5	sr-6/9
558		Liisankallio	Puontilankaari 7	sr-6/10
564		Rinnekuja 4	Rinnekuja 4 b	sr-6/11
563		Nahkurintie 5	Nahkurintie 5	sr-6/12
545	139	Kaunisto, ent. sauna	Puontilankaari 2	sr-6/13
544	139	Kaunisto	Puontilankaari 2	sr-6/14
543	138	Ahjola	Nahkurintie 6	sr-6/15
546	140	Haavisto	Punamullantie 17	sr-6/16
552	137	Puontila	Puontilantie 3	sr-6/17

553	137	Puontilan maakel- lari	Puontilantie 3	sr-6/18
551		Vaahteramäen navetta	Punamullantie 23	sr-6/19
550	146	Vaahteramäki	Punamullantie 23	sr-6/20
549	144	Riihikoppeli	Punamullantie 21	sr-6/21
547	143	Riihipiha	Punamullantie 19a	sr-6/22
548	142	Einolan entinen aitta	Punamullantie 19a	sr-6/23
555	148	Reinikkala	Punamullantie 26	sr-6/24
556	148	Reinikkalan aitta	Punamullantie 26	sr-6/25
557	148	Reinikkalan na- vetta	Punamullantie 26	sr-6/26
554	147	Yli-Mattilan ta- lousrakennus	Punamullantie 24	sr-6/27
566		Järvitie 1 talo 2	Järvitie 1	sr-6/28
565		Järvitie 1 talo 1	Järvitie 1	sr-6/29
542	133	Kirkonkylän kan- sakoulu	Aleksis Kiven tie 18 e	sr-6/30
541	132	Laiholan eli "Kai- painen"	Aleksis Kiven tie 19a	sr-6/31
531	124	Sähkölaitoksen toimitila	Punamullantie 12 c	sr-6/32
530	122	Sähkölaitoksen konttori ja johta- jan asunto	Krannilanpolku 4	sr-6/33
532		Vanha terveystalo	Punamullantie 12 a	sr-6/34
540	128	Salkola	Keskustie 1	sr-6/35
533	125	Korsisaaren liike- rakennus	Kuokkalantie 2	sr-6/36
534	126	Linja-autoasema	Keskustie 3	sr-6/37
535	127	Kunnantalo	Keskustie 2 b	sr-6/38
527		Osuuskassan talo	Pratikankuja 4	sr-6/39
526	120	Pörssitalo, vanha paloasema	Pratikankuja 6	sr-6/40
525	119	Pratikankuja 8, ent. koulukoti	Pratikankuja 8	sr-6/41
528	130	Nurmijärven Yh- teiskoulu	Pratikankuja 8	sr-6/42
529	131	Kino Juha	Keskustie 9	sr-6/43
524	118	Jaakkola - "Uusi Karppala"	Pratikankuja 13	sr-6/44
522	117	Penttilä	Pratikankuja 10	sr-6/45

523	117	Penttilän piharakennus	Pratikankuja 10	sr-6/46
521	116	Ristilä, entinen poliisitalo	Pratikankuja 12	sr-6/47
520		Aleksis Kiven tie 14	Aleksis Kiven tie 14	sr-6/48
519	115	Ahomaa	Aleksis Kiven tie 12	sr-6/49
518	114	Välimaa, Stenvallin entinen kauppa	Aleksis Kiven tie 10	sr-6/50
517	112	Nurmijärven Säästöpankin ent. toimitalo	Aleksis Kiven tie 9	sr-6/51
516	111	Elannon myymälä	Aleksis Kiven tie 7	sr-6/52
515	109	Rakela, "Valkoinen huvila"	Aleksis Kiven tie 4	sr-6/53
538		Keskustie 8	Keskustie 8	sr-6/54
537		Keskustie 10	Keskustie 10	sr-6/55
536		Mahlamäentie 9	Mahlamäentie 9	sr-6/56
514	108	Kirkkorinne	Kirstaantie 1	sr-6/57
500	99	Nurmijärven kirkko	Aleksis Kiven tie	sr-6/58
501	99	Kellotapuli	Aleksis Kiven tie	sr-6/59
502	99	Viljamakasiini	Kirstaantie 5-7	sr-6/60
507	103	Siuntion virkatalo "Jalava"	Malakiaksentie 1	sr-6/61
508	103	Jalavan tiilinavetta	Malakiaksentie 1	sr-6/62
509		Lattu	Malakiaksentie 3	sr-6/63
512		Kanttorilan talousrakennus	Malakiaksentie 5	sr-6/64
511		Kanttorilan ja Granbackan aitta	Malakiaksentie 5	sr-6/65
510	104	Kanttorilan päärakennus	Malakiaksentie 5	sr-6/66
539		Kirstaantie 11	Kirstaantie 11	sr-6/67
505	102	Kirkkoherran pappila	Pappilantie 3	sr-6/69
506	102	Pappilan vaunuvaaja	Pappilantie 3	sr-6/70
504	101	Nurmijärven siunauskappeli	Aleksis Kiven tie 2	sr-6/71

	161	Ketunoja (Alesta- lo)	Kirkkotie 990	sr-6/72
	160	Pukkila eli Ylösta- lo	Kirkkotie 997	sr-6/73
	162	Ali-Pekkola	Kirkkotie 987	sr-6/74
503	100	Seurakuntatalo	Keskustie 15	sr-6/76

Taulukko 33. Rakennusperintöselvityksen kohteet, joita ei ole osoitettu osayleiskaavassa.

Kohdenumero koko kunnan selvityksessä	Luokka	Nimi	Katuosoite	Syy
106	2U	Talo Aleksis Kiven tiellä	Aleksis Kiven tie 1	Rakennus sijaitsee liikenne- alueella
107	2	Merisen talo	Kirstaantie 3	Rakennus on purettu
121	2	Kulmala	Pratikankuja 5	Rakennusta ei Kirkonkylä kes- kustan selvityksessä ole luoki- teltu arvokkaaksi kohteeksi
129	2	Toimela	Kuokkalantie 3	Uusi asemakaava mahdollistaa purkamisen
134	2U	Rauhala	Aleksis Kiven tie 18 b	Rakennus on purettu
135	2U	Toivola	Aleksis Kiven tie 18 c	Rakennus on purettu
136	2U	Toivola	Aleksis Kiven tie 18 a	Rakennus on purettu
141	2	Pesola	Puontilankaari 9	Rakennusta ei Kirkonkylä kes- kustan selvityksessä ole luoki- teltu arvokkaaksi kohteeksi
145	2	Yrjölä	Punamullantie 19 b	Rakennusta ei Kirkonkylä kes- kustan selvityksessä ole luoki- teltu arvokkaaksi kohteeksi
149	2U	Reinikkala (vanha kuivaamo)	Kyläjoentien eteläpää	Rakennus on purettu
159	2	Tammela	Sorvankaari 5	Rakennus on purettu

sr-7 -kohteet on suojeltu rakennussuojelulailla.

Kohdenumero Kirkonkylän keskustan selvityksessä	Kohdenumero koko kunnan selvityksessä	Kohdenumero osayleiskaavassa	Nimi	Katuosoite	Kohdenumero osayleiskaavassa
513	105	sr-7/68	Mäntylä	Aleksis Kiven tie 3	sr-7/68
	266	sr-7/75	Männistön muurin mökki	Mt 130 ja vt k vä- lissä Palojoentien pohjoispuolella	sr-7/75

Alueet

Rakennusperintöselvityksen alueet on osoitettu osayleiskaavassa merkinnöillä sk-8, sk-9 ja sk-10.

Kirkonmäen RKY 2009 –kohde on osoitettu merkinnällä sk-8. Nurmijärven kirkonmäki on luokiteltu valtakunnallisesti merkittäväksi rakennetuksi kulttuuriympäristöksi maakunta-kaavassa. Ensimmäinen kirkko sille rakennettiin jo 1400-luvun lopussa. Nykyinen, järjestykseltään neljäs puukirkko rakennettiin alkuaan vihtiläisen kirkonrakentaja Mårten Tolpon laatimien, intendenttikonttorissa korjattujen piirustusten mukaan vuonna 1793. Arvokkaan maisema-alueen muodostavat kirkon ja erillisen kellotapulin lisäksi Aleksis Kiven opettajan Malakias Costianderin talo, puurivien reunustama vanha maantie, kirkkoherran pappila puistoinen, sekä hautausmaa. Kirkonmäki on arvonsa mukaan hyvin hoidettu ja edustava kulttuuriympäristö, joka liittyy luontevasti taajamarakenteeseen.

Merkinnällä sk-9 on osoitettu kulttuuriympäristön kannalta tärkeitä alueen osat Mäkelä ja Iivari sekä Kyläjoen laakso, Pukkilan kyläryhmä ja Ojakkalan tila. Kyseiset alueet ovat koko Nurmijärven tasolla arvokkaita kulttuuriympäristöjä.

Merkinnällä sk-10 on osoitettu Kirkonkylän paikallisesti merkittävät kulttuuriympäristöt Puontilanmäki, Puontilanmäen pientalot ja Mahlamäen kerrostalot.

5.4.7 Maisemallisesti arvokkaat alueet ma-7 ja ma-8

Osayleiskaavassa on osoitettu maisemallisesti arvokkaina alueena Nurmijärven-Pukkilan maisema merkinnällä ma-8 joka on Nurmijärven kannalta arvokas.

Kyläjoen laakso, Luhtajokilaakso ja Uusikylän maisema on osoitettu osayleiskaavassa merkinnällä ma-7 Kirkonkylän paikallisesti arvokkaina maisema-alueina.

5.4.8 Keskustatoimintojen vyöhyke (k-2)

2. vaihemaakuntakaavassa keskustatoimintojen alue on osoitettu osayleiskaavassa keskustatoimintojen vyöhykkeenä, jonka alueelle voi sijoittaa myös seudullisesti merkittäviä vähittäiskaupan suuryksiköitä. Vähittäiskaupan suuryksiköiden koko on mitoitettava ympäristöön soveltuvaksi. Maakuntakaavassa ei ole esitetty Kirkonkylän keskustaa koskevaa vähittäiskaupan suuryksiköiden enimmäismitoitusta.

Alueen tarkemmassa suunnittelussa on kiinnitettävä huomiota toimiviin kävely- ja pyöräilyyhteyksiin, pysäköinnin, huoltoliikenteen ja joukkoliikenteen järjestelyihin. Suunnittelussa on osoitettava riittävät alueet liityntäpysäköinnille. Rakentamisessa tulee kiinnittää huomiota kaupunkikuvaan ja ympäristön viihtyisyyteen. Suosituksena on esitetty, että alueella tulee suosia rakenteellista pysäköintiä.

5.4.9 Tiivistettävä taajamatoimintojen alue (t-2)

Aluetta on suunniteltava joukkoliikenteeseen tukeutuvana taajaman muuta aluetta tehokkaammin rakennettavana alueena. Tämä merkintä perustuu 2. vaihemaakuntakaavan kehittämisperiaattemerkintään: tiivistettävä taajamatoimintojen alue.

Aluetta on suunniteltava joukkoliikenteeseen, kävelyy ja pyöräilyyn tukeutuvana taajaman muuta aluetta tehokkaammin rakennettavana alueena. Yhdyskuntarakennetta tiivistettäessä on kiinnitettävä huomiota erityisesti alueen ominaispiirteisiin ja kulttuuriympäristöön, elinympäristön laatuun, ekologisen verkoston toimivuuteen sekä lähivirkistysalueiden riittävyteen.

5.5 Tie- ja liikennealueet ja kevyt liikenne sekä raideliikenteen yhteystarve

Helsingintie ja Hämeenlinnantie mt 130 on osoitettu seututeinä ja Hämeenlinnanväylä vt3 moottoritienä.

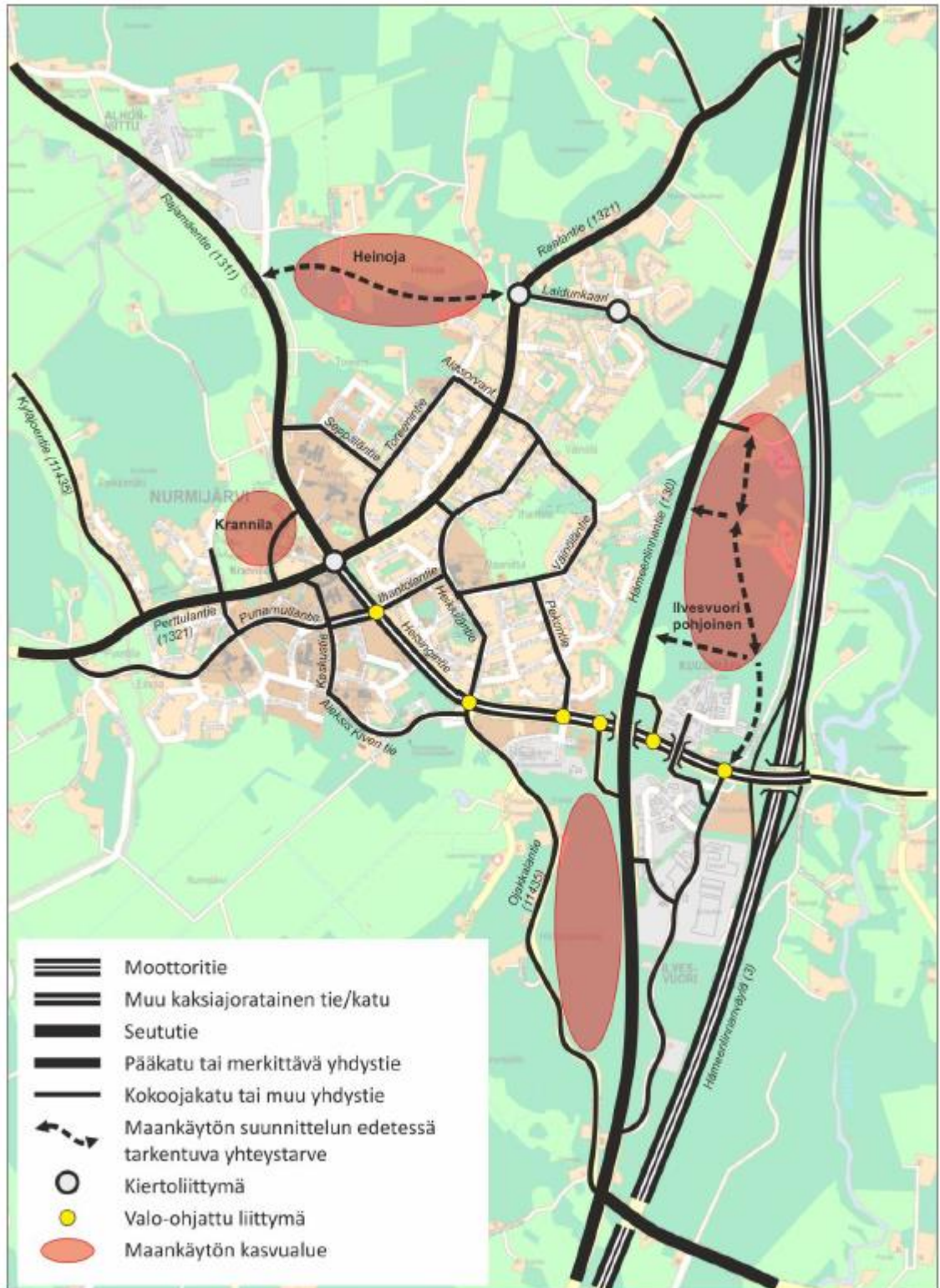
Yhdysteinä on osoitettu Raalantie, Perttulantie, Hongisojantie, Rajamäentie, Keikkumäentie ja Kyläjoentie. Kokoojakatuja ei ole osoitettu aluevarausten alueilla.

Nykyinen linja-autoasema on osoitettu linja-autoasemana.

Moottoritien ja Hämeenlinnantien ramppialueet on osoitettu liikennealueina LT-1.

Tie- ja katuverkon perusratkaisut

Alla olevassa kuvassa on esitetty tavoitetilanteen 2040 Kirkonkylän tie- ja katuverkko.

Kuva 16. Kirkonkylän ja Rajamäen liikenneselvityksen mukainen tavoite tieverkko 2040

Liityntäpysäköintipaikkoja on nykyisin lähes kysyntää vastaavasti Kirkonkylän alueella. Kirkonkylän alueen jatkosuunnittelussa tulee varata lisää liityntäpysäköintipaikkoja. Liityntäpysäköintipaikkoja tulee varata keskustaan, mutta myös muualle. Myös pyörien asianmukaisia liityntäpysäköintipaikkoja tulee lisätä.

Kevyt liikenne

Kevyen liikenteen yhteystarpeita on osoitettu Perttulantien varteen Hongisojantiestä länteen päin. Myös Ilvesvuori pohjoisen alueen läpi on osoitettu kevyen liikenteen yhteystarve.

Ojakkalantien varteen on osoitettu kevyen liikenteen yhteystarve. Ojakkalantie on osa vanhaa Tuusula-Vihti maantietä. Ojakkalantien molemmin puolin on osoitettu rakennettavia alueita. Ajatuksena on ollut, että nykyistä Ojakkalantietä ei käytetä alueen kokoojakatuna, vaan nykyisen tien linjaus olisi kevyen liikenteen käytössä. Aluetta suunniteltaessa suunnitellaan myös alueen kokoojkatu uuteen paikkaan.

Raideliikenteen yhteystarve

Osayleiskaavassa on osoitettu raideliikenteen yhteystarve, joka liittyy mahdolliseen raideyhteyteen Helsingin ja Tallinnan välillä ns. Tallinna-tunneli. Yhteystarve on raideyhteys lentoaseman pohjoispuolelle mahdollisesti sijoittuvasta rahtiterminaalista Hanko-Hyvinkää radalle. Raideyhteystarpeelle ei ole olemassa edes alustavaa linjausta.

5.6 Virkistysalueet ja ulkoilureitit, svr-merkintä

Virkistysalueina osayleiskaavassa on osoitettu Parkkimäen alue, osa Mutaanmäen aluetta, sekä osa Heinojaa (V-1). Urheilu- ja virkistyspalvelujen alueena on osoitettu Maaniitun liikuntapuisto, Kirkonkylän liikuntapuisto ja Parkkimäen yleisurheilukenttä (VU). Laajat kirkonkylää ympäröivät maa- ja metsätalousalueet (M) ovat jokamiehen oikeudella käytettävissä virkistykseen.

Osayleiskaavassa on osoitettu uudet ohjeelliset ulkoilureitit, sekä ulkoilureitin yhteystarve. Ne täydentävät Kirkonkylän olemassa olevaa kevyen liikenteen- ja ulkoilureittien verkostoa yhdistyen viheralueisiin. Ohjeelliset ulkoilureitit on muodostettu perustuen Harava-kyselyn tuloksiin ja Nurmijärven kevyen liikenteen verkoston ja ulkoilureitistön suunnitelmaan (2010). Vuonna 2016 toteutetun Harava-kyselyn perusteella kuivatun järven alue on kirkonkyläläisille tärkeä ulkoilualue, ja sinne ja sen ympäristöön toivottiin uusia virallisia ulkoilureittejä. Osayleiskaavassa on osoitettu järven alueelle ohjeellisia ulkoilureittejä, sekä uusi ohjeellinen ulkoilureitti, joka yhdistää kuivatun järven Parkkimäen ulkoilualueeseen.

Kaavassa on lisäksi osoitettu poikittainen ulkoilureitin yhteystarve Parkkimäen pohjoisosista Heinojan läpi Laidunalueen asuinalueeseen. Toteutuessaan yhteys palvelisi rakentuvan Heinojan asuinalueen asukkaita, sekä kaikkia Kirkonkylän taajaman pohjoispuolella liikkuvia ulkoilijoita. Ulkoilureitin tarkempi sijainti ja linjaus tarkentuvat asemakaavassa. Valtakunnallinen Seitsemän veljeksien ulkoilureitti kulkee Kirkonkylän osayleiskaava-alueen koillisosan läpi yhdistyen paikallisiin ulkoilureitteihin.

Seitsemän veljeksien reitti on osoitettu osayleiskaavassa ulkoilureittinä. Paikoin kevyen liikenteen reitti toimii osana ulkoilureittinä (svr-merkintöjen välinen osuus).

5.7 Yhdyskuntatekninen huolto

Osayleiskaavassa on osoitettu olemassa olevat 110 ja 400 kV:n voimalinjat sekä uusi voimalinja Karhunkorven alueelta Lautalaan nykyisen 110 kV:n linjan viereen.

Voimajohdon johtoalue sisältää johtoaukean ja sen molemminpuoliset reunavyöhykkeet. Puiden kasvukorkeus on reunavyöhykkeillä rajoitettu, jotta puut eivät mahdollisesti kaatuessaan ulotu voimajohtoon. Voimajohdon rakennusrajoitusalue on ehdoton raja, jonka sisäpuolelle ei voi osoittaa rakentamista. Fingridillä on pitkän aikavälin tavoitteena päivittää voimajohtojen rakennusrajoitusta merkitsevät rakennusrajat reunavyöhykkeiden ulkopuolelle, että rakennusrajoitus koskee koko johtoaluetta. Rakennusrajoitus koskee sekä maanpäällisiä että maanalaisia rakennuksia.

Voimajohtoalueella tai sen läheisyydessä tapahtuva toiminta ei saa olla ristiriidassa sähköturvallisuuden kanssa eikä toiminta voi aiheuttaa vaaraa voimajohdon käytölle ja kunnossa pysymiselle.

Voimajohtoalueella tai sen läheisyyteen sijoittuvasta rakentamisesta tulee pyytää Fingrid Oy:ltä tai Nurmijärven Sähkö Oy:ltä erillinen risteämäläusunto. Risteämä voi olla myös esimerkiksi tie, katu, rakennelma tai rakennus, joka sijoittuu voimajohdon läheisyyteen. Risteämäläusunto tulee pyytää, vaikka suunnitelma olisi osoitettu kaavassa.

Sähköasemia varten on esitetty aluevaraukset, kaksi olevaa. Kauppanummen alueella on osoitettu oleva kaukolämpölaitos. Metsä-Tuomelan alueella on varaus lämpövoimalaitokselle.

Osayleiskaava-alueen luoteisosaan on osoitettu oleva maakaasulinja.

Kirkonkylän jätevedenpuhdistamon mahdolliselle laajennukselle on osoitettu aluevaraus ET-3 nykyisen puhdistamon viereen. Kirkonkylä-Klaukkala siirtoviemärille on osayleiskaavassa osoitettu kaksi ohjeellista/vaihtoehtoista linjausta.

Asemakaavoja toteutettaessa rakennetaan vesihuoltoverkostoa tarpeen mukaan.

Metsä-Tuomelan jäteaseman luoteispuolelle on osoitettu määräaikainen yhdyskuntateknisen huollon alue et-2, joka on varattu maanläjitykseen. Alueelle ei saa toiminnan loputtua sijoittaa asumista.

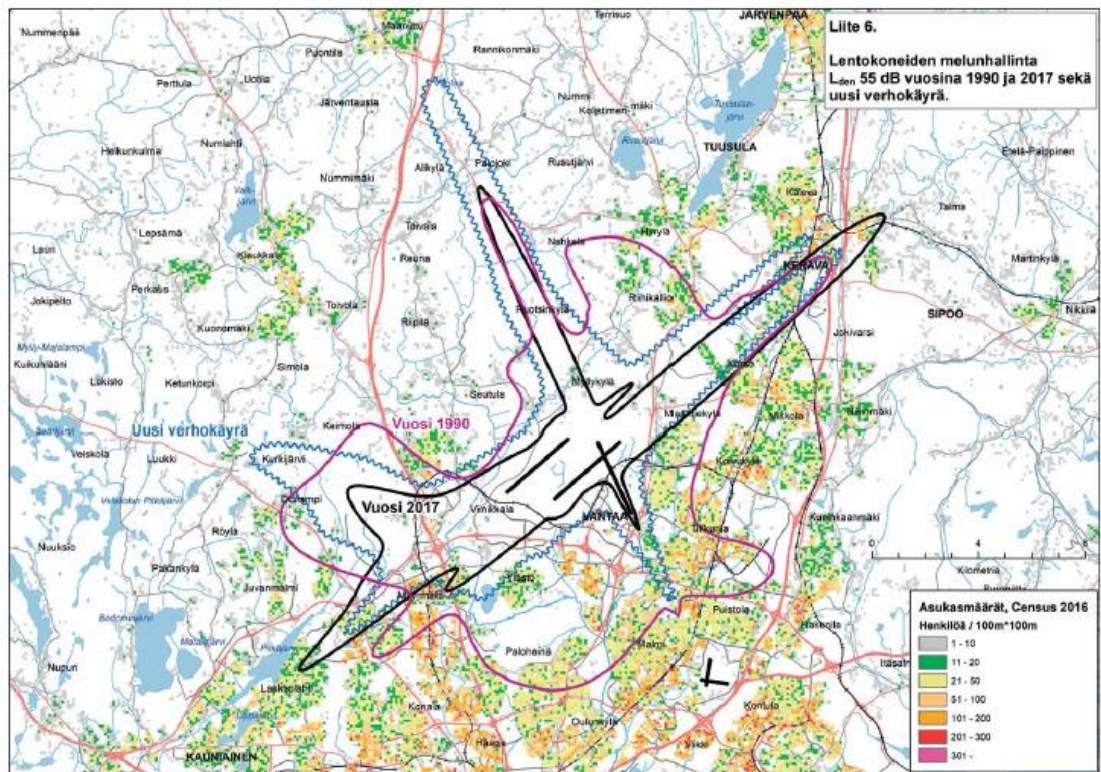
5.8 Meluntorjunta, Ime-1 Ime-2

Kirkonkylän alueella melua aiheuttavat pääasiassa lento- ja tieliikenne. Ennustetilanteen 2025 uuden verhoikäyrän mukainen mukaan yli 55 dB L_{den} lentomelualue ulottuu vähäisessä määrin suunnittelualueelle Ilvesvuoren työpaikka-alueen eteläosassa. 50-55 dB L_{den} lentomelualue ulottuu Kirkonkylän taajaman etelä- ja länsiosiin. Alueen yli kulkee Helsinki-Vantaan lentokentän pääasiallinen ilta- ja yöaikainen laskeutumisreitti. Osa asukkaista kokee alueen yli lentävien koneiden aiheuttaman melun häiritseväksi.

Valtatiet 130 ja Hämeenlinnanväylä ovat liikennemääriltään merkittävimmät tiet. Nykyiset maantiet Perttulantie/Raalantie ja Helsingintie/Rajamäentie ovat seuraavaksi eniten melua aiheuttavia teitä. Meluntorjunta tulee ottaa huomioon, kun laaditaan asemakaavoja viikkaimmin liikennöityjen teiden varsille, ja tarvittaessa tulee esittää meluntorjuntatoimenpiteitä. Uusien teiden/katujen suunnittelussa tulee meluntorjunta ottaa suunnittelussa huomioon ja esittää tarpeelliset meluntorjuntatoimenpiteet.

Kaavamääräyksen mukaan laadittaessa asemakaavaa liikenneväylän, muun melulähteen tai luonnonsuojelualueen tuntumaan on tarkistettava melutaso ja osoitettava tarpeelliset meluntorjuntatoimenpiteet. Rakennettaessa asuntoja tai muita melulle herkkiä toimintoja melualueelle tulee huolehtia, että valtioneuvoston melutasoista antamat ohjeet eivät ylity.

Ime-1 -merkinnällä on osoitettu L_{DEN} yli 55 dBA ennustetilanteen 2025 uuden verhoikäyrän (kuva 17) mukaisesti ja Ime-2 -merkinnällä L_{DEN} yli 50 dBA lentomelualueet.

Kuva 17. Lentokoneiden melunhallinta L_{den} 55 dB vuosina 1990 ja 2017 sekä uusi verhoikäyrä (Lentokonemelun hallintasuunnitelma/Finavia Oyj 2018)

Ime-1 -kaavamääräyksen mukaan alueelle ei saa sijoittaa uutta melun haittavaikutuksille herkkää toimintaa. Alueella jo olevan asutuksen ja muun melulle herkän toiminnan säilyttäminen ja täydentäminen on mahdollista. Asuinrakennusten ja muiden melulle herkien toimintojen rakennusten ääneneristävyyden lentomelua vastaan tulee olla vähintään 35 dB(A).

Ime-2 -kaavamääräyksen mukaan alueelle rakennettaessa tulee kiinnittää huomiota rakenteiden ääneneristävyyteen.

5.9 Hulevedet ja tulva-alueet

Maankäytön tehostuessa rakennettujen alueiden ja läpäisemättömien pintojen määrä kasvaa. Hulevesiä tulee hallita, jotta kasvava huleveden määrä ei lisää ravinteiden ja kiintoainesten kulkeutumista vesistöihin. Myös täydennysrakentamisalueilla tulee ottaa huomioon hulevesien lisääntyvät määrät ja niiden hallinta. Yleiskaavan hulevesiselvityksen mukaan kaavan vaikutus Heinojan valuma-alueen valuntakertoimeen tulee olemaan huomattava, joten Heinojan valuma-alueelle osoitetuilla uusilla A-2 ja A-3-alueilla on kaavamääräys, joka velvoittaa kiinnittämään erityistä huomiota hulevesien hallintaan alueen asemakaava-suunnittelussa.

Osayleiskaavan yleisten määräysten mukaan alueiden asemakaavoituksen yhteydessä hulevesien hallintatoimenpiteisiin tulee kiinnittää erityistä huomiota. Uusien laajojen alueiden kaavarungon suunnittelun yhteydessä tulee ratkaista hulevesien hallinnan kokonaisuus. Hulevesien hallinnan suunnittelussa tulee käyttää hyväksi olevia uomia ja luontaisia maastonmuotoja, ja hulevesiä tulee pyrkiä viivyttämään niiden syntypaikoilla. Hulevesien hallintaa suunniteltaessa tulee kuitenkin ottaa huomioon valuma-alueen pienviesien ekologiset arvot ja luonnontila. Kaava-alueen pienvesiä on selvitetty osayleiskaavatyön yhteydessä, mutta selvitystä tulee täydentää asemakaavaa laadittaessa, jolloin tulee tarkemmassa luontselvityksessä selvittää vesilain 2 luvun 11 §:n mukaisten norojen esiintyminen alueella tai alueen hulevesien virtausreitillä.

Kaava-alueen maaperä on pääosin savea ja kalliota, paikoin moreenia. Karhunkorven alueella on muusta kaava-alueesta poiketen hiekkainen maaperä, ja kuivatun järven alueella maaperä on eloperäistä liejua. Maaperäolosuhteiltaan rakennetun ympäristön alue soveltuu hulevesien imeyttämiseen vain tapauskohtaisesti. Hulevesien hallintamenetelmien pääpaino tulee siis olla viivyttämisessä, jota tulee toteuttaa rakentamalla kosteikkoja ja viivytyksaltaita.

Kuivatun järven alue sekä Luhtajoen alue ja Kyläjoen alue Rajamäentien eteläpuolella ovat tulvaherkkiä alueita, joiden valuma-alueilla asemakaavoittamisessa tulee tutkia hulevesien vaikutus em. alueiden tulvariskiini. Rakennusjärjestyksessä on annettu määräyksiä alimmissa rakentamiskorkeuksista. Asemakaavoissa tulee määrittää alimmat suositeltavat rakentamiskorkeudet niin, että ne vastaavat aina tuoreimpia selvityksiä ja ohjeita.

5.10 Kaupalliset ja muut julkiset ja yksityiset palvelut

Osayleiskaava mahdollistaa kaupallisten ja muiden yksityisten palvelujen kehittämisen. Vähittäiskaupan suuryksiköt tulee sijoittaa keskustavyöhykkeen alueelle. Kerrostaloalueiden kaavamääräyksen mukaan rakennusten pohjakerrokseen saa sijoittaa liike-, työ- ja palvelutiloja.

2. vaihemaakuntakaavan mukaisesti tilaa vaativan erikoistavaran vähittäiskaupan suuryksiköitä saa sijoittaa Ilvesvuoren työpaikka-alueelle, merkintä km-3. Alueen vähittäiskaupan yhteenlaskettu kerrosala saa olla enintään 30 000 k-m².

Paikallisen tilaa vaativan erikoistavaran vähittäiskaupan suuryksikön saa sijoittaa Alhonnintun alueelle perustuen merkintään km-4. Paikallinen suuryksikkö saa olla kerrosalaltaan enintään 10 000 k-m², ellei selvityksin muuta osoiteta.

Ikääntyvän väestön tarpeisiin tulee kaavoittaa ja rakentaa asuntoja ja palvelutaloja olemassa olevien palveluiden kuten terveyspalveluiden läheisyyteen. Näiden asuntojen tulisi sijaita myös joukkoliikenteen reittien ja hyvien kevyen liikenteen väylien lähellä.

Uusien asuinalueiden kaavarunkoja ja asemakaavoja laadittaessa tulee ottaa huomioon alueen tarvitsemat lähipalvelut kuten päiväkodit ja alakoulut ja varata niille riittävän suuret alueet.

Osayleiskaavassa on varattu uusi työpaikka-alue Ilvesvuori pohjoisen alueelle. Alueen asemakaavan laatiminen on vireillä. Asemakaava tulee keväällä 2019 uudelleen ehdotuk-

senä nähtäville. Härkähaanmäen alueella selvitetään alueen osoittamista osittain tai kokonaan joko työpaikka- tai asuinrakentamiseen.

5.11 Pilaantuneet maa-alueet !

Osayleiskaavassa on osoitettu !-merkinnällä pilaantuneet maa-alueet, joilla on puhdistustarve. Merkintä perustuu MATTI-rekisterin tietoihin. Kaavamääräyksen mukaan alueen pilaantuneisuus tulee tutkia ennen alueelle rakentamista tai alueen käyttöönottoa ja selvittää maaperän kunnostustarve suunniteltuun käyttötarkoitukseen, ellei niitä ole selvitetty aluetta koskevassa asemakaavassa.

5.12 Konsultointivyöhyke k-sev

Ilvesvuori etelän alueella on osoitettu T-4/kem –merkinnällä alueella olevan vaarallisia kemikaaleja varastoivan laitoksen (logistiikkayritys) 0,5 km konsultointivyöhyke toiminnan ympärille. Kaavamääräyksen mukaan alueen asemakaavoista ja siellä tapahtuvasta rakentamisesta on pyydettävä lausunto Turvallisuus- ja kemikaalivirastolta (Tukes) ja pelastusviranomaiselta.

6 VAIKUTUSTEN ARVIOINTI

Vaikutusten arviointi on tehty kaavaluonnoksen pohjalta ja se täydentyy ja tarkentuu kaavan jatkosuunnittelun edetessä, kun suunnitteluratkaisut tarkentuvat.

6.1 Vaikutusten arvioinnin lähtökohdat

Vaikutusten arvioinnin lähtökohdista ovat maankäyttö- ja rakennuslain 9 §, joka velvoittaa arvioimaan ja selvittämään kaavan ympäristöön ja yhdyskuntatalouteen kohdistuvat sekä sosiaaliset, kulttuuriset ja muut vaikutukset. Selvitysten on annettava riittävät tiedot, jotta voidaan arvioida suunnitelman toteuttamisen merkittävät välittömät ja välilliset vaikutukset. Maankäyttö- ja rakennusasetuksen 1 §:ssä on eritelty tarkemmin vaikutusten arvioinnin sisältö.

Maankäyttö- ja rakennuslaki 9 § Vaikutusten selvittäminen kaavaa laadittaessa

Kaavan tulee perustua kaavan merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitelmaan ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin. Kaavan vaikutuksia selvittäessä otetaan huomioon kaavan tehtävä ja tarkoitus.

Kaavaa laadittaessa on tarpeellisessa määrin selvittävä suunnitelman ja tarkasteltavien vaihtoehtojen toteuttamisen ympäristövaikutukset, mukaan lukien yhdyskuntataloudelliset, sosiaaliset, kulttuuriset ja muut vaikutukset. Selvitykset on tehtävä koko siltä alueelta, jolla kaavalla voidaan arvioida olevan olennaisia vaikutuksia.

Maankäyttö- ja rakennusasetus 1 §

Vaikutusten selvittäminen kaavaa laadittaessa

Maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) 9 §:ssä tarkoitettuja kaavan vaikutuksia selvittäessä otetaan huomioon kaavan tehtävä ja tarkoitus, aikaisemmin tehdyt selvitykset sekä muut selvitysten tarpeellisuuteen vaikuttavat seikat. Selvitysten on annettava riittävät tiedot, jotta voidaan arvioida suunnitelman toteuttamisen **merkittävät** välittömät ja välilliset vaikutukset:

- 1) ihmisten elinoloihin ja elinympäristöön;
- 2) maa- ja kallioperään, veteen, ilmaan ja ilmastoon;
- 3) kasvi- ja eläinlajeihin, luonnon monimuotoisuuteen ja luonnonvaroihin;
- 4) alue- ja yhdyskuntarakenteeseen, yhdyskunta- ja energiatalouteen sekä liikenteeseen;
- 5) kaupunkikuvaan, maisemaan, kulttuuriperintöön ja rakennettuun ympäristöön.

Jos yleis- tai asemakaavan maankäyttö- ja rakennuslain 9 §:ssä tarkoitettut olennaiset vaikutukset ulottuvat toisen kunnan alueelle, kaavan vaikutuksia selvittäessä tulee olla tarpeellisessa määrin yhteydessä tähän kuntaan. Jos kaavan olennaiset vaikutukset ulottuvat toisen maakunnan liiton alueelle, tulee vastavasti olla yhteydessä tähän liittoon.

Maankäyttö- ja rakennuslaki 39 § Yleiskaavan sisältövaatimukset

Yleiskaavaa laadittaessa on maakuntakaava otettava huomioon siten kuin siitä edellä säädetään.

Yleiskaavaa laadittaessa on otettava huomioon:

- 1) yhdyskuntarakenteen toimivuus, taloudellisuus ja ekologinen kestävyys;
- 2) olemassa olevan yhdyskuntarakenteen hyväksikäyttö;
- 3) asumisen tarpeet ja palveluiden saatavuus;
- 4) mahdollisuudet liikenteen, erityisesti joukkoliikenteen ja kevyen liikenteen, sekä energia-, vesi- ja jätehuollon tarkoituksenmukaiseen järjestämiseen ympäristön, luonnonvarojen ja talouden kannalta kestävällä tavalla;
- 5) mahdollisuudet turvalliseen, terveelliseen ja eri väestöryhmien kannalta tasapainoiseen elinympäristöön;
- 6) kunnan elinkeinoelämän toimintaedellytykset;
- 7) ympäristöhaittojen vähentäminen;
- 8) rakennetun ympäristön, maiseman ja luonnonarvojen vaaliminen; sekä
- 9) virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyys.

Edellä 2 momentissa tarkoitettut seikat on selvittävä ja otettava huomioon siinä määrin kuin laadittavan yleiskaavan ohjaustavoite ja tarkkuus sitä edellyttävät.

Yleiskaava ei saa aiheuttaa maanomistajalle tai muulle oikeuden haltijalle kohtuutonta haittaa.

Vaikutusten arvioinnin viitekehys rakentuu maankäyttö- ja rakennuslaissa esitettyjen yleiskaavan sisältövaatimusten, Nurmijärven maankäytön kehityskuvan 2040, kunnan strategian, valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden sekä seudullisten maankäyttöta-voitteiden (MAL, MASU, maakuntakaava) pohjalle. Vaikutusten arviointi toteutetaan osin asiantuntijatyönä. Vaikutusten arvioinnin tausta-aineistona toimivat useat osayleiskaava-työtä tukevat selvitykset ja niihin pohjautuvat analyysit. Vaikutusten arvioinnin tukena ovat myös viranomaisista saadut lausunnot sekä asukkailta ja muilta osallisilta saadut mielipiteet.

Vaikutusten arvioinnin sisältö voidaan jakaa kolmeen kokonaisuuteen: Yhdyskuntarakenteellisiin vaikutuksiin, luontoon ja kulttuuriperintöön kohdistuviin vaikutuksiin, sekä ihmisiin ja elinkeinoihin kohdistuviin vaikutuksiin.

6.2 Yhdyskuntarakenteelliset vaikutukset

Yhdyskuntarakenteellisissa vaikutuksissa tarkastellaan sitä, miten yleiskaavaratkaisut hyödyntävät ja tukevat olemassa olevaa rakennetta ja eheyttävät sitä. Lisäksi tarkastellaan uusien asuin- ja työpaikka-alueiden laadullista ja määrällistä tarkoituksenmukaisuutta ja niiden luoman elinympäristön laatua. Yhdyskuntarakenteellisiin vaikutuksiin liittyvät kiinteästi myös yhdyskuntataloudelliset vaikutukset, vaikutukset palveluihin ja kunnan palveluverkkoon, sekä liikenteeseen ja liikenneverkkoon kohdistuvat vaikutukset.

6.2.1 Väestönkasvu

Vuonna 2011 hyväksytyn Nurmijärven maankäytön kehityskuvan mukaan Kirkonkylän tavoiteväkiluku olisi 10 300 asukasta vuonna 2040, mikä tarkoittaisi noin 2 000 uutta asukasta nykytilaan verrattuna. Seudullisissa ennusteissa koko Nurmijärven kasvuennuste on ollut pienempi kuin kunnan omissa arvioissa. Vuoteen 2019 asti väkiluvun kasvu Nurmijärvellä onkin ollut ennakoitua maltillisempaa, ja on todennäköistä, että asukasluvun kasvu Kirkonkylällä ei ole yhtä nopeaa kuin maankäytön kehityskuvassa on tavoiteltu. Maakuntakaava mahdollistaa osayleiskaavan mukaisen Kirkonkylän taajaman uuden rakentamisen sekä edellyttää keskusta-alueen tiivistämistä. Tämä mahdollistaa asukastiheyden kasvattamisen Kirkonkylän alueella.

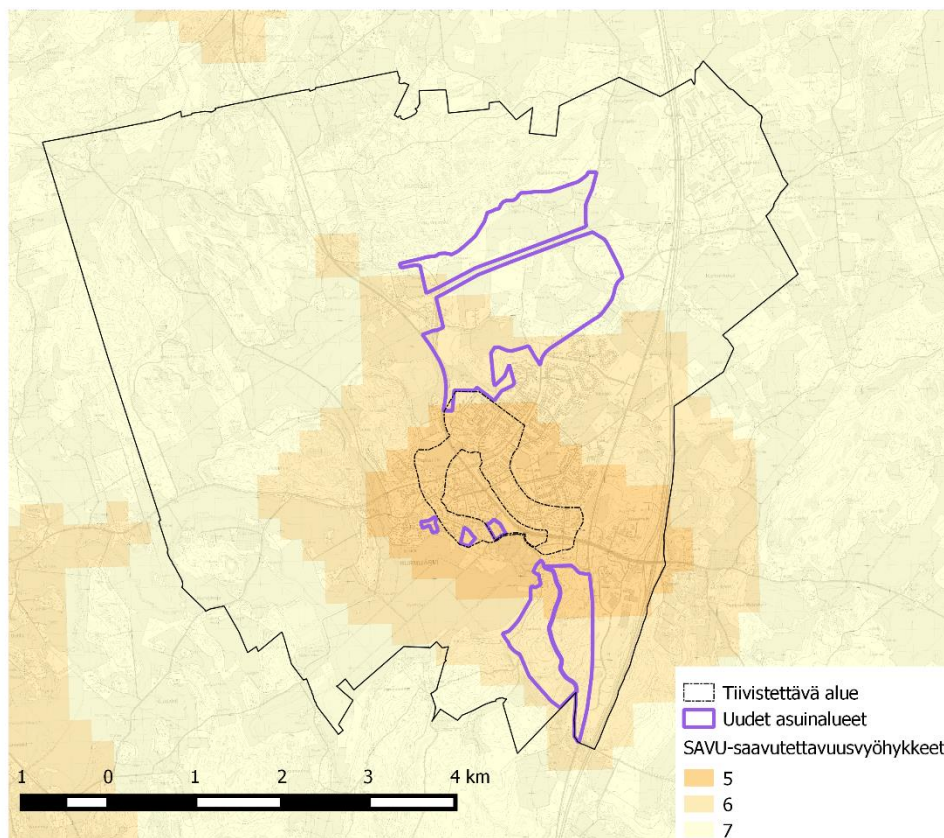
Yleiskaavaehdotuksessa on uusia asuinaluevarauksia kaikkiaan 415 ha. Kaavan jatko-suunnittelussa pystytään varmistamaan, että uusien asuinalueiden tehokkuus on riittävä ja että maankäytön kehityskuvan mukainen väestönkasvu voi tarvittaessa sijoittua Kirkonkylän alueelle.

Uusien alueiden toteuttaminen todennäköisesti lisää alueella lapsiperheiden määrää, mikä nuorentaa ja tasapainottaa Kirkonkylän alueen väestörakennetta. Väestönkehityksen trendi alueella on kuitenkin sellainen, että synnyttävät ikäluokat pienenevät, lapsia syntyy aiempaa vähemmän ja väestö vanhenee. Tämän vuoksi väestönlisäyksen ei arvioida aiheuttavan tarvetta merkittäviin uusiin investointeihin varhaiskasvatukseen ja peruskoulujen osalta.

6.2.2 Yhdyskuntarakenne ja sen eheys

Osayleiskaavan keskeisin muutos yhdyskuntarakenteen nykytilanteeseen nähden on uusien tieyhteyksiin kytkeytyvien asuin- ja/tai työpaikka-alueiden lisäys osaksi kokonaisuutta. Kirkonkylän taajamarakenne laajenee sekä pohjoiseen Heinojan alueelle, että etelään Härkähaanmäen alueelle. Lisäksi osayleiskaavassa on osoitettu maakuntakaavan mukainen tiivistettävä taajama- ja keskustatoimintojen alue, joka tukeutuu kestävään liikennejärjestelmään.

Kirkonkylän osayleiskaavassa uudet asuinrakentamiseen varatut alueet sijaitsevat pääosin MAL 2019-suunnitelman mukaisilla ensisijaisilla maankäytön kehittämissävyöhykkeillä. Pääsääntöisesti uudet alueet ovat saavutettavuudeltaan sellaisia, että niille on tulevaisuudessa järjestettävissä julkisen liikenteen palveluita. Keskustaa täydentävät uudet alueet sijoittuvat Helsingin seudun SAVU-saavutettavuusvyöhyketarkastelun vyöhykkeelle 5 (kuva 18), joka on joukkoliikenteen saavutettavuuden kannalta paras vyöhyke Kirkonkylän alueella. Härkähaanmäen A-1-alue ja vaihtoehtoisesti asumiseen tai työpaikka-alueeksi osoitettava alue SE-7 sijaitsevat SAVU-vyöhykkeellä 6. Myös Heinojan eteläiset osat sijaitsevat tällä vyöhykkeellä. Heinojan pohjoiset osat sijaitsevat SAVU-vyöhykkeellä 7, mutta mikäli alueelle kehitetään joukkoliikenteen linjastoa, paranee sen saavutettavuus nykyisiin SAVU-vyöhykkeisiin nähden.

Kuva 18. Uusien asuinalueiden sijainti SAVU-saavutettavuusvyöhykkeillä

Kirkonkylän keskustan tiivistämispotentiaalista on tehty alustavia tarkasteluja, joiden perusteella keskustan olemassaolevassa rakenteessa ei sijaitse selkeitä alueita, joilla tiivistäminen olisi mahdollista nykyinen rakennuskanta säilyttäen. Keskustaa voidaan tiivistää yksittäisillä tonteilla purkavan uudisrakentamisen keinoin. Lisäksi keskusta-alueen vielä rakentamattomille alueille on kaavassa osoitettu uutta rakentamista. Toreenin terveys-aseman alue on kaavassa osoitettu selvitysalueeksi, jolla tutkitaan jatkosuunnittelussa alueen ottamista osittain asumiskäyttöön. Toreenin alue sijaitsee Kirkonkylän taajamarakenteessa erittäin edullisella paikalla, ja sen osittainen osoittaminen asumiskäyttöön eheyttäisi ja täydentäisi yhdyskuntarakennetta.

Asemakaavoitettujen alueiden lisäksi taajamaa ympäröiville maa- ja metsätalousalueille sijoittuvat lupahakemukset käsitellään ottaen huomioon kaavan sisältö ja tavoitteet sekä suunnittelutarveratkaisun maankäyttö- ja rakennuslaissa säädetyt edellytykset. Rakennusjärjestyksessä on osoitettu kaikki asemakaavan ulkopuoliset alueet suunnittelutarve-alueiksi, joten uusien rakennuspaikkojen muodostaminen edellyttää aina suunnittelutarveratkaisua ja MRL:n 137 §:n edellytysten täyttymistä.

6.2.3 Yhdyskuntalous

Kirkonkylän kehittäminen edellyttää kohtuullisia investointeja tie- ja katuverkkoon. Heinojan ja Härkähaanmäen uusien alueiden toteuttaminen vaatii katu- ja vesijohtoverkon laajentamista ja uusien kokoojakatujen rakentamista. Lisäksi Kirkonkylän jätevedenpuhdistamo on teknisen käyttöikänsä päässä, ja vaatii joko uuden puhdistamon tai siirtoviemäriin rakentamista Klaukkalan jätevedenpuhdistamolle tai HSY:n verkostoon. Alueella ei ole näköpiirissä kaavasta aiheutuvia suuria kynnysinvestointeja.

Keskustassa olevan rakenteen tiivistäminen on kustannustehokasta, koska keskusta-alueen saavutettavuus on hyvä ja siellä on valmis infrastruktuuri. Keskusta-alueelle on osoitettu tiiviimpää kerros- ja rivitalovaltaista aluetta. Uusien alueiden tehokkuus määritellään tarkemmin asemakaavasuunnittelua edeltävässä kaavarunkotarkastelussa. Kirkonkylän maaperä ja pinnanmuodot ovat sen kaltaiset, että nyt rakentamatta olevat alueet ovat pääasiassa kallioisia sekä maaperältään pehmeitä alueita, eli rakentamiskustannuksiltaan kalliita toteuttaa. Härkähaanmäen alueella on huomattavia korkeuseroja, ja siellä alueen katuverkon suunnittelu on haastavaa. Heinojan alueella maaperä on pääosin savea.

Maapolitiikan keinoin voidaan saada rahoitusta tuleviin infrastruktuuri-investointeihin ja vaikuttaa kunnan talouden tasapainoon. Kunnan tontinmyyntiaikataulutuksella voidaan vaikuttaa väestönkasvun hallintaan, kasvun sijoittumiseen yhdyskuntarakenteessa sekä siihen, miten palvelutuotanto pystyy vastaamaan muuttuvaan kysyntään. Jotta Kirkonkylän kehittäminen olisi taloudellisesti mahdollista, tarvitaan sitoutumista sekä pitkäjänteistä ja määrätietoista toimintalinjaa.

6.2.4 Yhdyskuntatekninen huolto

Yleiskaavaan merkityt voimalinjat ja niiden ohjeelliset linjaukset, alustavat siirtoviemäriinjaukset, maakaasuputken linjaus ja yhdyskuntatekniseen huoltoon varatut alueet tukevat Kirkonkylän kasvua mahdollistaen mm. sähkönjakelun ja jätevesihuollon varmuuden. Kirkonkylän jätevedenpuhdistamon aluevaraus mahdollistaa uuden jätevedenpuhdistamon rakentamisen tarvittaessa, ja vaihtoehtoiset siirtoviemäriinjaukset mahdollistavat tarvittaessa siirtoviemäriin toteuttamisen Kirkonkylältä Klaukkalaan tai HSY:n verkostoon. Uuden itä-länsisuuntaisen korkeajännitelinjan toteuttaminen entisen rinnalle välille Lautala-Karhunkorpi aiheuttaa paikallisia maisemavaikutuksia.

6.2.5 Rakentamisen ilmastovaikutukset

Yleiskaavallaratkaisulla voidaan vaikuttaa päästösektoreista maankäyttöön ja liikenteeseen ja luoda edellytyksiä nykyistä vähähiilisemmälle elämälle. Maankäytön ja liikenteen ilmastovaikutukset ovat kytkeytyneet toisiinsa siten, että maankäytöllisillä ratkaisuilla voidaan edistää vähähiilistä liikkumista, mikäli yhdyskuntarakenne mahdollistaa tehokkaan ja houkuttelevan joukkoliikenteen järjestämisen. Yhdyskuntarakenteen tehokkuus myös edesauttaa päivittäisten asiointimatkojen tekemistä kävellen tai pyörällä, kun etäisyydet kotien ja palveluiden välillä ovat lyhyet.

Kaavan positiiviset ilmastovaikutukset liittyvät väestönkasvun mahdollistamiseen Kirkonkylän alueella. Alueen asukasohjan kasvaessa joukkoliikenteen palvelutason paraneminen on mahdollista. Tämä mahdollistaa autottomuuden nykyistä laajemmilla alueilla. Nurmijärven sähkö tuottaa kaukolämpöä bioenergialla, ja kaukolämmöntuotannon ilmastovaikutukset ovat siten verrattain pienet. Osayleiskaava mahdollistaa uutta yhtiömuotoista asumista alueille, joilla kiinteistöt on mahdollista liittää energiatehokkaaseen kaukolämpöverkkoon.

KUUMA-kuntien vuonna 2010 laatiman ilmasto-ohjelman visiona on KUUMA-kuntien kasvihuonekaasujen kokonaismäärän pudottaminen 80 % vuoden 1990 tasoon verrattuna. Maankäytön osalta ilmastostrategian tavoitteiksi on asetettu yhdyskuntarakenteen täydentäminen ja eheyttäminen joukkoliikenneyhteyksien läheisyyteen ja työpaikkaomavaraisuuden lisääminen liikkumistarpeen vähentämiseksi sekä ilmasto-ohjelman kytkeminen osaksi maankäytön ohjausta ja liikennejärjestelmien kehittämistä. Päästötavoitteiden

saavuttaminen edellyttää tavoitteellisuutta kaikilla toteutuksen tasoilla aina yleiskaavasta ja kunnan strategiasta asemakaavoitukseen, rakentamistapaohjeisiin sekä rakennussuunnitteluun. Kirkonkylän osayleiskaavaratkaisulla päästöihin voidaan vaikuttaa varmistamalla rakennettavien alueiden riittävä aluetehokkuus ja yhdyskuntarakenteen tiivistämisedellytykset, säilyttämällä viheralueita ja hiilinieluja, vahvistamalla joukkoliikenteen toimintaedellytyksiä, parantamalla kävelyn ja pyöräilyn mahdollisuuksia sekä varmistamalla palveluverkon tarkoituksenmukaisuus ja energiaa säästävän rakentamisen suosiminen. Yleiskaavaa suurempi rooli rakentamisen energiatehokkuudessa on asemakaavoituksella ja siinä määriteltävällä rakentamisen ohjauksella.

Maankäyttösektorilla yleiskaava aiheuttaa vähäistä hiilinielujen pienenemistä, kun nykyään hiiltä sitovia metsä- ja peltoalueita osoitetaan asemakaavoitettaviksi. Noin 2/3 uusista yleiskaavan mahdollistamista asuin- ja työpaikka-alueista on nykyisin metsää ja 1/3 on peltoa. Peltojen merkitys hiilinieluna on metsäisiä alueita vähäisempi. Heinojan alue on peltovaltaista, mutta Härkähaanmäki ja Ilvesvuori ovat metsäisiä alueita, joten niissä tapahtuvilla muutoksilla on suurempi vaikutus hiilinieluun. On kuitenkin huomioitava, että rakennettavien alueiden sisälle jää myös metsäisiä lähivirkistysalueita, joiden laajuus ja sijainti määrittellen asemakaavasuunnittelun yhteydessä. Lisäksi Kirkonkylän taajaman ympärillä säilyvät edelleen laajat maa- ja metsätalousalueet, jotka sitovat hiiltä. Kaavan aiheuttamat muutokset koko Nurmijärven kunnan metsä- ja peltopinta-alaan ovat hyvin vähäiset.

6.3 YHDYSKUNTARAKENNE JA PALVELUT

Vaikka osayleiskaava mahdollistaa merkittävän väestönkasvun Kirkonkylän alueella, ei alueen asukasluku kuitenkaan kasva niin suureksi, että Kirkonkylän merkitys palvelukeskuksena olennaisesti muuttuisi. Kaava kuitenkin mahdollistaa Kirkonkylän palvelutason kehittämisen.

Uudet asuinaluevaraukset sekä työpaikkavaraukset ovat painottuneet pääasiassa Kirkonkylän taajaman olemassa olevan rakenteen tuntumaan. Kuitenkin osa uusista asuinaluevarauksista sijaitsee melko kaukana Kirkonkylän keskustan palvelukeskittymästä. Pohjoisimmilta Heinojan alueilta etäisyyttä Kirkonkylän keskustaan on yli kolme kilometriä, ja sen vuoksi on mahdollista, että asiointimatkat tehdään herkästi autolla, ellei alueelle synny omaa lähipalvelukeskittymää. Yleiskaava mahdollistaa lähikauppatyyppiset kaupan varaukset alueiden asemakaavoittamisessa. Toreenin selvitysalue puolestaan sijaitsee yhdyskuntarakenteellisesti edullisella alueella, ja alueen osoittaminen osittain asumiseen eheyttäisi yhdyskuntarakennetta. Härkähaanmäki sijaitsee hieman erillään muusta Kirkonkylän rakenteesta, mutta se on muuten sijainniltaan edullinen palveluiden ja liikenteen näkökulmasta. Kirkonkylän keskusta-alueen uudet ja täydentyvät asuinalueet sijaitsevat palvelujen näkökulmasta optimaalisilla alueilla.

Kirkonkylän palvelut ovat keskittyneet Kirkonkylän keskustan alueelle ja Kauppanummen alueelle Helsingintien varteen sekä Ilvesvuoren alueelle. Heinojan alueen uusien asuinalueiden myötä palveluita voi sijoittua myös Raalantien varteen alueelle, ja tähän on syytä varautua alueen asemakaavoittamisessa. Härkähaanmäen asumiseen varattavat alueet sijaitsevat alle kahden kilometrin etäisyydellä nykyisestä Kauppanummen alueesta, jossa on supermarket-koon päivittäistavarakauppa ja muita palveluita. Härkähaanmäen alueen rakentuminen parantaa kaupallisten palveluiden toimintaedellytyksiä Kauppanummen alueella. Mikäli myös Härkähaanmäen selvitysalue (SE-7) toteutuu asuinrakentamisena, on vaikutus suurempi.

6.3.1 Kaupalliset palvelut

Yleiskaavassa luodaan uusia mahdollisuuksia kaupallisille palveluille uusina aluevarauksina ja mahdollistamalla keskustan liikekiinteistöjen alueella uudistavat asemakaavamutokset. Tämä yhdessä väestönkasvun kanssa mahdollistaa kaupallisten palvelujen kehittämisen Kirkonkylällä. Osayleiskaava mahdollistaa palveluverkkoselvityksen mukaisen liiketilan tarpeen toteuttamisen hyvin saavutettavalla keskusta-alueella ja sen läheisyydessä. Tulevai-

suudessa yhä suuremman osan ostovoimasta ennakoidaan kuitenkin suuntautuvan verkko-kauppaan, mikä vähentää liiketilan tarvetta. Kaavalla ei voida suoraan vaikuttaa kaupallisten palvelujen tarjontaan muuten kuin mahdollistamalla niille tarpeeksi sopivia sijainteja.

Yleiskaavan mahdollistama kaupallisten palveluiden mitoitus säilyttää Kirkonkylän roolin kunnan aluekeskuksena ja mahdollistaa sen kehittämisen tulevaisuudessa. Keskustan kehittämismerkinnät mahdollistavat vanhojen huonokuntoisten liikekiinteistöjen asemakaavamuutokset ja sitä kautta uutta toimitilarakentamista keskustaan. Mitä monipuolisemmaksi Kirkonkylän palvelutarjonta muodostuu, sitä enemmän kuntalaiset asioivat siellä ja ostovoima pysyy kunnan sisällä. Mikäli Kirkonkylän palveluja ei pystytä kehittämään, asiointi suuntautuu entistä enemmän Hyvinkäälle, pääkaupunkiseudulle ja Klaukkalaan.

Voimassaoleva asemakaava mahdollistaa jo nyt uuden päivittäistavarakaupan suuryksikön Rajamäentien ja Raalantien risteykseen, ja osayleiskaavalla laajennetaan aluetta lisää. Tämä edistää kaupan toimitilatarjontaa ja sitä kautta kilpailua. Helsingintien varressa sijaitsevan SE-5 alueen osoittaminen kaupallisten palvelujen alueeksi parantaisi toimitilatarjonnan edellytyksiä lisää. Lisäksi osayleiskaava mahdollistaa luonteeltaan keskusta-alueen ulkopuolelle sijoitettavaa kauppaa Ilvesvuoreen ja Alhoniittuun. Tämänkaltaisen kaupan ei ole mahdollista tilavaatimusten vuoksi sijoittua keskusta-alueelle, eikä se siten kilpaile keskusta-alueen erikoiskaupan kanssa.

Päivittäistavarakaupassa asiointi keskittyy yleensä lähelle kotia. Kirkonkylän nykyiset päivittäistavarakaupan palvelut keskittyvät pääasiassa Kirkonkylän keskustaan ja Kauppa- nummentien alueelle Helsingintien varteen. Niiden saavutettavuus kävellen tai pyörällä on keskustan ja Maaniitun alueella erittäin hyvä, mutta mm. Laidunalueella saavutettavuus on jo huonompi. Yleiskaavan kaupan aluevaraus KM-3 parantaa toteutuessaan hieman etenkin Toreenin alueen kaupallisten palveluiden saavutettavuutta.

Vuonna 2016 toteutetun Kirkonkylän palveluverkkoselvityksen päivityksen mukaan Nurmijärven ostovoiman siirtymä on negatiivinen, eli ostovoimaa siirtyy pääkaupunkiseudulle ja myös Hyvinkäälle ja Tuusulaan. Suurin negatiivinen siirtymä on tilaa vaativassa kaupassa ja erikoiskaupassa, jossa tarjonta ei ole Nurmijärvellä riittävän monipuolista. Yleiskaavan kaupan varaukset Ilvesvuoreessa ja Alhoniitussa mahdollistavat tarjonnan paranemisen tilaa vaativan kaupan osalta.

Laajasti tarkasteltuna asuinalueiden palveluissa ei kaavan myötä tapahtune merkittävää muutosta. Väestönkasvu voi turvata nykyisten palveluiden olemassaolon ja vahvistaa sekä monipuolistaa Kirkonkylän keskustan palvelutarjontaa. Kirkonkylän palveluilla ei ole merkittävää seudullista vaikutusta naapurikuntiin.

6.3.2 Julkiset palvelut

Julkiset palvelut ovat Kirkonkylällä keskittyneet taajaman keskusta-alueelle, jossa sijaitsevat kunnantalo, Kela, Poliisi ja kirjasto. Keskustan alueen julkiset palvelut ovat hyvin saavutettavissa myös joukkoliikenteellä. Toreenin alueella sijaitsee kunnan terveyst- ja sosiaalialan palveluja, ja alue on osayleiskaavassa merkitty selvitysalueeksi, jolla tutkitaan alueen ottamista osittain asumiskäyttöön.

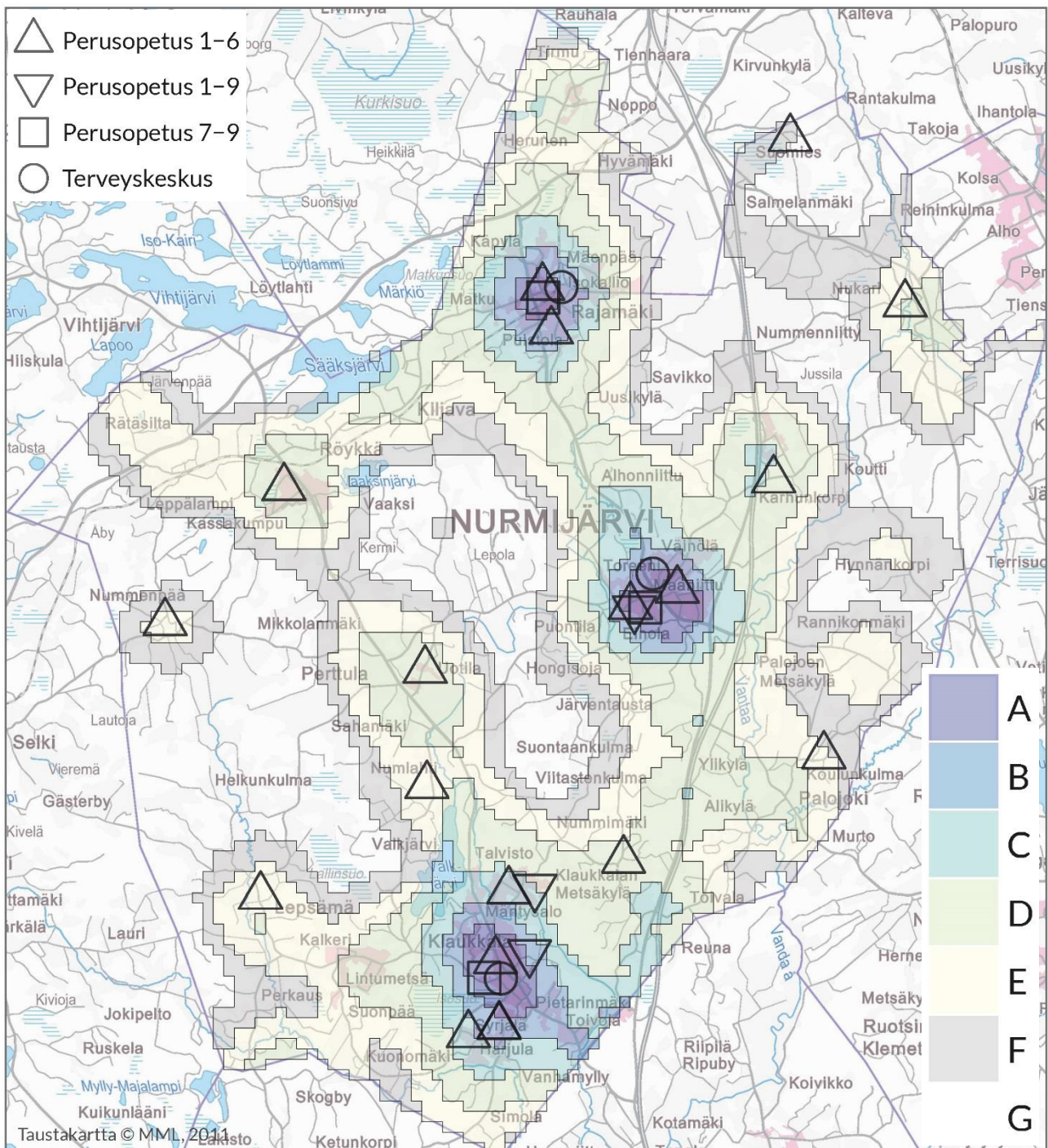
Kirkonkylän alueen kouluverkko kattaa peruskoulun luokat 1-9 ja lukion. Peruskoulun luokka-asteet 1-6 sijaitsevat Kirkonkylän keskustan alueella Lukkarin koulussa, Maaniitussa Maaniitun koulussa ja Raalantien varrella Karhunkorven koulussa. Peruskoulun luokat 1-9 ja lukio sijaitsevat Kirkonkylän keskustassa. Ne ovat siten hyvin saavutettavissa myös joukkoliikenteellä. Lisäksi alueella on kattava päiväkotiverkko. Yleiskaava myös mahdollistaa tarpeen vaatiessa uusien päiväkotien varaukset uusien asemakaavojen yhteydessä.

Uusista asuinalueista Heinoja ja Härkähaanmäki eivät ole kävelyetäisyydellä nykyisestä kouluverkosta (1 km linnuntietä). Heinojan alueen eteläiset osat ovat 2 km etäisyydellä Maaniitun tai Lukkarin kouluista. Itäisistä osista on alle 2 km matka Karhunkorven kouluun. Heinojan luoteiset osat eivät sijaitse kävely- tai pyöräilyetäisyydellä nykyisistä kouluista. Härkähaanmäen pohjoisimmat osat sijaitsevat 2 km etäisyydellä Maaniitun tai Lukkarin kouluista, mutta eteläisimmästä osasta etäisyyttä on yli 2 km. Vuonna 2018 laaditussa väestölaskelmassa Kirkonkylän alueen ikärakenteen ennustetaan muuttuvan vuoteen 2028 siten, että kouluikäiset ikäluokat pienenevät. Vaikka uusien asuinalueiden myötä alueelle muuttaisi lisää lapsia, ei kouluikäisten määrän kasvu siten ole välttämättä niin suuri, että kouluverkkoon täytyisi tehdä suuria investointeja.

Strafica Oy on tehnyt kunnan palveluverkkosuunnitelmaa varten paikkatietoanalyysin kunnan palvelujen saavutettavuudesta (Kuva 19). Saavutettavuuskartoissa on mallinnettu jokaisen Nurmijärvellä olevan 250 x 250 metrin ruudun saavutettavuus suhteessa kunnan muihin ruutuihin ottaen huomioon kulkumahdollisuudet ruutujen välillä, kunnan palvelujen etäisyys sekä kulkutavan valinta erityyppisillä ja – pituisilla matkoilla. Menetelmässä on otettu huomioon yhtäältä kevyen liikenteen ja joukkoliikenteen sekä toisaalta henkilöauto-liikenteen kulkutavat. Jokaisessa ruudussa saavutettavuutta on kuvattu ruutukohtaisella pisteluvulla, jotka on kartoissa muutettu värikoodeiksi A–G.

Saavutettavuusanalyysistä nähdään, että kevyellä ja joukkoliikenteellä parhaiten saavutettavat alueet sijaitsevat päätaajamien keskustoissa, koska niissä asutus ja palvelut sijaitsevat tiiveimmin. On perusteltua sijoittaa päätaajamiin sellaisia palveluita, joiden asiakkaat kulkevat pääosin kävellen, pyörällä tai linja-autoilla. Tällaisia palveluita ovat päiväkodit, peruskoulut, lukiot, nuorisotalot, paljon käytetyt liikuntapaikat sekä ikäihmisille suunnatut sosiaali- ja terveyspalvelut. Lukiot, nuorisotalot ja sosiaali- ja terveyspalveluiden toimipaikat sekä suurin osa peruskoulujen toimipaikoista sijaitseekin vähintään kohtuullisella kevyen ja joukkoliikenteen saavutettavuusvyöhykkeellä.

Saavutettavuus joukko- ja kevyellä liikenteellä, muut kuin työmatkat

Kuva 19. Saavutettavuusvyöhykkeet

6.4 LIIKENNE, LIIKKUMINEN JA LIIKENNETURVALLISUUS

Kaavan vaikutuksia liikkumistarpeeseen ja liikennemääriin sekä liikenteen kulkutapaosuuksiin on arvioitu kaavaluonnoksen uusien asuin- ja työpaikka-alueiden pohjalta. Asuinalueiden ohjeellisten tehokkuuksien tarkentuessa myös kaavan liikennevaikutuksia on mahdollista arvioida tarkemmin ehdotusvaiheessa.

Kirkonkylän ja Rajamäen liikenneverkkoselvityksen päivityksen mukaan kasvava asukasmäärä Kirkonkylän alueella kasvattaa myös liikennemääriä. Asukasmäärän kasvu luo edellytykset nykyistä paremmille palveluille, mikä vähentää asiointimatkojen tarvetta Kirkonkylän ulkopuolelle.

Ulkoisessa liikenteessä merkittävimmät liikennevirrat suuntautuvat pääkaupunkiseudulle, joka on alueen työssäkäynnin tärkein suunta tulevaisuudessakin. Nurmijärven kunnan työlinen työvoima työskentelee merkittävältä osin eri sektorilla kuin Nurmijärvellä sijaitsevat työpaikat (ks. Nurmijärven maankäytön kehityskuva). On syytä olettaa, että yleiskaavan mahdollistama asukasmäärän ja toisaalta työpaikkamäärän lisäys ei merkittävästi muuta tätä työvoiman ja työpaikkojen välistä sektorieroa. Tästä seuraa, että kaavan mahdollistama väestönkasvu lisää työmatkaliikennettä etenkin pääkaupunkiseudun suuntaan samassa suhteessa. Työssäkäyntiliikenteestä ei kuitenkaan arvioida aiheutuvan ruuhkia kasvavillaan liikennemäärillä, mikäli investoidaan liikenneverkkoselvityksen mukaisen tavoiteverkon toteuttamiseen. Lisääntyvästä liikennemäärästä aiheutuu jonkin verran lisää melua sekä pienhiukkas- ja muita päästöjä vilkkaimmin liikennöityjen teiden varsille.

6.4.1 Kävely- ja pyöräilyliikenne

Kirkonkylän alueella on varsin kattava oleva kävelyn ja pyöräilyn väylien verkosto. Pyöräiliikenteen kannalta potentiaalisinta aluetta on Kirkonkylän keskustan ja Maaniitun alue, Pyöräilyn reittiverkostoa kehitetään ja Kirkonkylä-Rajamäki kevyen liikenteen väylä on jo toteutettu osana seudullista pyöräiliikenteen yhteyttä. Yhteys Kirkonkylältä Perttulan kautta Klaukkalaan on suunnitteilla, ja se on osoitettu osayleiskaavassa kevyen liikenteen yhteystarpeena. Uusilta asuinalueilta on mahdollista toteuttaa laadukkaat kävely- ja pyöräilyyhteydet nykyiseen verkostoon. Härkähaanmäen alueella pyöräväylien suunnitteluun on kiinnitettävä erityistä huomiota alueen suurien korkeuserojen vuoksi. Tarjoamalla uusia kevyen liikenteen ja ulkoilureittien yhteyksiä mahdollistetaan kävelyn ja pyöräilyn kulkutapaosuuden kasvu. Uudet turvalliset yhteydet mahdollistavat liikkumisen pyörällä tai jalan eri asuinalueiden ja virkistysalueiden välillä. Miljööltään miellyttävä ja rauhallinen kävelyreitti kutsuu liikkumaan. Tiheällä ja miellyttävällä kävely- ja pyöräilyreitistöllä asuinalueiden läheisyydessä on terveydellisiä vaikutuksia. Kirkonkylällä käytettyjä virkistys- ja ulkoilureittejä käytetään pääsääntöisesti kävelyn (70%), mutta myös pyöräilyyn ja juoksuun. Mitä useampia matkoja tehdään kävellen tai pyörällä, sitä suotuisampia ovat vaikutukset myös ilmastoon.

6.4.2 Joukkoliikenne

Kirkonkylän joukkoliikennepalvelut perustuvat pääasiassa Helsingin keskustasta Kirkonkylään ja Kirkonkylän kautta Rajamäelle kulkeviin seudullisiin linjoihin, jotka on määritelty MAL 2019 suunnitelmaluonnoksen joukkoliikenteen 2030 runkoverkossa tärkeinä seudullisina yhteyksinä. Joukkoliikenteen palvelutaso on paras Rajamäentien/Helsingintien varrella ja Kirkonkylän keskustassa. Kirkonkylältä on olemassa joukkoliikennekytkentä pääkaupunkiseudun raideliikenteeseen kehäradan kautta, mikä on parantanut pääkaupunkiseudun eri alueiden saavutettavuutta Kirkonkylältä käsin.

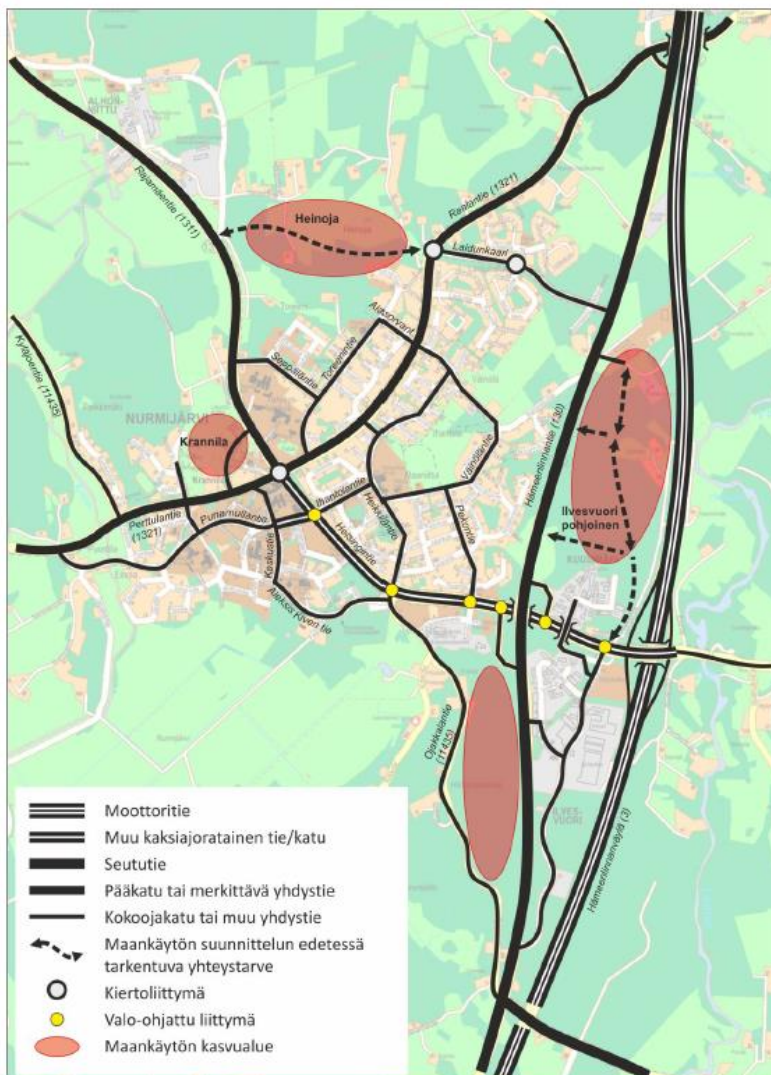
Kaava ohjaa uutta asutusta joukkoliikenteellisestä näkökulmasta hyvin saavutettavalle etäisyydelle. Tämä parantaa joukkoliikenteen toimintaedellytyksiä Kirkonkylän alueella, kun potentiaalinen käyttäjämäärä alueella kasvaa. Kaava velvoittaa osoittamaan keskusta-alueella riittävät alueet liityntäpysäköinnille. Liityntäpysäköintimahdollisuuksien paraneminen edistää joukkoliikenteen käyttömahdollisuuksia Kirkonkylällä.

Yleiskaavaratkaisun toteutuessa syntyy kuitenkin joitakin uusia asuinalueita, jotka sijaitsevat joukkoliikenteellä hankalasti saavutettavilla alueilla. Tällaisia alueita ovat Heinojan poh-

joiset alueet ja Härkähaanmäen eteläiset alueet. Heinojan alueen asukasmäärän kasvaessa on mahdollista järjestää alueelle joukkoliikennettä. Heinojan alueen rakentuminen voi parantaa joukkoliikenteen saavutettavuutta myös muilla Raalantien suunnan asuinalueilla.

6.4.3 Tie- ja katuverkon kehittäminen

Uusilla alueilla on tarpeen kehittää katuverkkoa, jotta liikenne sujusi niillä hyvin. Kuvassa 20 on esitetty Kirkonkylän alueen tavoitekatuverkko vuonna 2040. Kirkonkylän ja Rajamäen liikenneverkko selvityksen mukaan ainakin Heinojan alueelle tulisi rakentaa uusi kokoojakatu, joka yhdistää alueen Rajamäentiehen. Härkähaanmäen uuden asuin- /työpaikka-alueen läpi kulkeva Ojakkalantie on historiallinen tielinja, ja sen muuttaminen alueen sisäiseksi kokoojakaduksi vaatisi merkittäviä muutoksia tien linjaan ja korkeusasemiin. Härkähaanmäen alueella tulisikin tutkia kokonaan uuteen kokoojakatuun perustuvaa katuverkkoa. Katuverkon suunnittelun yhteydessä on mahdollista parantaa jalankulun ja pyöräilyn edellytyksiä, ja sitä kautta edistää näiden liikennemuotojen sujuvuutta alueella. Kaavan mahdollistaman väestönkasvun lisäyksen aiheuttama liikennemäärän kasvu vaatii jonkin verran investointeja olemassa olevaan katuverkkoon (Helsingintien-Perttulantien kiertoliittymä, Helsingintien kaksiajorataisuus Perttulantien risteykseen asti, liikennevalo-ohjauksen kehittäminen) mutta merkittäviä kynnysinvestointeja ei ole tarpeen tehdä.

Kuva 20. Liikenteen tavoiteverkosto Kirkonkylän alueella 2040

6.4.4 Liikenteen ilmastovaikutukset

KUUMA-kuntien vuonna 2010 laaditun ilmasto-ohjelman liikennettä koskevia tavoitteita ovat liikenteen kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen 17 % vuoden 2006 tasosta vuoteen 220 mennessä, kevyen liikenteen ja joukkoliikenteen osuuden lisääminen ja joukkoliikenteen, kävelyn ja pyöräilyn ensisijaisuus houkuttelevimpina liikkumismuotoina.

Kirkonkylän ja Rajamäen liikenneverkkoselvityksen päivityksen mukaan liikenteen kulkutapaosuuksissa ei kuitenkaan ennusteiden perusteella tapahtuisi väestönkasvun myötä merkittäviä muutoksia. Kaavan aiheuttamasta liikenteen lisäyksestä suurin osa olisi siten henkilöautoliikennettä. Henkilöautoliikenteen lisäyksen myötä kasvihuonekaasupäästöt lisääntyvät ainakin lyhyellä aikavälillä, koska polttomoottoriauto on tällä hetkellä yleisin henkilöautomuoto, ja autokannan uusiutuminen on hidasta.

Yleiskaavan ilmastovaikutukset ovat voimakkaasti kytköksissä siihen, miten Kirkonkylän taajaman alueella pystytään tukemaan asukkaiden joukkoliikenteen käyttöä parantamalla joukkoliikenteen toimintaedellytyksiä. Mikäli uudet asuinalueet tukeutuvat vain henkilöautoliikenteeseen, ovat kaavan ilmastovaikutukset kasvavan henkilöautosuorituksen vuoksi kielteiset. Joukkoliikenteen sekä jalankulun ja pyöräilyn kulkutapaosuuden kasvattaminen voi onnistua, jos kiinnitetään huomiota liityntäliikenteeseen ja -pysäköintiin sekä jalankulun ja pyöräilyn verkoston houkuttelevuuteen ja mahdollisuuksiin keskusta-alueen ja taajaman reunaluodoilla sijaitsevien asuinalueiden välillä. Kaavan mahdollistama asukasmäärän kasvu on toisaalta edellytys lisäpanostuksille joukkoliikenteen palvelutason kehittämiseen.

Taajamien väliset laadukkaat kevyen liikenteen väylät ovat edellytyksenä pyöräilyn kulkutapaosuuden kasvulle kunnan sisäisessä taajamien välisessä liikenteessä. Yhteys Kirkonkylältä Perttulan kautta Klaukkalaan on suunnitteilla, ja se on osoitettu osayleiskaavassa kevyen liikenteen yhteystarpeena.

6.5 LUONTOON JA KULTTUURIPERINTÖÖN KOHDISTUVAT VAIKUTUKSET

Kirkonkylän osayleiskaavassa on määritelty keskeiset viher- ja virkistysalueet. Nämä muodostavat sekä asukkaita palvelevat ulkoilualueet ja -reitit, että luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeät alueet ja ekologiset yhteydet. Maa- ja metsätalousalueilla ulkoilu on mahdollista jokamiehen oikeuksien puitteissa. Merkittävimmät kaavaratkaisun aiheuttamat luontoon kohdistuvat vaikutukset johtuvat taajamarakenteen ja työpaikka-alueiden laajenemisesta.

Osayleiskaavan pinta-alasta noin 65 % jää rakentamattomaksi tai maa- ja metsätalousalueeksi. Lisäksi viher-, virkistys- ja suojaviheralueita on 4 % kaavan pinta-alasta. Näiden alueiden lisäksi kaavaan on merkitty erilaisten luontoarvojen perusteella lukuisia kohteita, jotka on tavoitteena säilyttää ja huomioida tarkemman tason suunnittelussa. Niillä on tarkoitus turvata liito-oravien ja lepakoiden lisääntymis- ja levähdyspaikat ja tärkeät siirtymäreitit, kasvillisuudeltaan arvokkaat alueet, luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeät vanhan metsän alueet ja arvokkaat pienvedet. Näiden turvin Kirkonkylän alueen luonnon monimuotoisuus turvataan merkittävimmitä osin.

Kaava-alueella ei ole tunnistettu kasvillisuudeltaan maakunnallisesti tai valtakunnallisesti arvokkaita alueita. Suurin osa kasvillisuudeltaan paikallisesti arvokkaista alueista säilyy ennallaan kaavan toteutuessa. Kissanojan vanhan metsän alueen halkaisee Iivesvuori pohjoisen työpaikka-alueiden sisäinen kevyen liikenteen yhteys, joka on tarkoitus toteuttaa silta-ratkaisuna. Asemakaavasuunnittelussa ja toteutussuunnittelussa on varmistuttava, että alueen luontoarvot otetaan huomioon.

6.5.1 Natura-alueisiin kohdistuvat vaikutukset

Kaava-alueella ei sijaitse Natura 2000 -verkostoon kuuluvia kohteita. Kaavalla voi olla vaikutuksia Vantaanjoen Natura-alueeseen lähinnä Vantaanjokeen laskevien vesistöjen (Kissanoja, Viitastenoja, Kyläjoki/Luhtajoki) valuma-alueiden kautta. Näiden vesistöjen valuma-alueille sijoittuvasta uudesta rakentamisesta voi aiheutua hulevesien määrän kasvua. Hulevesien mukana vesistöihin voi kulkeutua aiempaa enemmän kiintoainesta ja haitta-aineita. Vantaanjoessa elää uhanalainen vuollejokisimpukka ja äärimmäisen uhanalainen luonnonvarainen taimenkanta, joiden lisääntymiseen kasvavalla kiintoaineskuormituksella voi olla vaikutusta. Kissanojan ja Viitastenojan valuma-alueilla tapahtuvilla muutoksilla arvioidaan olevan suurempi vaikutus, koska ne laskevat suoraan Vantaanjokeen. Muilta valuma-alueilta vedet valuvat ensin Kyläjokeen/Luhtajokeen ja Klaukkalan läpi ennen laskua Vantaanjokeen. Vaikutuksia voidaan ehkäistä viivyttämällä hulevesiä jo ennen niiden purkua Vantaanjokeen laskeviin uomiin, ja varmistamalla, että vesistöihin ei päädy haitta-aineita. Tämä on pyritty varmistamaan kaavan yleisillä määräyksillä ja rakennettavien alueiden hulevesien viivytystä koskevilla määräyksillä. Hulevesivaikutuksia on arvioitu tarkemmin kohdassa 7.5.6 Vesistöt, pienvedet ja hulevedet.

6.5.2 Direktiivilajit

Liito-oravat

Kaava-alueella olevista liito-oravan elinalueista viisi sijaitsee maa- ja metsätalouteen (M-10) tai ulkoilu- ja virkistyskäyttöön (V-1) osoitetuilla alueilla. Näillä alueilla ympäristö säilyy suoraan pääkäyttötarkoituksen perusteella liito-oraville soveltuvina. Neljä liito-orava-alueita sijaitsee Heinojan ja Laidunkaaren alueilla pääkäyttötarkoitukseltaan asumiselle varatulla alueella (A-2, AP-1). Liito-orava-alueisiin liittyvän kaavamääräyksen mukaan liito-oravan elinympäristöt on säilytettävä lajille sopivina. AP-1 -alueelle sijoittuva liito-orava-alue sijaitsee pääosin asemakaavassa osoitetulla lähiviheralueella, ja asemakaava turvaa liito-oravan elinympäristön säilymisen. Asemakaavoitettavaksi tarkoitettulla A-2 -alueella kaavan yleismääräys velvoittaa laatimaan ennen alueen asemakaavoittamista kaavarunгон, jossa suunnitellaan alueen sisäinen viherverkosto. Tällä on tarkoitus turvata liito-oravan käyttämät alueet ja kulkuyhteydet. Asemakaavan laadinnan yhteydessä tulee laatia tarkempi asemakaavatasoinen selvitys liito-oravien esiintymisestä alueella. Kaavarunгон ja asemakaavan laadinnassa liito-oravat on mahdollista huomioida ja yhteen sovittaa muun maankäytön kanssa. Kaavan jatkosuunnittelussa laaditaan myös alueittaiset suunnitteluohjeet, joissa suojelutarpeet on esitetty alueittain. Lisäksi kaavan yleismääräyksillä veloitetaan säilyttämään liito-oravan tärkeimmät kulkuyhteydet sekä lisääntymis- ja levähdysalueet.

Lepakot

Lisääntymis- ja levähdyspaikat sijaitsevat yleisten palvelujen alueella (PY-4, kirkko ja ympäröivät rakennukset) sekä asumiseen varatuilla alueilla (AP-1, A-2). Lisääntymis- ja levähdyspaikka sl-18/2 sijaitsee Kirkonmäen museokahvilassa, joka kuuluu kirkon pihapiirin valtakunnallisesti merkittävän rakennetun kulttuuriympäristön alueeseen, ja rakennus ympäristöineen säilyy lepakoille sopivana. Myös viereinen II-luokan alue (hautausmaa/pappila) säilyy lepakoille sopivana, ja turvaa kulkuyhteyden lisääntymis- ja levähdyspaikalle. Lisääntymis- ja levähdyspaikka sl-18/1 sijaitsee Heinojan asumiseen varattavalla alueella A-2 olevan asuinrakennuksen pihapiirissä, johon kaava ei aiheuta muutoksia. Alueen tarkemmassa suunnittelussa on huomioitava lepakoiden tarvitsemat kulkuyhteydet.

Lepakoille tärkeistä ruokailualueista ja siirtymäreiteistä kahdeksan sijoittuu maa- ja metsätalouteen osoitetulle alueelle (M-10), ja yksi hautausmaan ja pappilan alueelle (EH-1, PY-4). Näillä alueilla kaava ei aiheuta muutoksia maankäytössä, eikä vaikuta lepakoiden elinympäristöön heikentävästi. Kaavasta ei myöskään aiheudu muutoksia lepakoiden kulkuyhteyksiin näille alueille.

Muista kaava-alueella sijaitsevista lepakoiden käyttämissä alueista neljä sijaitsee maa- ja metsätalouteen osoitetulla alueella (M-10). Näillä alueilla kaava ei aiheuta muutoksia maankäytössä. Muista alueista yksi sijaitsee olevalla asuinalueella (AP-1), yksi uudella työpaikka-alueella (TP-3/T-5), yksi uudella asumiseen osoitettavalla alueella (A-1), yksi selvitäsaluella jonka osoittaminen työpaikka- tai asuinalueeksi tulee tutkia, yksi AP-1/AK-2/SE-

5 alueella, ja yksi uudella pääosin asuinkerrostaloille varattavalla alueella (AKR-1). Alueiden toteutuessa kaavan mukaisesti alueiden maankäyttö voi muuttua siten, että ne eivät ole enää lepakoille soveltuvia alueita. Suurin vaikutus olisi kirkonmäen viereisten alueiden muuttumisella, koska ne kaventaisivat lepakoille soveltuvaa aluetta lisääntymis- ja levähdyspaikan läheisyydessä. Kyseisen lisääntymis- ja levähdyspaikan välittömään läheisyyteen jää kuitenkin lepakoille arvokkaampi II-luokan alue, joka turvaa lepakoiden siirtymäreitin kirkonmäelle. Muuttuvan maankäytön alueiden arvoja lepakoille voidaan säilyttää jättämällä uusille asuinalueille vanhaa puustoa turvaamaan saalistus- ja piilopaikkoja sekä lentoreittejä, ja välttämällä alueiden valaisemista. Tämä voidaan huomioida alueiden asemakaavoituksen yhteydessä.

I- ja II-luokan lepakkoalueet on lisäksi merkitty kaavaan osa-aluemerkinnöillä. Merkinnät velvoittavat hoitamaan alueita siten, että lepakoille suotuisat olosuhteet säilyvät. Lisäksi alueilla on voimassa maisematyölupavelvoite. III-luokan alueita ei ole merkitty kaavaan, joten niillä ei ole voimassa maisematyölupavelvoitetta siltä osin, kun ne sijoittuvat asema-kaavoitetun alueen ulkopuolelle.

Kaava turvaa lepakoille arvokkaimpien I- ja II-luokan alueiden säilymisen, eikä siten vaikuta merkittävästi alueen lepakoihin. Kaava voi kuitenkin toteutuessaan vaikuttaa heikentävästi enintään kuuteen kymmenestä III-luokan alueesta.

6.5.3 Ekologiset yhteydet

Kaavan vaikutuksia Kirkonkylän alueen ekologiin yhteyksiin on arvioitu kahden selvityksen avulla (Nurmijärven kirkonkylän ekologiset yhteydet, Enviro Oy 2017; Nurmijärven ekologiset yhteydet, Enviro Oy 2014).

Ekologisten yhteyksien jatkuvuus on pyritty turvaamaan niitä koskevin kaavamääräyksin. Kaavalla ei ole heikentäviä vaikutuksia alueen maakunnallisesti merkittäviin ekologiin yhteyksiin. Kaava kaventaa toteutuessaan kahta paikallista yhteyttä merkittävästi (Härkähaanmäki-Ilvesuori ja Ilvesuori-Vantaanjoki) ja kaventaa/mahdollisesti kaventaa kolmea (Härkähaanmäen ja Ojakkalan välinen yhteys, Heinojan eteläinen ja pohjoinen yhteys). Kaavalla ei ole vaikutusta muihin paikallisiin yhteyksiin, ja kokonaisuudessaan kaavan vaikutusta ekologiin yhteyksiin voidaan pitää vähäisenä. Heikentyvät yhteydet ovat kuitenkin kaikki Hämeenlinnanväylän tai maantien 130 ylittäviä, joten yhteyksien heikentyminen kasvattaa muiden ko. liikenneväylät ylittävien yhteyksien merkitystä. Ekologiset yhteydet on merkitty kaavaan viheryhteystarvemerkinnällä, jonka määräys velvoittaa turvaamaan ekologisen käytävän riittävän leveyden ja jatkuvuuden alueen pääkäyttötarkoituksen mukaisessa käytössä ja suunnittelussa. Rakennettaessa haja-asutusluonteisesti M-10 alueille on lupaprosessin yhteydessä varmistettava, että mahdollinen rakentaminen ei heikennä ekologisia yhteyksiä.

Maakunnallisesti tärkeät ekologiset yhteydet

Kaava-alueen pohjoisosan läpi kulkee maakunnallisesti tärkeä laajempien metsäalueiden muodostama yhteys Kulomäen kautta koilliseen. Yhteys ylittää Hämeenlinnanväylän Karhunkorven kohdalta. Yhteys katkeaa vain Kyläjoentien varressa Nummelan tilan kohdalla avoimeen peltoaukeaan. Osayleiskaavassa ei osoiteta tälle alueelle uutta maankäyttöä, eikä kaavan toteutuminen siten vaikuta ekologisen yhteyden jatkuvuuteen.

Paikallisesti tärkeät ekologiset yhteydet

Paikalliset ekologiset yhteydet ovat tärkeä osa ekologista verkostoa ja ne kytkeytyvät suurempiin maakunnallisiin yhteyksiin. Paikallisten ekologisten yhteyksien jatkuvuuden näkökulmasta ongelmallisim on Härkähaanmäen asumiseen ja mahdollisesti työpaikka-alueeksi varattava alue (A-1, SE-7) sekä Ilvesuori pohjoisen uusi työpaikka-alue (TP-3/T-5), jotka kaventavat yhteyksiä Ojakkalasta Härkähaanmäkeen, Härkähaanmäeltä Ilvesvuoreen ja Ilvesvuoresta Vantaanjokivarteen. Yhteys Härkähaanmäen ja Ilvesvuoren välillä on hirvieläinonnettomuuksien määrän perusteella hirvieläimille tärkeä ja sen merkitys on todennäköisesti kasvanut Ilvesuori etelän rakentamisen myötä. Asuinalueeksi varattavalla alueella yhteyden jatkuvuus ainakin pienemmille eläinlajeille voidaan turvata huomioimalla yh-

teys asuinalueen sisäisen viheralueverkoston suunnittelussa. Jonkinlainen yhteys Härkähaanmäen ja Vantaanjoen välillä on mahdollista säilyttää maantien 130 varren suojaviheralueen ja Ilvesvuoren pohjoispuolisen Kissanonjan metsäalueen kautta, mutta yhteys on huomattavasti kapeampi ja katkonaisempi kuin nykytilassa. On mahdollista, että hirvieläimet siirtyvät käyttämään ko. reittiä liikenneväylien ylitykseen. Härkähaanmäen ja Ilvesvuoren kautta kulkevan yhteyden heiketessä korostuu myös kaava-alueen eteläpuolelle jäävän maakunnallisen yhteyden merkittävyys. Yhteydet Palojoen laajoille metsäalueille säilyvät tämän yhteyden kautta.

Myös Heinojan asumiseen osoitetut alueet (A-2, A-3) mahdollisesti kaventavat kahta alueen läpi kulkevaa paikallista yhteyttä. Eteläisempi yhteys on todennäköisesti liito-oravan liikkumisen kannalta tärkeä. Yhteyksien jatkuvuus ja riittävä leveys tulee kuitenkin kaavamääräyksen mukaan turvata asemakaavasuunnittelussa, joten yhteydet tulee huomioida asuinalueiden viherverkoston suunnittelussa. Yhteyksistä pohjoisempi on jo nykytilanteessa peltoaukeiden katkoma, ja sitä voidaan parantaa asemakaavan viheralueiden suunnittelulla ja istutuksilla, jolloin kaavalla voi olla yhteyteen myönteinenkin vaikutus.

Metsä-Tuomelan jäteaseman alueella on energiahuollon alueen varaus (EN-3) ja kiertotalousalueen varaus (TKT-1), jotka osoittavat voimassa olevan asemakaavan mukaiset alueet. Nämä alueet eivät ole vielä toteutuneet, mutta ne toteutuessaan ne kaventavat hie-man Pitkämäen pohjoispuolista ekologista yhteyttä. Tämä ei kuitenkaan ole nyt laadittavan osayleiskaavan aiheuttama vaikutus, koska vaikutukset aiheutuvat jo voimassaolevasta asemakaavasta.

Taulukko 35. Koonti kaavan vaikutuksista Kirkonkylän alueen ekologisiin yhteyksiin

Numero selvityksessä*	Yhteys	Kaavan vaikutus
1	Valkjärvi-Perttula	M-10, ei vaikutusta
2	Suontaankulma	ei kaava-alueella, ei vaikutusta
3	Kirkkotien metsä	M-10, ei vaikutusta
4	Ojakkala	A-1, yhteys kapenee
5	Kirkonkylän eteläpuoli, maakunnallisesti merkittävä	ei kaava-alueella, ei vaikutusta
6	Härkähaanmäki-Ilvesvuori	SE-7, TP-3, T-5, EV-3, yhteys kapenee merkittävästi
7	Kirkonkylä-Vantaanjoki	TP-3, yhteys kapenee Ilvesvuoren kohdalla merkittävästi
8	Karhunkorpi-Murhamäki	A-2, A-3, yhteys voi kaventua
9	Kirkonkylän pohjoislaidan metsä	A-2, V-1, yhteys voi kaventua
10	Pitkämäki-Parkkimäki	M-10, ei vaikutusta
11	Mutaanmäki, maakunnallisesti merkittävä	M-10, MU-2, ei vaikutusta
12	Karhunkorpi	M-10, ei vaikutusta
13	Kyläjoen latvahaarat	M-10, ei vaikutusta

14	Kaava-alueen luoteiskulma	M-10, ei vaikutusta
15	Metsä-Tuomela	EN-3, EV-1, TKT-1, yhteys kapee- nee asemakaavan toteutuessa
-	Kyläjoki/Luhtajoki	W-4, ei vaikutusta

*Nurmijärven kirkonkylän ekologiset yhteydet, Enviro Oy 2017

6.5.4 Pohjavedet

Kirkonkylän osayleiskaava-alueella on osoitettu Valkojan pohjavesialueelle hieman uutta asuinalueita. Alueen asemakaavoituksen ja tarkemman hulevesisuunnittelun yhteydessä voidaan varmistaa, että asuinalueen rakentumisesta ei aiheudu haitallisia vaikutuksia pohjavesialueelle.

Uusien asuinalueiden ja Ilvesuoren työpaikka-alueen rakentumisen myötä liikennemäärät maantiellä 130 voivat hieman kasvaa. Lisäys ajoneuvomääriin ei kuitenkaan ole kokonaisuuden kannalta merkittävä, joten esimerkiksi onnettomuudesta aiheutuvan polttoaine- tai kemikaalivuodon riski ei kasva merkittävästi. Suurin tienpidosta pohjavedelle aiheutuva riski liittyy tien suolaamiseen, johon liikennemäärän vähäisellä kasvulla ei ole vaikutusta.

Karhunkorven teollisuusalueen mahdollisella laajentumisella voi olla vaikutuksia Valkojan pohjavesialueeseen, ja vaikutukset pohjaveden muodostumiseen ja laatuun on selvitettävä ennen kuin alue voidaan osoittaa työpaikka-alueeksi. Pohjavesialueen kaavamääräyksessä on annettu ohjeita koskien rakentamista ja muuta toimintaa, joita noudattamalla voidaan hallita pohjaveteen kohdistuvia riskejä.

6.5.5 Vesistöt, pienvedet ja hulevedet

Koko kaava-alue sijaitsee Vantaanjoen valuma-alueella. Vantaanjoki kuuluu Natura 2000-verkostoon, ja siinä elää uhanalainen vuollejokisimpukka ja äärimmäisen uhanalainen luonnonvarainen taimenkanta. Taimenia on havaittu koekalastuksissa myös Luhtajoessa Kuha-koskella, mutta niiden lisääntyminen Luhtajoessa vaikuttaa olevan satunnaista. Yleiskaavalla voi olla vaikutuksia vesistöihin lisääntyvän hulevesikuormituksen kautta. Rakennetun alueen pinta-alan kasvu aiheuttaa sadetapahtumien aikana aiempaa enemmän hulevesien muodostumista. Hulevesien mukana voi kulkeutua kiintoainesta ja haitta-aineita vesistöihin. Vuollejokisimpukka ja taimen voivat kärsiä veden samentumisesta. Siten voimakkaasti lisääntyvällä hulevesien kiintoaineskuormituksella voisi olla vaikutusta niihin.

Yleiskaava-alueella sijaitsevista osavaluma-alueista Metsäkylän-Nummenniityn alue ja Viitastenojan valuma-alue purkavat vetensä suoraan Vantaanjokeen. Muut valuma-alueet purkavat vedet Kyläjokeen/Luhtajokeen, joista ne valuvat Luhtaanmäenjoen kautta Vantaanjokeen. Kyläjokeen/Luhtajokeen laskevilla valuma-alueilla hulevesien vaikutukset Vantaanjoen veden laatuun jäävät pienemmiksi, koska kiintoainesta ehtii laskeutua pidemmällä virtausmatkalla ja vedet sekoittuvat jokien suurempaan vesimäärään ennen purkua Vantaanjokeen. Lähinnä suoraan Vantaanjokeen purkavien Kissanjoen ja Viitastenojan valuma-alueilla muodostuvilla hulevesillä voi olla suoraa paikallista vaikutusta Vantaanjoen veden laatuun.

Kaavan toteutumisen vaikutuksia hulevesien muodostumiseen on arvioitu Kirkonkylän osayleiskaavan hulevesiselvityksessä. Uusien asuin- ja työpaikka-alueiden toteutuminen voi lisätä muodostuvan huleveden määrää paikoin merkittävästikin, mutta hyvällä hulevesien hallinnan suunnittelulla ja hallintarakenteiden toteutuksella hulevesistä vesistöille aiheutuvia haitallisia vaikutuksia voidaan vähentää. Kaavan yleiset määräykset velvoittavat suunnittelemaan hulevesien hallinnan kokonaisuuden uusien laajojen alueiden kaavarungon suunnittelun yhteydessä, jolloin muodostuvan huleveden määrä ja hulevesien hallintaan liittyvien rakenteiden mitoitus, tilantarve ja sijoittaminen voidaan arvioida tarkemmin. Kaa-

van hulevesiä koskeva yleismääräys velvoittaa lisäksi huomioimaan pienvesien ekologiset arvot ja luonnontilan hulevesien hallinnan suunnittelussa. Tällä voidaan varmistaa mahdollisimman vähäiset haitalliset vaikutukset arvokkaisiin pienvesiin. Yleismääräys velvoittaa lisäksi tutkimaan hulevesien vaikutukset laadittaessa asemakaavoja tulvaherkkien alueiden valuma-alueilla. Hulevesikuormitusta voidaan arvioida tarkemmin kaavan jatkosuunnittelussa, kun asemakaavoitettavien alueiden rakenteet tarkentuvat.

Kirkonkylän maaperä on pääosin savea ja kalliota. Tämän vuoksi hulevesien käsitteleminen imeyttämällä on monin paikoin vaikeaa. Uusilla ja vanhoilla rakennetuilla alueilla hulevesien hallinnan tarpeet vaihtelevat siten, että toisilla korostuu muodostuvan huleveden määrän rajoittaminen ja tulvahallinta, toisilla alueilla hulevesien hyvän laadun tai alivirtaamien säilyttäminen. Hulevesien hallintamenetelmät tulee valita valuma-aluekohtaisesti kulloisenkin tarpeen mukaisesti. Kaavan jatkosuunnittelussa voidaan antaa tarkempia määräyksiä hulevesien hallinnasta, kun kaavaratkaisu tarkentuu uusien asuinalueiden osalta.

Hulevedet valuma-alueittain

Heinojan valuma-alueella kaavan hulevesivaikutukset ovat merkittävimmät. Heinojan valuma-alue on pieni, vain 685 ha, ja valuma-alueelle on arvioitu tulevan uutta asuinrakentamiseen varattavaa aluetta n. 200 ha. Sadetapahtuman aikana muodostuvan huleveden määrän arvioidaan kasvavan noin viidenneksellä kerran 2 vuodessa toistuvan sadetapahtuman aikana, ja jopa kaksinkertaistuvan kerran 10 vuodessa toistuvan sadetapahtuman aikana, kun huomioidaan ilmastonmuutoksen vaikutus sadetapahtumien keskimääräiseen intensiteettiin. Heinoja on alajuoksulla putkitettu Alhonnitussa, mikä aiheuttaa tulvimisriskin, mikäli hetkelliset virtaamat kasvavat sadetapahtumien aikana suuriksi. Kaikissa asemakaavoissa Heinojan valuma-alueella on otettava huomioon hulevesien hallinnan kokonaisuus. Heinojan valuma-alueella sijaitsevilla asumiseen varatuilla alueilla A-2 ja A-3 on kaavamääräys, joka velvoittaa kiinnittämään suunnittelussa erityistä huomiota hulevesien hallintaan.

Heinojan valuma-alueella sijaitsee arvokkaita pienvesiä (Heinojan noro, Mutaanmäen noro, Heinojan luonnontilainen osuus). Norot ovat vesilain 2. luvun 11 §:n perusteella rauhoitettuja, ja niiden luonnontilan vaarantaminen on kielletty. Hulevesiä ei tule johtaa arvokkaisiin pienvesiin ilman asianmukaista viivyttämistä, koska huleveden mukana kulkeutuvalla kiintoaineksella ja epäpuhtauksilla olla niiden ekologista tilaa heikentävä vaikutus. Lisäksi hulevesien aiheuttamat virtaamavaihtelut voivat aiheuttaa uomissa kasvavaa eroosiota. Pienvesien huomioiminen hulevesien hallinnan suunnittelussa on varmistettu hulevesiä koskevalla yleisellä kaavamääräyksellä. Jos hulevesien käsittely järjestetään kaavamääräysten mukaisesti, ei hulevesistä todennäköisesti aiheudu merkittäviä haitallisia vaikutuksia valuma-alueen pienvesien luonnontilaan.

Metsäkylän-Nummenniityn alue on pinta-alaltaan suuri, n. 63 km², josta kaava-alueella sijaitsee 9 km². Alueen pääuoma on Vantaanjoki ja jokaisella Vantaanjokeen virtaavalla uomalla on oma valuma-alueensa. Vantaanjoki kuuluu Natura 2000-verkostoon, ja siinä elää uhanalainen vuollejokisimpukka ja äärimmäisen uhanalainen luonnonvarainen taimenkanta. Vuollejokisimpukan ja taimenen lisääntymisen kannalta on tärkeää, ettei veden mukana kulkeutuvan kiintoaineksen määrä oleellisesti kasva. Tämä on pyritty huomioimaan kaavan hulevesien käsittelyä koskevalla yleismääräyksellä.

Kirkonkylän osayleiskaava-alueella merkittävimmät muutokset tapahtuvat Kissanojan valuma-alueella, johon osoitetaan xx ha uutta työpaikka-aluetta. Kissanojan valuma-alueella on jo valmiiksi paljon rakennettua aluetta, ja Kissanojassa on nähtävissä todennäköisesti hulevesistä johtuvaa lisääntynyttä eroosiota. Ilvesvuoren työpaikka-alueen hulevesien hallinnassa on huomioitava paitsi riittävä hulevesien viivyttäminen ennen niiden johtamista Kissanojaan, myös huleveden laadullinen hallinta, koska työpaikka-alueen hulevedet sisältävät tyypillisesti enemmän epäpuhtauksia kuin esimerkiksi asuinalueiden hulevedet. Kissanoja on arvokas luonnontilainen pienvesi, ja sen varrella on myös vesilain 2. luvun 11 §:n perusteella rauhoitettuja lähteikköjä, joiden luonnontilan vaarantaminen on kielletty. Lisäksi Metsäkylän-Nummenniityn alueella sijaitsee vielä todennäköisesti ainakin yksi vesilain 2. luvun 11 §:n mukainen luonnontilainen noro Ilvesvuoren työpaikka-alueen vieressä kaava-alueen ulkopuolella (Keski-Uudenmaan Ympäristökeskuksen lausunto Ilvesvuori Poh-

joisen asemakaavaehdotukseen 21.11.2017). Noroa ei ole inventoitu Kirkonkylän pienvesiselvityksessä, mutta Ilvesvuoren työpaikka-alueen hulevesillä voi olla siihen vaikutusta. Jos Ilvesvuoren työpaikka-alueen hulevesien käsittely järjestetään kaavamääräysten mukaisesti, ei hulevesistä todennäköisesti aiheudu merkittäviä haitallisia vaikutuksia arvokkaiden pienvesien luonnontilaan.

Kissanoja soveltuu nykyisellään huonosti lohikalojen elinympäristöksi, joten taimenen esiintyminen siinä on epätodennäköistä. Vuollejokisimpukkaa tiedetään esiintyvän Kissanojan purkupisteen yläpuolella Miiluojan alueella ja myös alajuoksulla Myllykosken alapuolella. Vuollejokisimpukan esiintymisestä Kissanojan purkupisteen alueella ei ole tietoa. Vuollejokisimpukkaa kuitenkin on tavattu sekä Miiluojan alueella että Myllykosken alueella, joten on mahdollista, että sitä esiintyy myös Kissanojan purkupisteen alueella. Jos alueen hulevesien käsittely järjestetään kaavamääräysten mukaisesti, ei hulevesistä todennäköisesti aiheudu merkittäviä haitallisia vaikutuksia vuollejokisimpukalle.

Karhunkorven selvitysalueen SE-3 osoittamista työpaikka-alueeksi tutkitaan. Mikäli alue osoitetaan työpaikkatoimintaan, kasvaa muodostuvan huleveden määrä Matinojan itäisten ja läntisten norojen valuma-alueella todennäköisesti huomattavasti, mikäli huleveden muodostumista ei kontrolloida esim. viherkatoin. Huleveden mukana voi kulkeutua kiintoainesta ja mahdollisesti epäpuhtauksia noroihin. Jos alueen hulevesien käsittely järjestetään kaavamääräysten mukaisesti, ei hulevesistä todennäköisesti aiheudu merkittäviä haitallisia vaikutuksia norojen luonnontilaan.

Viitastenojan valuma-alueella osayleiskaava mahdollistaa uutta asuin- ja/tai työpaikkarakentamista. Muodostuvan huleveden määrän arvioidaan kasvavan n. 10 % kerran kahdessa vuodessa toistuvan sadetapahtuman aikana, ja lähes kaksinkertaistuvan kerran kymmenessä vuodessa toistuvan sadetapahtuman aikana. Tällä voi olla vaikutusta Viitastenojan virtaamiin.

Valuma-alueella sijaitsee Kertunojan arvokas luonnontilainen osuus. Hulevesiä ei tule johdattaa Kertunojaan ilman asianmukaista viivyttämistä, koska huleveden mukana kulkeutuvalla kiintoaineksella ja epäpuhtauksilla olla niiden ekologista tilaa heikentävä vaikutus. Lisäksi hulevesien aiheuttamat virtaamavaihtelut voivat aiheuttaa uomassa kasvavaa eroosiota. Pienvesien huomioiminen hulevesien hallinnan suunnittelussa on varmistettu hulevesiä koskevalla yleisellä kaavamääräyksellä. Jos hulevesien käsittely järjestetään kaavamääräysten mukaisesti, ei hulevesistä todennäköisesti aiheudu merkittäviä haitallisia vaikutuksia Kertunojan luonnontilaan.

Taimenen esiintymisestä Viitastenojassa ei ole tietoa. Hautakosken alueella Vantaanjoessa on havaittu vuollejokisimpukoita vuosien 2004-2007 inventoinnissa lähellä Viitastenojan purkupistettä. Jos valuma-alueen hulevesien käsittely järjestetään kaavamääräysten mukaisesti, ei hulevesistä todennäköisesti aiheudu merkittäviä haitallisia vaikutuksia vuollejokisimpukalle.

Luhtajoen-Ylisjoen alueelle on osoitettu jonkin verran uutta työpaikka-aluetta Ilvesvuori pohjoisen alueella ja uutta asuin/työpaikka-aluetta Härkähaanmäessä. Uusien alueiden arvioidaan lisäävän huleveden muodostumista kaava-alueella n. 10 % kerran kahdessa vuodessa toistuvan sadetapahtuman aikana. Kerran kymmenessä vuodessa toistuvan sateen aikana huleveden määrän arvioidaan kasvavan jopa 45 %, kun otetaan huomioon ilmastomuutoksen vaikutus. Tällä voi olla vaikutusta kuivatun järven alueen tulvimiseen runsassateisina aikoina. Tämä on pyritty huomioimaan kaavan hulevesien käsittelyä koskevalla yleismääräyksellä, joka velvoittaa tutkimaan hulevesien vaikutuksen tulvariskiä laadittaessa asemakaavoja tulvaherkkien alueiden valuma-alueilla.

Luhtajoessa on havaittu koekalastuksissa taimenia. Jos valuma-alueella hulevesien käsittely järjestetään kaavamääräysten mukaisesti, ei hulevesistä todennäköisesti aiheudu merkittäviä haitallisia vaikutuksia Luhtajoen taimenkannalle. Valuma-alueella sijaitsee luonnontilaisen kaltainen Pitkämäen noro, mutta kaavasta ei aiheudu muutoksia noron valuma-alueella.

Kyläjoen alueelle sijoittuu kaavassa vähäisessä määrin asuinalueeksi osoitettavaa A-2-alueita. Lisäksi Kirkonkylän keskustan tiivistyvä alue sijoittuu tälle valuma-alueelle. Alueen valumaolosuhteissa ei arvioida tapahtuvan kaavan vaikutuksesta merkittäviä muutoksia, mutta tulvaherkän Kyläjoen takia kaavan yleisissä määräyksissä veloitetaan tutkimaan hulevesien vaikutus alueen tulvariskiä asemakaavoituksen yhteydessä.

Valuma-alueelle on kaavassa osoitettu voimassa olevan asemakaavan mukaisesti määräaikaisen yhdyskuntateknisen huollon aluetta et-2, joka varataan määräaikaisesti puhtaiden maa-ainesten läjitykseen. Maankaatopaikka sijoittuu osittain Lepolan noron latvaosan päälle. Etelä-Suomen Aluehallintovirasto on myöntänyt 16.2.2018 Nurmijärven kunnalle luvan Metsä-Tuomelan maankaatopaikan laajennukselle ja luonnontilaisen puron vaarantamista koskevan poikkeamisen. Lupapäätöksellä ei ollut lainvoimaa vielä helmikuussa 2019.

Alueella sijaitsevat arvokkaat Portinkallion puro ja Huhdanojan luonnontilainen osuus, joihin kaavalla ei ole vaikutuksia.

Vaaksinojan valuma-alueen rajalle Kyläjoen valuma-alueelle on kaavassa osoitettu voimassa olevan asemakaavan mukaisesti määräaikaisen yhdyskuntateknisen huollon aluetta et-2, joka varataan määräaikaisesti puhtaiden maa-ainesten läjitykseen. Maankaatopaikka sijoittuu osittain Lepolan noron latvaosan päälle. Etelä-Suomen Aluehallintovirasto on myöntänyt 16.2.2018 Nurmijärven kunnalle luvan Metsä-Tuomelan maankaatopaikan laajennukselle ja luonnontilaisen puron vaarantamista koskevan poikkeamisen. Lupapäätöksellä ei ollut lainvoimaa vielä helmikuussa 2019.

Koiransuolenojan-Hirmunojan valuma-alueelle ei aiheudu muutoksia kaavasta. Valuma-alueella arvokkaita pienvesiä ovat Koiransuolenoja, Hirmunoja, Hirmunojan noro sekä Kulomäentien pohjois- ja eteläpuoliset norot, eikä kaavalla ole niihin vaikutusta.

Matkunojan valuma-alueelle ei osoiteta kaavassa muutoksia. Matkunojan etelä- ja länsiosat ovat arvokkaita luonnontilaisia pienvesiä, eikä kaavalla ole niihin vaikutuksia. Matkunojassa on luonnonvarainen taimenkanta, johon kaavalla ei ole vaikutuksia.

Taulukko 36. Osayleiskaavan vaikutukset alueen arvokkaisiin pienvesiin

selvitysnumero	kohde	Valuma-alue	Vaikutus
1	Lepolan noro	Vaaksinojan valuma-alue	et-2-alue valuma-alueella, AVI myöntänyt puron vaarantamista koskevasta kiellosta poikkeamisen 16.2.2018 (ei lainvoimainen)
2	Hirmunojan noro	Koiransuolenojan-Hirmunojan valuma-alue	ei vaikutusta
3	Pitkämäen noro	Luhtajoen-Ylisjoen alue	ei vaikutusta
4	Kulomäentien eteläpuolinen noro	Koiransuolenojan-Hirmunojan valuma-alue	ei vaikutusta
5	Kulomäentien pohjoispuolinen noro	Koiransuolenojan-Hirmunojan valuma-alue	ei vaikutusta
6	Mutaanmäen noro	Heinojan valuma-alue	Valuma-alueelle uutta A-3-alueita, josta mahdollisesti hulevesiä

7	Heinojan noro	Heinojan valuma-alue	Valuma-alueelle uutta A-3-aluetta, josta mahdollisesti hulevesiä
8	Matinojan läntiset norot	Metsäkylän-Nummenniityn alue	Valuma-alueelle mahdollinen työpaikka-alue SE-3, josta mahdollisesti hulevesiä
9	Matinojan itäiset norot	Metsäkylän-Nummenniityn alue	Valuma-alueelle mahdollinen työpaikka-alue SE-3, josta mahdollisesti hulevesiä
10	Koskojan läntinen sivuhaara	Viitastenojan valuma-alue	ei vaikutusta
11	Koskojan itäinen sivuhaara	Viitastenojan valuma-alue	ei vaikutusta
12	Heinoja	Heinojan valuma-alue	valuma-alueelle uutta A-2 ja A-3-aluetta, joista todennäköisesti
13	Hirmunoja	Koiransuolenojan-Hirmunojan valuma-alue	ei vaikutusta
14	Huhdanoja	Kyläjoen alue	ei vaikutusta
15	Kissanoja	Metsäkylän-Nummenniityn alue	valuma-alueelle uutta TP-3-aluetta, josta hulevedesiä
16	Koiransuolenoja	Koiransuolenojan-Hirmunojan valuma-alue	ei vaikutusta
17	Matkunojan eteläosa	Matkunojan valuma-alue	ei vaikutusta
17	Matkunojan eteläosa	Matkunojan valuma-alue	ei vaikutusta
18	Matkunojan länsiosa	Matkunojan valuma-alue	ei vaikutusta
19	Portinkallion puro	Kyläjoen alue	ei vaikutusta
20	Kertunojan sivupuro	Viitastenojan valuma-alue	Valuma-alueelle uutta A-1- ja SE-7-aluetta, joista hulevesiä

6.6 VAIKUTUKSET KULTTUURIYMPÄRISTÖÖN

Osayleiskaavassa on osoitettu Nurmijärven rakennusperintöselvityksen ja Nurmijärven keskusta-alueiden rakennusperintöselvityksen perusteella arvokkaat rakennusperintökohteet sekä rakennus- ja kulttuurihistoriallisesti arvokkaat aluekokonaisuudet. Lisäksi kaavassa on osoitettu selvityksiin perustuen muinaismuistokohteet. Nämä yksittäiset kohteet sekä alueet pystytään turvaamaan kaavamääräyksiin, jotka velvoittavat selvittämään kohteiden arvot tarkemmin asemakaavasunnittelun tai maankäytön muutosten yhteydessä.

6.6.1 Maisema

Kirkonkylän osayleiskaava-alueen rakennetun ympäristön historialliset arvot on arvioitu ja tunnistettu eri selvitysten laadinnan yhteydessä. Muinaismuistot on selvitetty niin historialliselta kuin esihistorialliselta ajalta. Rakennusperintö on selvitetty koko kunnan kattavassa selvityksessä (2010), sekä tarkemmin Kirkonkylän keskustan selvityksessä (2017). Selvityksen mukaan arvokkaimmat kohteet, jotka saattavat ylittää maakunnallisesti tai jopa valtakunnallisesti arvokkaiden kohteiden joukkoon, on merkitty kaavaan merkinnällä sr-3 ja sr-6. Rakennussuojelulailla suojellut kohteet on lisäksi osoitettu merkinnällä sr-7.

Kirkonkylän osayleiskaavan avoimet peltomaisemat

Osayleiskaava-alueelle sijoittuu kolme paikallisesi arvokasta avointa peltomaisemaa ja yksi kunnan tasolla arvokas peltomaisema. Kirkonkylän keskustan välittömässä läheisyydessä sijaitseva koko kunnan kannalta arvokas Nurmijärven-Pukkilan maisema eli kuivatun järven alue on pehmeää savista entistä järvenpohjaa, ja lisäksi tulvaherkkää aluetta, joten sinne ei voida osoittaa rakentamista osayleiskaavassa. Maisema tulee siis säilymään nykyisen kaltaisena viljelymaisemana. Maisemassa risteileviä kapeita hiekkateitä käytetään virkistykseen, ja alueella on ulkoilun ohjaamistarvetta. Maisemaan mahdollisesti vaikuttavana tekijänä on alueen itäpuolisen Härkähaanmäen A-2-alueen rakentuminen. Jos maisemaa rajaava rinteessä sijaitseva metsänreuna häviää asuinrakentamisen tieltä, tulee sillä olemaan vaikutusta Nurmijärven-Pukkilan perinteiseen peltomaisemaan. Jos rinteeseen jätetään metsäinen suojavyöhyke, vaikutusta maisemaan tuskin syntyy.

Rakentuessaan Kirkonmäen ja Nurmijärven-Pukkilan maiseman väliin sijoittuva AKR-1-alue vaikuttaisi myös kuivatun järven suunnasta katseltuna Kirkonkylän taajaman muodostamaan näkymään, tosin melko pienialaisesti. Pienipiirteisesti toteutettuna se voi kuitenkin sulautua rakennettuun maisemaan, ja jopa tuoda kirkonmäkeä nykyistä paremmin osaksi kuivatun järven suunnasta katseltua maisemaa, kuten se on ennen korkean puuston kasvamista ollut.

Paikallisesti arvokkaksiin Luhtajokilaaksoon, Kyläjoenlaaksoon ja Uusikylän maisemaan ei tule tämän osayleiskaavan puitteissa kohdistumaan vaikutuksia.

Nurmijärven kirkonmäki

Nurmijärven kirkonmäki on luokiteltu valtakunnallisesti arvokkaaksi kulttuuriympäristöksi. Kirkonmäen eteläpuolelle sijoittuva AKR-1-alue vaikuttaa rakentuessaan myös kirkonmäeltä etelään aukeavaan näkymään. Tällä hetkellä puustoisien alueen rakentuminen kerros- ja/tai -rivitaloiksi muuttaisi kyseistä näkymä-akselia merkittävästi. Kuitenkin harkitulla rakennusten sijoittelulla näkymä kirkonmäeltä kuivatulle järvelle voitaisiin jälleen avata, sillä se on korkean puuston myötä kasvanut umpeen. Aikoinaan kirkonmäki näkyi järven suunnalta selkeästi maisemaa hallitsevana elementtinä.

Uudet rakentuvat alueet

Osayleiskaavassa A-3-, ja A-4-alueeksi osoitettu Heinoja, ja A-2-alueeksi osoitettu Kirkkotien ja Ojakkalantien välinen alue tulevat muuttamaan rakentuessaan merkittävästi. Molemmat ovat Kirkonkylän mittakaavassa laaja-alaisia, mutta maisemaan kohdistuvat vaikutukset pysyvät paikallisina. Ilvesvuori pohjoisen rakentuminen työpaikka-alueeksi tulee muokkaamaan näkymiä, jotka aukeavat moottoritieltä sekä maantieltä 130, mutta vaikutus

jää niin ikään paikalliseksi. Näiden alueiden välittömässä läheisyydessä ei sijaitse arvokkaita maisema-alueita.

6.7. IHMISEEN KOHDISTUVAT VAIKUTUKSET

Yleiskaavan tehtävänä on turvata viihtyisän, turvallisen sekä terveellisen elinympäristön edellytykset. Monia elinympäristön laatuun vaikuttavia tekijöitä ei voida kovinkaan tarkasti arvioida yleiskaavatasoisen suunnittelun yhteydessä. Nämä voidaan kuitenkin ottaa huomioon kehittämisen lähtökohdina tarkemman tasoista suunnittelua ohjaamaan. Yhtenä monista yleiskaavan tehtävistä on tukea kunnan elinvoimaa mahdollistamalla väestönkasvu ja elinkeinojen kehittyminen.

6.7.1 Asuinympäristön viihtyisyys

Asuinympäristön viihtyisyys on subjektiivisesti koettu useasta eri osasta muodostuva kokonaisuus. Asuinalueen monipuolisuus on yksi viihtyisyyteen vaikuttava tekijä. Se tarkoittaa työpaikkojen, palveluiden, asumisen sekä virkistysmahdollisuuksien monipuolista tarjontaa. Kirkonkylän alue kokonaisuutena tarkastellen täyttää nämä viihtyisyyttä synnyttävät kriteerit. Kirkonkylää koskevassa HARAVA-kyselyssä Kirkonkylän vahvuksina on pidetty erityisesti sen luonnonläheisyyttä ja rauhallisuutta sekä kulttuurihistoriallisesti merkittäviä kohteita ja maisemia. Toisaalta saman kyselyn perusteella Kirkonkylän heikkoutena on nähty keskustan ilmeen ja rakenteen hajanaisuus ja epäsiisteys.

Yleiskaavan toteutumisen myötä Kirkonkylän kaupunkikuvassa tapahtunee paranemista, mutta samalla tämä voi heikentää toisten asukkaiden viihtyisyyden kokemusta. Vähäiselle hoidolle jääneet kaupunkikuvaa heikentäneet alueet voivat rakentamisen myötä parantaa alueiden ilmettä ja viihtyisyyttä, ja täydennysrakentaminen voi parantaa kaupallisille palveluille soveltuvia tiloja, jolloin epäviihtyisinä koettujen tyhjien liiketilojen määrä vähenee. Tämä voi toisaalta johtaa joidenkin rakennusperintökohteiden ja niiden ympäristöjen muuttamiseen, mikä voidaan kokea kielteisenä. Täydennysrakentaminen voi myös paikoin hävittää "kaupunkivihreää", mikä voidaan kokea viihtyisyyttä heikentäväksi tekijäksi.

Paikallisidentiteetti

Kirkonkylä on kunnan vanhin taajama ja hallinnollinen keskus, jolle on tunnusomaista rakennetun ympäristön ajalliset kerrostumat. Yleiskaavassa on tunnistettu ja huomioitu Kirkonkylän ja koko kunnan kannalta merkittäviä maamerkkejä, rakennettuja ympäristöjä ja maisemia, joiden säilyttäminen edesauttaa paikallisen identiteetin säilymistä. Identiteettiä voidaan vahvistaa asemakaavatasoisessa suunnittelussa varmistamalla, että uusi rakentaminen täydentää nykyistä rakennetta tuoden siihen positiivisen lisän.

Kaava mahdollistaa monipuolisen asumismuotojen tarjonnan Kirkonkylässä, mikä tarjoaa asumisvaihtoehtoja eri elämäntilanteisiin.

6.7.2 Työssäkäynti ja työpaikka-alueet

Osayleiskaavassa on varattu uusia alueita työpaikkarakentamiseen Ilvesvuoresta. Lisäksi maantien 130 varrella sijaitsevan Härkähaanmäen SE-7 alueen osoittaminen osittain tai kokonaan työpaikka-alueeksi tutkitaan kaavan jatkosuunnittelussa. Myös Kirkonkylän keskustassa erityisesti C-alueella uusien työpaikkojen sijoittuminen on mahdollista. Ilvesvuoren työpaikka-alue ja Härkähaanmäen mahdollinen työpaikka-alue sijaitsevat logistisesti hyvillä paikoilla. Työpaikka-alueet ovat kirkonkyläläisten kannalta hyvin saavutettavissa autolla, pyörällä ja myös julkisella liikenteellä toimistotyöaikojen puitteissa. Valtaosa Nurmijärven työllisestä työvoimasta työskentelee kuitenkin työvoimavaltaisella alalla, jonka työpaikat keskittyvät pääkaupunkiseudun kuntiin erinomaisten joukkoliikenneyhteyksien varteen. Kirkonkylään ja Nurmijärvelle sijoittuu sen sijaan yrityksiä, jotka toimivat pääasiassa vähemmän työvoimaintensiivisillä aloilla, kuten varastointi- ja logistiikka-alalla. Jotta Kirkonkylään saataisiin enemmän työvoimaintensiivisiä yrityksiä, tulisi Kirkonkylän joukkoliik-

kenteen saavutettavuudessa ja palvelutasossa tapahtua merkittävää parantumista. Osayleiskaavaratkaisu mahdollistaa joukkoliikenteen ja sen palvelutason kehittämisen ja näin ollen luo parempia edellytyksiä myös työpaikkavaltaiten yritysten sijoittumiselle Kirkonkylän alueelle.

6.7.3 Viher- ja virkistysalueet

Viheralueilla on merkittävä rooli ihmisten elinympäristön laadun osatekijänä. Kirkonkylän osayleiskaava-alueen pinta-alasta 70 % on ns. vapaaksi jäävää aluetta, joko virkistysaluetta, suojaviheraluetta, vesialuetta tai maa- ja metsätalousaluetta. Maa- ja metsätalousaluetta voidaan ulkoilla ja virkistäytyä jokamiehenoikeuksien nojalla. Laajat rakentamattomat metsäalueet mahdollistavat monipuoliset virkistysmahdollisuudet. Yleiskaavan V-, VL-, MU-, MT- ja M-alueiden lisäksi tulee huomioida, että lisäksi voimassa olevissa asemakaavoissa on virkistysalueita ja niitä sisällytetään myös uusien alueiden asemakaavoihin. Kirkonkylän alueen virkistysalueet ovat monipuolisia tarjoten asukkaille mahdollisuuksia ulkoilla niin metsäisillä alueilla, maatalousvaltaisilla alueilla, kuin rakennettumilla ja hoidetummilla viher- ja virkistysalueilla.

HARAVA-kyselyn perusteella osayleiskaava-alueen tärkeimmät ulkoilu- ja virkistysalueet ovat Parkkimäki ja Maaniitun ja kuivatun järven alueet. Nämä on osayleiskaavassa osoitettu V-1, VU-1 ja MT-5-merkinnöillä, eikä nykytilanteeseen tule muutoksia kaavan myötä. Kaava korostaa kuivatun järven ja Kyläjoen varren virkistyskäyttöä nostamalla esiin ulkoilureitin tarpeen järven pohjoisrannan ja Kyläjoen varren kautta Parkkimäkeen.

Ivesvuori pohjoisen alueen osoittaminen työpaikka-alueeksi vaikuttaa Kirkonkylän virkistysalueisiin. Alue on nykyään metsää, ja sen läpi kulkee Seitsemän veljeksien ulkoilureitti. Reitti on osoitettu kaavassa, mutta sen luonne muuttuu, kun Kissanojan molemmille puolille tulee työpaikkarakentamista. HARAVA-kyselyn perusteella kyseessä ei kuitenkaan ole Kirkonkylän kannalta merkittävästä virkistysalueesta. Myös Heinojan alueelle osoitetut asumisen alueet A-2 ja A-3 vaikuttavat Seitsemän veljeksien reitin ympäristöön, mutta vähäisemmässä määrin, koska alue on jo nykyään peltojen, asutuksen ja voimalinjojen pirstomaa. Heinojan aluetta käytetään kuitenkin HARAVA-kyselyn perusteella enemmän ulkoiluun ja virkistykseen kuin Kissanojan aluetta, joten siellä tapahtuvat muutokset voidaan kokea ulkoiluun ja virkistykseen kannalta merkittävämpinä.

Yleiskaava mahdollistaa asuinrakentamista joillekin Kirkonkylän keskustan nykyisille viheralueille, kuten entisen lääketehtaan alueelle (voimassa olevassa asemakaavassa työpaikkaaluetta), Rantapuiston alueelle ja Puontilanmäkeen. Yleiskaava on kuitenkin esitystarkkuudeltaan sellainen, että siinä osoitetut asumisen alueet voivat sisältää myös alueen sisäisiä viheralueita, joten viheralueiden laajuus ratkaistaan mahdollisessa asemakaavassa.

6.7.4 Ympäristöhäiriöt- ja riskit

Pilaantuneet maat

Kirkonkylän osayleiskaava-alueella on kymmenen yksittäistä kohdetta, jossa on erilaisen toiminnan johdosta ollut tai on edelleen pilaantunutta maaperää. Maaperän pilaantuminen on useimmiten aiheutunut kaatopaikkatoiminnasta, kasvihuonetoiminnasta, polttonesteiden jakelusta, tai puun kyllästämistä. Kohteet ovat melko pienialaisia, joten niillä ei ole laajaa haitallista vaikutusta ympäristöönsä. Kohteet on merkitty kaavaan turvallisen asuinympäristön turvaamiseksi. Pilaantuneiden maiden vaikutukset maankäyttöön ja mahdolliset puhdistustarpeet otetaan huomioon tarkemman tason suunnittelussa.

Melu

Kirkonkylän osayleiskaava-alueella merkittävimmät melun lähteet ovat Helsinki-Vantaan lentokentälle suuntautuva lentoliikenne sekä Hämeenlinnanväylän ja maantien 130 liikenne. Lisäksi Helsingintien/Rajamäentien ja Perttulantien liikenteestä aiheutuu jonkin verran melua teiden välittömään läheisyyteen (Liitekartta 19).

Helsinki-Vantaan lentoaseman voimassa olevan ympäristöluvan mukaisen ennusteen uuden verhoikäyrän L_{den} 65 dB (päivä-ilta-yömelutaso, ilta- ja yöajan painotettu vuorokauden keskiarvo) melualue ei ulotu kaava-alueelle, mutta L_{den} 55-60 dB melualue ulottuu vähäisessä määrin kaava-alueen eteläosaan Ilvesvuoren työpaikka-alueella. L_{den} 50-55 dB melualue ulottuu Kirkonkylän nykyiselle asemakaavoitetulle alueelle, ja myös Ilvesvuoren uusi työpaikka-alue sekä Härkähaanmäen selvitysalue ja uusi asuinalue sijoittuvat tälle vyöhykkeelle. Alueen nykyiset lentomelutasot ovat tätä matalammat, joten melutasojen ennakoidaan kasvavan tulevaisuudessa, ja tämän seurauksena melun häiritsevyyden kokemukset voivat lisääntyä. Lentomelun osalta melupäästötasoa L_{den} 55 dB pidetään ohjearvona maankäytön suunnittelussa. Melun kokeminen häiritseväksi on hyvin subjektiivista. Osa asukkaista voi pitää häiritsevänä myös tätä matalampia vuorokauden keskiäänitasoja, koska yli lentävien koneiden hetkellisesti aiheuttama melu on suurempi kuin ohjearvon kuvaama keskimääräinen melutaso. Melulla voi Härkähaanmäen uudella alueella olla vähäisiä vaikutuksia asumisviihtyvyyteen. L_{den} 50-55 dB melualueella on voimassa kaavamääräys, joka velvoittaa kiinnittämään huomiota rakenteiden ääneneristävyyteen.

Kaavaratkaisun toteutumisesta aiheutuvan liikennemäärän kasvun ei arvioida olevan teiden nykytasoon verrattuna merkittävä, eikä siitä siten aiheudu merkittävää melutasojen kasvua nykyisillä ja uusilla asuinalueilla. Liikennemelun ohjearvona on, että päiväaikainen melu asuinalueella ei saisi ylittää LA_{eq} 55 dB (päiväajan tarkastelujakson painottamaton keskiäänitaso). Yöaikainen melu saa olla 50 dB vanhoilla asuinalueilla, uusilla asuinalueilla 45 dB. Työpaikka-alueilla on rajoituksia toimistotilojen sisämelutasoille. Tieliikenteen melutasot ovat korkeimpia Ilvesvuoren työpaikka-alueella Hämeenlinnanväylän varrella. Ilvesvuori pohjoisen asemakaavan meluselvityksen mukaan melutasot voivat olla Ilvesvuoressa suurimmillaan 72 dB. Maantien 130 aiheuttama meluhaitta kohdistuu lähinnä maantietä lähinnä sijaitsevaan nykyiseen asutukseen Kielovaaran alueella, Ilvesvuoren työpaikka-alueeseen (TP-3) ja Härkähaanmäen asuin/työpaikka-alueeseen (SE-7). Ilvesvuori pohjoisen asemakaavan meluselvityksen mukaan Ilvesvuori pohjoisen uuden työpaikka-alueen aiheuttama lisääntyvä liikenne maantiellä 130 lisäisi jonkin verran yöaikaista melua Kielovaaran asuinalueella. Maantien 130 länsipuoliselle suojaviheralueelle on tarvittaessa mahdollista rakentaa melusuojasta.

Muut ympäristöhäiriöt ja -riskit

Kirkonkylän taajaman länsiosassa Tehotiellä on olemassaoleva lämpövoimalaitos. Lisäksi Kirkonkylän osayleiskaava mahdollistaa energiantuotantolaitoksen sijoittamisen Metsä-Tuomelan alueelle. Alueella on voimassa asemakaava, joka sallii laitoksen rakentamisen. Uusia laitoksia tai laitosten merkittäviä laajennuksia ei käytännössä voi sijoittaa asemakaavattomille alueille. Ne aiheuttavat maankäyttö- ja rakennuslain 16 §:n mukaisen suunnittelutarpeen ja 137 §:n mukaan suunnittelutarvealueelle rakentaminen ei saa johtaa vaikutuksiltaan merkittävään rakentamiseen tai aiheuttaa merkittäviä haitallisia ympäristö- tai muita vaikutuksia.

Maisemalliset häiriövaikutukset ovat riippuvaisia laitoksen piipun korkeudesta, joka on taas riippuvainen valittavasta puhdistustekniikasta. Toisaalta esim. maakaasuvoimala ei tarvitse polttoainevarastoja eikä -purkupaikkoja, jolloin laitos sulautuu maisemaan paremmin. Laitoksen aiheuttaman raskaan liikenteen määrä sekä vaatimukset teiden ja liittymien osalta ovat riippuvaisia laitostyyppistä ja sen polttoainetarpeesta. Kiinteää polttoainetta, kuten haketta polttava laitos tuottaa enemmän raskasta liikennettä polttoaineen ja tuhkien kuljetusten vuoksi. Kiinteää polttoainetta hyödyntävän laitoksen ilmansaastepäästöjä voidaan hallita piipun oikeanlaisella mitoituksella. Polttoaineen varastoinnista syntyy pölyhaittaa, jonka vaikutuksia lähiasutukseen tulee pyrkiä lieventämään. Lisäksi polttoaine- ja tuhkakuljetuksista syntyy pölyä.

Kirkonkylän jätevedenpuhdistamolta voi aiheutua ajoittain puhdistusprosessiin liittyviä hajuhaittoja. Puhdistamon läheisyyteen ei olla kaavassa osoittamassa asumista. Mahdollisesta Klaukkalaan tai HSY:n verkostoon suuntauvasta jäteveden siirtoviemäristä voi aiheutua ajoittaista hajuhaittaa.

Ilvesvuoren olevalla työpaikka-alueella toimii seveso-direktiivin mukainen logistiikka-alan yritys, jolle on kaavassa osoitettu konsultointivyöhyke. Ko. laitoksen riskiselvityksen perus-

teella mahdollisessa onnettomuustapauksessa vaikutukset eivät ulotu laitoksen tontin ulkopuolelle. Kaavassa on osoitettu Ilvesvuoren alueelle uutta teollisuusaluetta, jolle on mahdollista sijoittaa vaarallisia kemikaaleja varastoiva laitos. Riskitoiminnan sijoittumismahdollisuus alueelle on varmistettava alueen asemakaavoituksen yhteydessä.

7. TOTEUTTAMINEN JA OIKEUDELLISET VAIKUTUKSET

7.1 Toteuttaminen

Osayleiskaavan toteutuu laatimalla asemakaavoja, joiden perusteella rakennetaan. Kaavan maa- ja mtesätalousvaltaisilla alueilla rakentaminen perustuu suunnittelutarveratkaisuihin.

7.2 Maakuntakaavan ohjausvaikutus

Maakuntakaava ohjaa yleiskaavan laatimista ja muuttamista. Lainvoimaisen oikeusvaikutteisen yleiskaavan alueella maakuntakaava ei ole voimassa, mutta yleiskaavaa muutettaessa maakuntakaava ohjaa yleiskaavan muuttamista. Viranomaisten on pyrittävä edistämään maakuntakaavan toteuttamista.

7.3 Vaikutus viranomaisiin

Viranomaisten on suunnitellessaan alueiden käyttöä koskevia toimenpiteitä ja päättäessään niiden toteutumisesta katsottava, ettei toimenpiteillä vaikeuteta yleiskaavan toteutumista (MRL 42.2 §). Säännös koskee niin kunnan, maakunnan liiton kuin valtion viranomaisia, joilla on alueidenkäyttöön liittyviä suunnittelu- ja toteuttamistehtäviä.

7.4 Rakennusjärjestys

Oikeusvaikutteisen yleiskaavan määräyksiä noudatetaan, mikäli rakennusjärjestyksen ja yleiskaavan määräykset ovat keskenään ristiriitaisia. Muutoin rakennusjärjestyksen määräykset täydentävät yleiskaavan määräyksiä.

7.5 Ehdollinen rakentamisrajoitus

Lupaa rakentamiseen ei saa myöntää siten, että vaikeutetaan yleiskaavan toteutumista. Lupa on kuitenkin myönnettävä, jos yleiskaavasta johtuvasta luvan epäämisestä aiheutuisi hakijalle huomattavaa haittaa eikä kunta tai valtio lunasta aluetta tai suorita haitasta kohtuullista korvausta (MRL 43.1.§). Tämä säännös on voimassa koko yleiskaava-alueella. Jos luvan epääminen johtuu muusta kuin yleiskaavasta esimerkiksi suunnittelutarvealueella siitä, etteivät suunnittelutarveratkaisun edellytykset täyty, korvausvelvollisuutta ei ole.

7.6 Ehdoton rakentamisrajoitus

Yleiskaavassa voidaan määrätä, ettei yleiskaava-alueella tai sen osalla saa rakentaa niin, että vaikeutetaan yleiskaavan toteutumista (rakentamisrajoitus MRL 43.2 §). Tämän ehdottoman rakentamisrajoituksen edellytyksenä on, että rakentaminen on kielletty tai sitä on muuten rajoitettu kaavassa. Jos maanomistaja ei voi käyttää hyväkseen maataan kohtuullista hyötyä tuottavalla tavalla sen vuoksi, että alue on kaavassa osoitettu käytettäväksi muuhun toimintaan kuin yksityiseen rakennustoimintaan, kunnalla on velvollisuus lunastaa alue tai suorittaa haitasta korvaus. Lunastus- tai korvausvelvollisuus voi koskea myös valtiota, jos alue on kaavassa tarkoitettu valtion tarpeisiin (MRL 101 §).

7.7 Rakennuksen purkaminen

Rakennusta tai sen osaa ei saa ilman lupaa purkaa yleiskaava-alueella, jos purkaminen on yleiskaavamääräyksellä saatettu luvanvaraiseksi. Tässä kaavassa on annettu em. mukainen määräys rakennuksille, jotka ovat kulttuurihistoriallisesti arvokkaita.

7.8 Suojelumääräykset

Jos jotakin aluetta tai rakennusta on maiseman, luonnonarvojen, rakennetun ympäristön, kulttuurihistoriallisten arvojen tai muiden erityisten ympäristöarvojen vuoksi suojeltava, yleiskaavassa voidaan antaa sitä koskeva määräys (MRL 41.2 §).

Toisin kuin ehdollinen rakentamisrajoitus suojelumääräykset eivät ole luonteeltaan ehdollisia. Koska yleiskaavan suojelumääräyksiin ei liity MRL 101 §:n mukaisia lunastus- ja korvausvelvollisuutta, niiden tulee olla maanomistajalle kohtuullisia. Määräyksiä voidaan kohtuullistaa esimerkiksi lievillä tai ajallisesti tai alueellisesti rajallisilla rajoituksilla. Suojelumääräyksillä voidaan rakentamisen lisäksi rajoittaa muun muassa metsän käsittelyä, ojitusta ja muuta maisemaa tai luonnonolosuhteita muuttavaa toimintaa sekä rakennusten purkamista.

7.9 Toimenpiderajoitus

Yleiskaavamääräyksellä voidaan maisemaa muuttava toimenpide määrätä luvanvaraiseksi (MRL 43.2 §). Kyseessä ei ole täydellinen kieltö. Tällöin toimenpiteen edellytyksenä on, että kunta myöntää alueelle maisematyöluvan (MRL 128 § ja 140 §). Lupaa ei voida myöntää, jos toimenpide vaikeuttaa alueen käyttämistä kaavassa varattuun tarkoitukseen. M- ja MU-alueilla toimenpiderajoitus ei koske puiden kaatamista.

7.10 Lunastus ja korvaus

Ympäristöministeriö voi myöntää kunnalle luvan lunastaa alueen, joka on yleiskaavassa osoitettu liikenneväyläksi, asuntorakentamiseen tai siihen liittyvään yhdyskuntarakentamiseen ja jota tarvitaan kunnan suunnitelman mukaiseen yhdyskuntakehitykseen, sekä alueen, joka on tarkoitettu kunnan tai kuntayhtymän laitokselle tai muihin näiden tarpeisiin. Lunastettavaan alueeseen voi sisältyä myös sellaisia virkistys- ja suojelualueita, jotka liittyvät asuntorakentamiseen tai siihen liittyvään yhdyskuntarakentamiseen (MRL 99§).

Nurmijärvellä 3/2019

Anita Pihala
yleiskaavapäällikkö

PINTA-ALATIETOJA

Osayleiskaavan aluevaraukset :	
Aluevaraus	Pinta-ala [ha]
A-1	62,5
A-2	239,4
A-3	105,2
AK-1	21,3
AK-2	3,4
AK-3	20,5
AKR-1	5,2
AKR-2	37,4
AP-1	238,0
AP-2	5,6
C-4	6,8
EH-1	11,3
EN-3	6,7
ET-3	5,3
EV-1	47,4
EV-3	19,1
KM-2	3,6
KM-3	3,4
LT-1	38,0
M-10	2590,3
MT-5	230,8
MU-2	157,0
MUUT	0,1
P-1	10,3
PY-1	9,0
PY-2	14,5
PY-4	7,5
SE-3	47,6
SE-4	14,2
SE-5	3,9
SE-6	3,9
SE-7	61,2
T-4/kem	16,9
T-5/kem	19,2
TKT-1	23,0
TP-1	129,2
TP-3	66,4
TP-5	118,8
V-1	110,3
VU-1	26,8
W-4	14,9

Osa- aluemerkintä	Pinta-ala (ha)
eh-1	1,6
et-2	18,9
k-1	50,6
k-sev	193,0
luo-2	21,8
ma-7	524,5
ma-8	238,4
pv-7	934,5
sk-8	15,1
sk-9	40,1
sk-10	8,3
sl-12	1,6
sl-13	0,9
sl-14	11,9
sl-15	28,7
sl-16	45,5
sl-17	3,6
sl-18	2,0
sl-19	89,4
t-1	192,2

Liitteet

1. Sijainti kunnassa
2. Suunnittelualue ja asemakaavoitettu alue
3. Viranomaisneuvottelun muistio
4. Osallistumis- ja arviointisuunnitelma
5. Pitäjänkartta
6. Historialliset tiet
7. Rakennusperintökohteet
8. Muinaisjäännökset
9. Palvelut
10. Luontokohteet
11. Liito-oravat
12. Lepakot
13. Kallioalueet
14. Pohjavesialueet ja vedenottamot
15. Vesistöt ja valuma-alueet
16. Tulvaherkät alueet
17. Maisemarakenne
18. Avoimet maisema-alueet
19. Ympäristöhäiriöt
20. Kaavakartta
21. Kaavamääräykset